مەلی ئاوات

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی

زنجیرەی ڕۆشنبیری

*

خاوەنی ئیمتیاز: شەوکەت شێخ یەزدین

سەرنووسەر: بەدران ئەحمەد حەبیب

***

ناوونیشان: دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس، گەڕەکی خانزاد، هەولێر

س. پ. ژمارە: ١

www.araspublisher.com

سێ شانۆنامە

مەلی ئاوات

وەرگێڕانی:

محەمەد فەریق حەسەن

ناوی کتێب: مەلی ئاوات – سێ شانۆنامە
وەرگێڕانی: محەمەد فەریق حەسەن
بڵاوکراوەی ئاراس– ژمارە: ١٢٠
دەرهێنانی هونەری: بەدران ئەحمەد حەبیب
بەرگ: شکار عەفان نەقشبەندی
نووسینی سەر بەرگ: خۆشنووس محمەد زادە
پیت لێدان: دلارەر صادق ئەمین
هەڵەگری: شێرزاد فەقێ ئیسماعیل
سەرپەرشتیی کاری چاپخانە: ئاوڕەحمان مەحمود
تیرێژ: ١٦٠٠ دانە
چاپی یەکەم: چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، هەولێر ٢٠٠٢
لە کتێبخانەی بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی ڕۆشنبیری و هونەر لە هەولێر ژمارە (١٥)ی ساڵی ٢٠٠٢ی دراوەتێ

دۆتمیری دزێو

نووسینی: ک. م. فالۆ

سەردەم: حیکایەتەکە سەردەم و شوێن دیاری ناکات کات، وەرزی بەهارە.

بەشی یەکەم: خان – سەرلەبەیانیی ڕۆژێ لە ڕۆژان.

بەشی دووەم: هۆڵی ئاوێنە بەند – عەسری هەمان ڕۆژ.

بەشی سێیەم: ژووری (چراخان)، ڕاستەوخۆ دوای کۆتایی هاتنی بەشی دووەم.

بەشی چوارەم: باخی کۆشک – سەرلەبەیانیی ڕۆژی داهاتوو.

بەشی پێنجەم: هۆڵی ئاوێنەبەند – بەرلەوەی شەو دوولایی ببێ بە ماوەیەکی کەم.

بەشی یەکەم

دیمەنی یەکەم

خـان

میر سمکۆ – کاکی

کاکی: وەرە ئێرەوە گەورەم... ئەمە خانێکە بە ئارەزووی دڵ.

سمکۆ: فەرموو شوێنێ هەڵبژێرە!

کاکی: خۆزگە بۆم ئەکرا!

سمکۆ: چۆن؟!

کاکی: پشتم... ئای پشتم!

سمکۆی: پشتت؟

کاکی: هەموو گیانم... وەک یەکێ بە لیسێک دارکاری کردبم، ئای... نا، نا... لێم مەپرسە کوێم یەشێ و چۆن!... نەفرەت لە گەشتوگوزار... نەفرەت لە ئەسپ... نەفرەت لە زین! گەورەم، چۆنە ئەگەر شتێکمان بخواردایە؟ من هەم برسیمە و هەم تینووشمە... بەزەییت بە حاڵما بێتەوە... خۆزگە فرمێسکەکانم دڵیان نەرم ئەکردی!

سمکۆ: ئەمانتوانی فرمان بدەین و چیمان ئارەزوو بکردبایە داوای کەین... بەڵام هیچ فێڵێکمان بەدەستەوە نییە!

کاکی: دەتۆ بەزەییت بەحاڵما بێتەوە میرم... غەدرم لێ مەکە.

سمکۆ: جزدانی یەکەمم بەتاڵە... ئەمەش دووەمیانە هەموو گیانی کونە!

کاکی: ئا بەم شێوەیە باوکی پادشاتان بەڕێی کردوون؟... داوەشینە!

سمکۆ: فەرمانی پێ کردم فەرمووی: برۆ بووکێ بۆ خۆت بدۆزەرەوە. ئەوەش بزانە پارە زوو لەناو ئەچێ، ئەگەر هاتوو گیرفان کونی زۆر تیابێ... تۆ میرێکی هەژاری. نەبوونی ڕووی ڕەشە.

کاکی: بەلای کەمەوە میرم کولێرەیەک و نەختێ ماستیشم بۆ ناکڕی؟

سمکۆ: سێ قورۆش بەو لاوە هیچ شک نابەم، لەوانەیە بیاندۆزمەوە. (ماوەیەکی زۆر گیرفانەکانی ئەگەڕێ، لەسەر سەر ئەوەستێ و سێ قورۆشەکە بەرئەبنەوە).

کاکی: سوپاس بۆ خوا... هۆ خاوەن خان... هۆ خاوەن خان هۆو... فەرموو پێشوازی لە گەورە پیاوان بکە... وەرە تینوێتیمان بشکێنە... وەرە... گوێت لە زرنگەی زێڕ بێ کابرا.!

دیمەنی دووەم

(کاکی – سمکۆ – کاڵی)

کاڵێی کچی خاوەن خان دێتە ژوورێ

کاکی: ئاوا. ئێ ئێ... تەمس خاوەنی ئەم خانە پیاو نییە، بەڵکو کیژۆڵەیە! چەند جوانیشە... بێگومان... بێگومان ژەمێکی چەورمان ئەداتێ.

کاڵێ: بەرێزان چی داوا ئەکەن؟

سمکۆ: کولێرەیەک و ئاوا دوو کووچەڵە ماست!

کاکی: با نان زۆربێ... با ماستەکەیش مەنجەڵێک تەواو بێ.

کاڵێ: کولێرەیەک یان زیاتر؟

کاکی: تۆ خاوەن خانی؟

کاڵێ: بەڵکو کیژی خاوەن خانەکەم. بەڵام... چ پەیوەندییەکی بەتۆوە هەیە؟

سمکۆ: پێشەکی پارە ئەدەم. لەسێ قورۆش زیاترم پێ نییە.

کاڵێ: سێ قورۆش؟!

کاکی: بەڵام بریقەیان چەند جوانە! بریسکەیان چەن شیرینە!... سێ قورۆشی نایابن.

کاڵێ: بیانهێنە! سێ قورۆش ورگتانی پێ پڕ نابێ.

کاکی: چیمان ئەدەیتێ ئەی کیژی خاوەن خان؟ کیژۆڵەی ڕەزا شیرین... قەلەموون یان مراوی؟... خواردنمان بۆ بێنە؟!

کاڵێ: ئەوە دەمت ماندوو نەبوو؟!

کاکی: بۆ ماندوو بێ؟ هەر لەبەر ئەوەی برسیمانە؟

کاڵێ: لەبەر ئەوەی زۆربلێیی، تەریقیش نابیتەوە. ئێسکت خواتەوە... بۆ پێم ئەڵێی کیژۆڵە؟ خۆ منالۆچکە نیم... خۆ دوێنێ لەدایک نەبووم.

کاکی: گوایە کیژۆڵەی ڕەزا شیرین نیت؟

باوەڕم پێ ناکەی؟ دەتۆ سەیری ئاوێنە بکە ئەمجا بریقەی چاوە کەژاڵەکانت ئەبینی.

سەیری کە ئەوسا دڵنیا ئەبی.

(ئاوێنەیەکی گچکە لە گیرفانی دەرئەهێنێ و بۆی ڕائەگرێ).

کاڵێ: نەخێر!

کاکی: بۆچی نەخێر؟ ئەوە چیت لێ قەوماوە؟!

کاڵێ: بیکە بەرەزای خوا بیشارەوە!

کاکی: ئاوێنە؟ لەبەرچی؟ سەیری خۆتی تیا بکە... خۆتی تیا ببینە!

کاڵێ: بیشارەوە، پێم وتی... گەورەی بەرێز، ئەتەوێ ئافرەتێکی بێ دەسەڵاتی وەک من تووشی بەڵایەک بکەی؟

کاکی: لە مەبەستت تێ ناگەم؟

کاڵێ: گوایە نازانی، بەتەواوی قەدەغەیە؟

بیشارەوە ئەگینا تووشی سزایەکی قورس دێم رەنگە مردنی لەدوابێ.

کاکی: ئاخر لەبەرچی؟

کاڵێ: چونکە هیچ کەس بۆی نییە رووی خۆی لە ئاوێنەدا ببینێ. ئا ئەمەیە یاسای شارەکەمان... لە کۆنەوە ئاوەها بووەو ئێستاش هەر وایە. ئەوەشی سەرپێچی بکات بە مەرگ سزا ئەدرێ. بەڕاست ئێوە ئاگاتان لەو فەرمانە نییە؟ باوەڕناکەم!

سمکۆ: بەڵاتەوە سەیر نەبێ خانمە بەرێزەکەم.

ئێمە غەریبین.

کاڵێ: گوایە ئەم مەسەلەیەتان نەبیستووە؟. ئەوی ڕاستی بێ ئەمە شتێکە هیچ کەس باوەڕی پێ ناکات!

کاکی: لێرە چەند خووڕەوشتی جوانتان هەیە!

کاڵێ: ترسام ئێوەش سەر بەدادگای پشکنینی ئاوێنە بن... چاوی ئەوان بن.

سمکۆ: ئێمە؟... چاوی ئەوان بین؟

کاکی: تۆ بڵێی بەو ڕادەیەش بێ غیرەت و هیچ و پووچ بین، نانی چاو و گوێ بخۆین؟!

سمکۆ: دادگای پشکنینی ئاوێنە؟ ئەمە چ جۆرە ڕێکخراوێکە؟

کاڵێ: پێتان نەزانیوە؟ کەواتە چەند بەختەوەرن؟ خۆزێ لە دەمارەکانما ئەمەیێ کاتێ ناوەکەی ئەبیستم... دادگای پشکنینی ئاوێنە سەرچاوەی بەدبەختیی ئەم وڵاتەیە...

گوێتان لێ نەبووە گەورەپیاوان ڕۆژانە چی ڕائەگەیێنن؟ یاسای ژمارە (١) ئەوەی بەتەواوی لێ قەدەغە کردووی کە ڕوخساری خۆت بناسیتەوە. یاسای ژمارە (٢) لە ئاوێنەدا سەیری خۆت مەکە، نەبادا ڕۆحت بخلیسکێتە هەڵدەێرەوە، ڕێت لێ هەڵەبێ و بە مەرگ سزا بدرێی.

سمکۆ: ئەی ئەگەر کیژۆڵە ڕەزا شیرینەکان، بۆ نموونە... بە دزییەوە سەیری ئاوێنەیان کرد؟

کاڵێ: ئەوسا گەورە دادوەرانی پشکنینی ئاوێنە (گەوگەو) یەکسەر بۆ مەرگیان رەوانە ئەکات!

کاکی: گەوگەو؟... ناوێکی عەنتیکەیە!

کاڵێ: بەڵێ، پێی ئەڵێن «گەوگەو» وەکو کورت کردنەوەی ناونیشانی فەرمانەکەی، بۆ ناوزڕاندنیشی. ئەم «گەوگەو»ە، لە هەموو ناحیە و دێ و گەڕەکێکدا چاو و دۆستی هەیە... بۆنی دەنگوباسی ئەکەن. بە شوێن ئاوێنەدا ئەگەڕێن ، خاوەنەکانیان ئەدەن بە دادگاکان. ئەمانە تاقمە چەتەیەکی نامەردن، لە هەموو جێیە ترس و لەرز بڵاو ئەکەنەوە.

کاکی: ئای... ئەگەر یەکێکیانم بەردەست ئەکەوت، ئەمگرت وەک چۆن دەنووکی ڕیشۆڵە ئەگرم. جا ئەوسا بەرم نەئەدا هەتا جریوەم لەبیر ئەبردەوە.

دیمەنی سێیەم

سمکۆ - کاکی - کاڵێ - پیاو - ورچ

(لەسووچێکی ژوورەکەدا کوتوپڕ پیاوێک دەرئەکەوێ، پێشتر نەماندیوە. ناشزانین کەی هاتۆتە ژوورێ).

پیاو: تۆ زۆر ئەرێسی جەناب... باشتر وایە دەمت داخەی.

کاکی: ئەی تۆ کێیی؟ خەفیەی، سیخوڕی؟ وەڵامم بدەرەوە! ئەگینا دەرسێکی وەهات دائەدەم بیرت نەچێتەوە.

پیاو: نە ئەڵێم بەڵێ... نە ئەڵێم نا.

کاکی: ئەی ئەڵێم کەواتە تۆ چیت؟

پیاو: پیاوێکی سادە... بۆ ڕەپیاوم... بەدوای گێچەڵا ناگەڕێم... ئەگەر ئارەزووت لەجەنگە، ئەوا بانگی ورچەکەم ئەکەم.

(بانگ ئەکات) ورچ، ورچ، ورچەکۆڵە. (ورچ دێت).

کاکی: خوا هاوار دڵم بەربۆوە!

پیاو: ڕوو خۆشە زۆر جۆرە وازی ئەزانێ. بەڵام ئەگەر تووڕەت کرد ئەوا دەم و دەس تێکت ئەشکێنێ. ئادەی ورچە ئازیزەکەم بیۆڵێنە! (ئەبۆڵێنێ) چاکە ئێستاش ئەوەندە بەسە ئەڕۆم. (هێما بۆ ورچ ئەکات... ئەڕوات).

سمکۆ: لە هاوڕێکەم زیز مەبە جاروبار شانازی بەخۆیەوە ئەکات. بەڵام تۆ کێیی؟

پیاو: ببوورە... ناوی خۆمت پێ نالێم... ماوەی ئەوەشم بدەرێ.

کاڵێ: ئەی خوای خاوەن بەزەیی!

پیاو: چی ڕووی دا؟

کاڵێ: گەوگەو!

دیمەنی چوارەم

سمکۆ - کاکی - کاڵێ - پیاو

(گەورەدادوەرانی پشکنینی ئاوێنە دێتە ژوورێ، دوو میر غەزەبی بەدواوەیە. کڵاوی ئاسایی میر غەزەبیان لەسەر ناوە.)

گەورە دادوەدان: من هەموو ڕۆحە شەڕەنگێزەکان ڕاوئەنێم... ئەوان بەرەو تاوان و گوناهتان ئەبەن... سڵ لە ئاوێنە بکەنەوە لێی بەدوور بن... کردەوەی شەیتانە. بریا هەرگیز ڕووی خۆتان نەناسیایە.

کاڵێ: گەورەم... هەموومان گوێرایەڵی فرمایشتەکانتین.

گەورە دادەوەران: چاکت وت کچم... بەڵام... باجت بە دادگای ئاوێنە داوە؟

کاڵێ: بەڵێ گەورەم... دواقورۆشم داوە... پسووڵەم پێیە. ئا ئەمە پسووڵەیەکە لە پیاوەکانتم وەرگرتووە، کە خانەکە ئاوێنە مانا تیا نییە. یان هەر شتێکی دی کە بتوانین دەم و چاومانی تیا ببینین.

گەورە دادوەران: (بۆ پیاو) ئەی تۆ؟ بۆ بێدەنگی؟ لەوانەیە بەم بێدەنگییەت بەرەنگارم بوەستیتەوە؟ دەرسێکی وەهات دائەدەم هەمیشە لەیادت بێ.
(هێما بۆ جەلادەکان ئەکات و ئەیگرن).

پیاو: وازم لێ بێنن... گەورەم من پیاوێکی ڕاستم و ئاوێنە شک نابەم. هەرگیز دەم و چاوی خۆیشم نەدیوە.

گ.د: چ کارەی؟

پیاو: ئەی خاوەنی پلەو پایە... بە زۆر کار و پیشەوە خەریکم. بە تایبەتی سیحر و ئەکرۆپاتیک... بە سیحرەوە خەریکم.

گ.د: سیحرباز؟

پیاو: یاری سیحریی هەمە جۆر... لەو ڕێگەیەوە خۆشی ئەخەمە دڵتانەوە... من سیحرباز و جادووگەرم... ئەکرۆپاتیکم... هەروەها گیانلەبەری دڕندەش پەروەردە ئەکەم... مەیتەریانم... ورچ... ورچ... ورچەکۆڵە... (ورچ دێت) سەما بکە ورچەکۆڵە...

سەما بکە!

گ.د: بەسێتی، ئەمەم بەلاوە گرنگ نییە. (هێما بۆ جەلادەکان ئەکات) چوار لیرەی بەخشیش بدەنێ.

پیاو: سوپاس... زۆر سوپاس.

گ.د: مادام بەردەوام بە ناوچەکاندا ئەگەڕێی، لەو دەوروبەرە تووشی ڕێگر نەهاتووی؟

گ.د: بەڵێ مەبەستم ئەوەیە شتی وەهات نەبیستووە؟
یان بۆم نییە پرسیاری ئەوانت لێ بکەم؟ لە ڕووی دادگای پشکنیندا ئەوەستیتەوە؟

پیاو: ڕێگر؟

پیاو: بینیومن.

گ.د: ئاوا... کەی؟

پیاو: لە جارێک زیاتر!

گ.د: فەرماندەکەیان...؟ دیوتە؟

پیاو: چەند بەدوایا گەڕام و پشکنیم چاوم پێی نەکەوت... قووچانی.

گ.د: لێت ترسا؟

پیاو: لەخۆم نا. لە ورچەکەم.

گ.د: ئەی تۆ کچم، کەسیانت نەدیوە؟
هامشۆی ئێرە ناکەن؟

کاڵێ: ئێرە؟ هەرگیز!

گ.د: هەرگیز... لەوە ئەچێ سەرسەخت بی... خۆمان ئەزانین چۆن گرێی زمانت ئەکەینەوە... میرغەزەب بە شیشی سوورەوەکراو داخت ئەکات، تاشانە سپی و سۆڵەکانت ڕەش هەڵئەگەڕێن. (ئیشارەتیان ئەکات، دوو جەلادەکە ئەیگرن. شانی ڕووت ئەکەن. هەوڵ ئەدەن بەشیشی سوورەوە کراو شانی بسووتێنن. بەڵام شازادە سمکۆ ناهێڵێ و بەدەست وەشاندێک هەردووکیان تەختی زەوی ئەکات).

سمکۆ: ئەو کچە بەرەڵڵاکەن... وازی لێ بێنن با بڕوات بە لای کاری خۆیەوە.

گ.د: بەڕێز یارمەتیمان ئەدەی، بۆمان ڕوون کەیتەوە بزانین نیازی چیت هەیە؟

سمکۆ: هیچ! تەنیا ئەمەوێ لەم دوو بێ حورمەتە بدەم. دەرسێکیان دادەم، فێریان کەم

بزانن چۆن مامەڵە لەگەڵ ئافرەتا ئەکەن.

گ.د: تۆ... برادەر... هەبێ و نەبێ بەتەواوی شێتی. تۆ بەم کردەوەیەت بەرووما هەڵئەبلۆقیتەوە.

سمکۆ: من بەرووی نەخۆش و پەککەوتەوە و پیردا هەڵنابلۆقێمەوە.

گ.د: هەڕەشە لێ کردنم بەکەڵکت نایەت.

سمکۆ: گەورەم من پیاوێکی شەریفم.

گ.د: زانیوتە، ئەوەی بەرووی دادگاکاغا شمشێر بکێشێ، بەسەربڕین سزا ئەدرێ؟

زانیوتە ئەگەر بەوشەی (نەء) نەفرەتم لێ کردی ئیتر تنۆکێ ئاوچییە، لە هیچ کەس دەستت ناکەوێ و هەموو دەرگاکان بەڕووتا دائەخرێن. ئەوەشی لە پشتەوە بتپێکێ پاداشتێکی گەورە وەرئەگری؟

سمکۆ: ئەی ئەگەر شاژن خۆی تنۆکێ ئاوی دامێ؟

گ.د: شاژن؟

سمکۆ: ئێمە دەستوپێوەنی ئەونین. بەڵکو میوانی ئەوین. خۆی بانگهێشتنی کردووین ئەمەش بانگهێشت نامەکە... مۆری شاهانەش ئا لێرەدایە.

گ.د: (ئەخوێنێتەوە)... بەم نامەیە بانگهێشتنی میری مێرگی سەوز ئەکەم و سوپاسی هەست و ئارەزووی ئەکەم بۆ خواستنی دۆتمیر چراخانی کیژۆڵەی مێردی کۆچ کردوومان لە ژنی یەکەمی. بۆیە داوا لەهەموو دەستوپێوەن ئەکەم بەپێی توانا ڕێزی لێ بنێن و ئاگاداریش بن نە بە زمان، نە بە چەک زیانیان بۆی نەبێ... ئیمزا: شاژنی بێوەژن، جێنشین لەسەر تەختی شازادە... ئاوا... بەڵێ بەڵێ... کەوابوو تۆ لەبەر خاتری دۆتمیر لێرەی... ئای کە دزێوە!... ئای کە ناشیرین و بیچم سزە!. یەع... بیستووتە لە چی ئەچێ؟

سمکۆ: قاسیدەکان شتێکی وایان داوە بەگوێمانا

گ.د: ئەزانی دوانزە میر هاتنە پێشێ بۆ خوازبێنی، کەچی بەر لەوەی پێ بنێنە کۆشکەوە چۆن هاتبوون ئاوا گەڕانەوە؟

کاکی: بەڵام ئێمە بەختی خۆمان تاقی ئەکەینەوە. ئەمەمان بەلاوە گرنگ نییە. دوای ئەوە من هیچ سڵ لە ژمارە (١٣) ناکەمەوە.

سەیرکردنی ڕووی شازادەش پێویست نییە. بە بۆچوونی من شتێک نییە پێویست بێ. بەڵکو لەوە گرنگتر ئەوەیە لەگەڵیا ئاشپەزێکی نایاب بێ. بە واتایەکی دی... هەندێ گرنگی بە جوانی ئەدەن و... ئەوانی دیکە بە برژاندن...

گ.د: ببوورە لێرەدا شتێ هەیە لێی تێناگەم... کامتان میرن و کامتان میر نین؟

کاکی: ئەوی ڕاستی بێ من...

سمکۆ: ئەوە

کاکی: ئەوە

سمکۆ: میر هەندێ جار ئەیگرێ. ئەمەش وەک خوویەک وایە.

کاکی: سروشتییە... منم میر.

سمکۆ: لە بنەماڵەدا خانەدان و ئەسڵزادەن. چۆنت بۆ جیاناکرێتەوە کە میر ئەوە؟ ئەبوایە بەسەر و سیما و نەرم و نیانیکەیدا بت زانیایە؟... ڕاستە نەختێ ورگی شۆڕ بۆتەوە، بەڵام باڵای ڕێکە.

کاکی: چیت داوە بەسەر ورگمەوە؟ من نەختێ قەڵەوم چونکە ئارەزووم لە خواردنی چەور و بەلەزەتە... بەڵام میرم! ... کەچی تۆ نە میری و نە گزیری.

گ.د: داوا لە میر ئەکەم لێم ببوورێ.

کاکی: بووراوی.

گ.د: داخۆ میر ماوەم ئەدا لێی پرسم: کوان یاوەرەکانی؟ کوان سوارەکانی؟

کاکی: ها؟

گ.د: دەستوپێوەن... نۆکەر... مەیتەر... پاسەوانی تایبەتی؟

کاکی: (لەگەڵ سمکۆ) بەیارمەتی خۆت میرم... مەبەستی چییە؟

گ.د: کەلوپەل و چەکەکانت لە کوێ جێهێشت؟... گوایە بلند پایە پاشای مەزنی باوکتان تەنیا بەم دوو هێسترەوە ڕەوانەی کردن؟

سمکۆ: هم... ڕاستەکەی... ئێمە ئێستا وەک جووتێ پەڕاگەندە واین... من بەنیازێکی پاکەوە و بەدڵسۆزی ئاگادارت ئەکەمەوە کە شەو لە شوراکانی شار نەترازێی.

گ.د: مەبەست ئەوەیە بەشەو سەفەر نەکەم.

سمکۆ: نەبادا بکەویتە چنگی یاخی بووان!... کەژاوەی میر بە ئەسپی ڕەسەن و بەنرخەوە قەشەنگ بوو... بەڵام هەر کە لە ئاقاری وڵاتی ئێوە نزیک بووینەوە، تاقمێک لە یاخیبووەکان هەڵیانکوتایە سەرمان و چیمان کەلوپەل پێ بوو بردیان بەتاڵان. پێنج سنووقی پڕ لە کەلوپەلی بەنرخ. جگە لە حەریر و چنراو و خشڵی نایاب. هەموویان داگیر کرد. تەنانەت ئەو دیارییانەشیان برد کە بۆ شازدەخانمان هێنابوو.

کاکی: کەلوپەلی سەفەر... هەموویان ماشییەوە سنووقی باستوورمە و کەرێ... هەموو

ئەو سەبەتانەی خواردنیان تیابوو... تەنانەت ئاشپەزەکەشمیان بەدیل گرت! ئای چێشتی چۆنی لێ ئەنا فلانی. ئەگەر تامت ئەکرد... ناچار ئەبووی هەر پێنج پەنجەکەتی پێوە بلێسیتەوە... گەوگەوی ئازیز ئەگەر ئەمجارە بێتەوە ئاوا دەعوەتی ژەمێکی سووکەی سیر و ماستت ئەکەم.

گ.د: جەنابی میر... بەگەوگەو بانگم مەکە... پێی قارسم. سوپاسی بانگهێشتنەکەشت ئەکەم. ئەوەندەم ماوە بەدەستەوە نییە بیر لە خواردەمەنییە خۆشەکانت بکەمەوە. لەبری سیر خواردن ئەبێ بچم بەلای کاری خۆمەوە.

کاکی: بۆیە ئەبینم تەواو وشک هەڵاتووی.

گ.د: لەشم لاوازە بەڵام ورەم بەهێزە و هاوکاری لەگەڵ ڕۆحما ئەکات! ماوە ئەدەی لێت بپرسم چۆنتان توانی کەوڵەکەتان ڕزگارکەن و بۆی دەرچن؟

کاکی: ئاسانە... قووچانمان.

سمکۆ: لە ئەنجامی بەیەکا هەڵبژانا. میر جلوبەرگی سادەی پۆشی و خۆی گۆڕی. ئەمجا دەسمان گرت بەسەر ئەو جووتە هێسترەدا و لە شەڕەکە هەڵاتین.

گ.د: ئەی پیاوەکانتان... بەرهەڵستییان کردن؟

کاکی: بێ گومان بەتوندی بەرهەڵستییان کرد.

سمکۆ: بەڵام جەنگاوەری چاپووک بوون.

گ.د: ئەی سەرکردەکەیان؟

کاکی: شەیتان خۆی بوو!

گ.د: هم... وەک هەموو ڕێگرێ.

سمکۆ: کەڵەگەت. دەنگی وەک زەنگ ئەزرنگایەوە: هەرچی شمشێرەکە شێتی شلک وەک ئەژدیها... هێزێکی بێ ئامانی هەبوو.

گ.د: بەڵێ خۆیەتی!... وای بۆ ئەچم.

سمکۆ: لەشەڕە شیرا چاپووکە... شمشێر چاک ئەوەشێنێ. وەک شەیتان ئەو شمشێرە هەڵئەسووڕێنێ. یان ئەڵێی ئەو دێوانەن کە لە دۆزەخ دەرپەڕیون.

گ.د: هێشتا هیچت لەبارەیەوە بۆ باس نەکردووم. هم... کاتی ئەوە هاتووە دوعاخوازیتان لێ بکەم... لا ئەدەمە کۆشک و هەواڵی هاتنت ڕائەگەیێنم... تاکو خۆیان بۆ پێشوازی ئامادەبکەن... بەخواتان ئەسپێرم.

(تەوقەیان لەگەڵ ئەکات. دوو جەللادەکە بەدوایەوەن. کالێ و پیاوەکەش بەرێی ئەکەن).

دیمەنی پێنجەم

سمکۆ – کاکی

کاکی: ئێستاش بەیارمەتی خۆت گەورەم... پێم بڵێ... چۆن ئەم بیرەت بە خەیاڵا هات؟ مەبەستت ئەوەیە من ببمە میر لە بری تۆ؟

سمکۆ: گوایە لێت ناوەشێتەوە میر بی؟ مافی خۆتە.

کاکی: مافی ئەوەم هەیە؟ بێگومان مافی خۆمە... بەڵام لەو باوەڕەدایت ئەم فێڵە بەسەر گەوگەودا تێپەڕێ؟

سمکۆ: نازانم. لەو پیاوە دڵنیا نیم. ئەم وڵاتەشم بە دڵ نییە. بۆیە ئەبێ بە هێمنی لە مەسەلەکە بکۆڵینەوە... چاودێری ڕووداوەکان بکەین. گوێ لە قسە و باسی کۆشک و دەوروپشتی ئەگرین. بەکورتی تۆ دەوری میر و منیش دەوری نۆکەر ئەبینم، تاکو سوود لەم ماوەیە وەربگرم بۆ تاووتوو کردنی بارودۆخ.

کاکی: چاکە. یەکسەر ئەچم بۆ لای شازادەخان بەڕاست تۆ بڵێیی زۆر دزێو بێ؟

سمکۆ: مرۆڤ پێویستە خۆی بچێتە سەرچاوەی کارەکە و پشت بە وتی وتی نەبەستێ.

دیمەنی شەشەم

سمکۆ – کاکی – کالێ – پیاو

کالێ: (لەگەڵ پیاوەدا دێن) فەرموون بەڕێزان، بخۆن. ئەمەیان بریانی کەڵەشێر. ئەویشیان مراویی برژاو.

کاکی: تۆ بەم پێشوازییە گەرمەت شەرمەزارمان ئەکەی.

کالێ: نانا... شەرمەزار مەبە!

کاکی: کیژۆڵەی خاوەن خان... ئەم هەموو خواردنە بە سێ قورۆش؟

کالێ: بۆ میر نەهاتووە سەودا و مامەڵە بکات. بۆ ئێوە بە خۆڕایی نان پێشکەش ئەکەین... مایەی سەربەرزیمانە ئەگەر بە میوانی لە ناومانا بمێنیتەوە. (ئەڕوات).

دیمەنی حەوتەم

سمکۆ – کاکی – پیاو

پیاو: مایەی شانازیمە ئەگەر ماوەم بدەی دەستەکانت بگوشم.

سمکۆ: منیش هەروەها مایەی شانازیمە.

پیاو: وەهات ڕەفتار کرد وەک یەکێ بی لە یاخیبووەکانی دژ بەڕژێم. وەستایت و بەشمێرەکەت داکۆکیت لەو کیژۆڵەیە کرد. بەرەنگار بوونەوەی گەوگەو کارێکە زۆر ڕوونادات. دوای ئەوەش چاک باسی گەورەکەیانت کرد کە وتت دەنگی وەک زەنگ ئەزرنگێتەوە... شمشێرەکەی ئەژدیهایە! لەبەینی خۆمانابێ، باوەڕناکەم تووشی هیچ شاڵاوێک هاتبن.

سمکۆ: چۆنت زانی؟

پیاو: ئەزانم. بەڵام چۆن؟ ئەمەیانت پێ ناڵێم هەروەها لەوەش ئاگادارم دوێنێ شەو لە کوێ نووستن. چۆن کەروێشکێکتان ڕاو کرد و بە ئاگر برژانتان.

کاکی: ئەڵێی کەروێشک!! کەروێشکێکی بچکۆڵە... بچووک و لاواز ئاوا... (بە ئیشارەتی دەستی ڕوونی ئەکاتەوە).

سمکۆ: تۆ کێی، ئەی ئەو کەسەی لە هەموو شتەکان ئاگاداری؟

پیاو: من کێم؟ سیحربازم... جەنابی میر ئەگەر تووشی هەر مەترسییەک هاتن، مایەی بەختیاریمانە کە دەستی یارمەتیتان بۆ درێژکەین. لە هەر جێیە بوون ئەوەندە بەسە بانگمان کەن. ئیتر فریاتان ئەکەوین و ئەتانپارێزین. ناهێڵین گەوگەو ڕاتانکێشێ بۆ پای سێدارە.

سمکۆ: مەبەست لە – بانگمان کەن – چییە؟ ئێوە کێن؟

پیاو: مەبەستم لە ئێمەیە هەردووکمان، خۆم و ورچەکەم!... ئێستاش ئەگەر لەناو قەڵای شاهانەدا دووچاری هەر مەترسییەک هاتن، یەکێکتان بە قوللەی قەڵادا سەرکەوێ و چوار مەشخەڵ ئاگردا... کاتێ کەڕەنا فووی پیا ئەکات، پێدەشتەکان بەگڕ ئەتەقنەوە، ئیتر کڵپەی ئاگر قورسایی تاریکی ڕائەماڵێ (ئەڕوات).

کاکی: چۆن لەمە تێبگەین؟ پێم وایە ئەم پیاوە شێتە. لە کەیەوە پێدەشتەکان بەگڕ تەقیونەتەوە ئەی باشە کڵپەی ئاگر قورسایی تاریکی ڕائەماڵێ چی ئەگەیێنێ؟

کۆتایی بەشی یەکەم

***

بەشی دووەم

دیمەنی یەکەم

هۆڵی ئاوێنەبەند پێشتر ڕازاوەترین هۆڵی قەڵا بوو، دیوارەکانی بە ئاوێنەی گەورە ڕازێنراونەتەوە... بەڵام ئەمڕۆ پەردەی ئەستووریان بەسەرا دادراوەتەوە... وەک هۆڵی ماتەم دەرئەکەوێ.

چراخان: خەم و ئازار شاڵاوی تووشیان هانی
کەوتنە ڕاوی (ڕەوە) تەمی بەیانی
وام لەتۆڕی مەینەتیی ڕۆژگارا
منی تینووی دڵسۆزی و میهرەبانی
وەکو یەکێ بەبێ ئامانج
هەنگاو هەڵێنێ و مل بنێ
وەکو یەکێ بە ڕووتەن و
وشکە چیادا هەڵزنێ
تۆڕ و داو پرزەی بڕیبێ...
بەدەستی باوەژنەوە
داماوم و لە گەڵ تیشکی
بەرەبەیان، هاتووم خەمناک
ڕێگا ئەبڕم. بە تەنیا و تاک
بێ داک و باب گینگل ئەخۆم
کەس شک نابەم خەمخوار بێ بۆم...
ڕاستە من شازادەخانم؟!
ئا ئەم کۆشکە شکۆدارە
من خاوەنیم،
خۆمم سەروەری ئەم شارە؟
ئەی کەوایە...
ئەم شار و کۆشکە هی منە
بۆ چوار کەنارم دوژمنە؟!

لەو ڕۆژەوە سەرم هەڵدا

دزێوێ بووم، بێ دایک و باب

دووره سۆز و پشت و پەنا

تینووم، تینووی میهرەبانی

دەستەو دامانی کەسێکم

ئەم دزێوییە نەفرەتییەم

بگۆڕێ بە سیحری جوانی

دیمەنی دووەم

چراخان. شاژن

شاژن: (دێت) شازادەخان!!... ئەوە چی ئەبینم؟ ئەوە نازانی بچەمیتەوە؟

چراخان: ئای... ببوورە خاوەن شکۆ... نەمزانی لێرەی.

شاژن: ئەوە ئەڵێی چی؟ بە خاوەن شکۆ ناوم ئەبەی؟ گوایە نازانی ئەبێ بە دایکی شاهانەم بانگم بکەی... ئادەی بیڵێرەوە... بەناوی دایکی شاهانەم بانگم بکەرەوە... تاکەی هەروا بە ڕق ئەستووری ئەمێنیتەوە؟

چراخان: ماوەم بدە بڕۆم.

شاژن: ڕاوەستە! ئەگەر وتەکانم کارت تێ نەکەن، ئەوا قامچی بەکەڵکت دێ. (بە قامچی لێی ئەدات) چۆک دادە... با ناوچاوانت بدا لە زەوی.

چراخان: تکات لێ ئەکەم... لێم مەدە!

شاژن: ئەوە چۆنم بانگ ئەکەی؟ گوایە نازانی من کێم؟

چراخان: دایکی شاهانەم.

شاژن: خۆ ئەبینی! قامچی باشترین دەرمانە. باوکی خوا لێخۆش بووت چی ئەوت ئەگەر بەم شێوەیە بیبینیتایە؟... ئەزانی وەک ئەمانەتێ تۆی دابووە دەستم تاکو چاوم لێتەوە بێ. ئەی ئەمەیان چییە؟!... ئەمە چییە؟ ئەبینم ڕووت بێ پەچەیە؟... بۆچی نازانی ئەم کارە بۆ تۆ قەدەغەیە؟

چراخان: ئەزانم... ئەزانم... (پەچە دائەداتەوە).

شاژن: ئەم پەچەیە بۆ تۆ گونجاوە. چەن جێی بەزەییت کاتێ ڕووت دائەپۆشێ و دزێوییەکەت ئەشارێتەوە. کە داوات لێئەکەم بەکاری بینی، ئەوا منیش بەپێی توانا شتێ یارمەتیت پێشکەش ئەکەم.

چراخان: بەڕاست من ناشیرینم؟

شاژن: نامەوێ ئەمەت پێ بڵێم کۆرپەکەم... پرکێشی ناکەم... دزێوی و جوانی دیاری ئاسمانن، ئەوەی بیەوێ پێی ئەبەخشێ. مادام تاکو ئێستا ڕوخساری خۆت نەدیوە. کەوابوو... تۆ... سوپاس بۆ خوا، نازانی تا چ ڕادەیەک دزێوی... مایەی بەختەوەرییە کە ئاوێنە لە وڵاتەکەمانا قەدەغەیە... گەورەدادوەران چاکی کرد فەرمانی قەدەغەکردنی دەرکرد و بڕیاری دا کە مرۆڤ بۆی نییە بزانێ شێوە و بیچمی چۆنە... ئەگینا سزای مەرگە.

چراخان: تەنانەت منیش.!!

شاژن: یاسا هەر یاسایە... بۆ هەمووانە. لە ئاسمان و ڕێسمان. بۆ گەورە و بچووک... بۆ ئێمە بۆ تۆیش... بەڵام من خۆم ئەزانم نازدارم... جوانیم شاگوڵێکە و هێشتا سیس نەبۆتەوە... خەڵکی وەهام پێ ئەڵێن... پێشتریش باوکت، ئەم هۆڵە سەرتاپا ئاوێنە بوو... هەموویان جوانی و شۆخ و شەنگیی منیان تیا ئەدرەوشایەوە. ئەمڕۆش ئەیشارنەوە. ئەم پەردە ڕەشە ئەستوورانە، لە مەولایش هەر ئەیشارنەوە ئەوەی هەڵیانداتەوە یان لە شوێنی خۆیان لایان بەرێ، هەرکەسێ بێ... گەردنی ئەکەوێتە ژێر شمشێری میر غەزەب. ئا ئەمەیە حاڵەکە! بیرت بێ بیکە ئەڵقە و با لە گوێتا بێ.

دوای ئەوەش تۆ خۆت ئەزانی لە وەسێتنامەکەی باوکتا هاتووە: (هەر میرێک کچەکەم بخوازێ کە میراتگریشمە ئەوا ئەبێتە پادشا. با بێ سڵەمینەوە قایل بێ بەو کەسەی دێتە خوازبێنیی. با بەرلەوەی بگاتە شانزە ساڵی بگوێزرێتەوە).

گوێت لێ بوو؟ بەرلەوەی ببی بە شانزە ساڵ. سبەینێ ئەبیتە شانزە ساڵ..ئەگەر توانیت شوو بکە!!... تاکو ئێستا دوانزە میر هاتوونەتە پێشێ، هیچ کامیان لووتیان پیادا نەهێناوی... دوای ئەوەش وەسێت یاسایە. گوێڕایەڵیی باوکیش پێویستە. با ئێستا بتبەینە شوێنێکی دوورە دەست. بۆ دوورگەیەک... هێمن... لەوێ کەس دزێویی دەم و چاوت نابینێ لەوێ خۆشت گوێ نادەیتە ناشیرینی ڕوخسارت. چونکە جگە لە کەنیزەکانت کەس ناتبینێ. هەرگیز گوێت لەو حەقیقەتە تاڵە نابێ. لەوێ بە ئارامی و ئاشتی پاڵی لێ بدەرەوە. هەموو شتێکمان بۆ ئاماژە کردووی. وتت چی، کچی ئازیزم؟

چراخان: ئەگەر دایکم بەسەر زیندوو بوایە ئەی هێشت نەفی و ئاوارەی دوورگەیەکی

چۆڵ و هۆڵم کەن؟

شاژن: وەسێت هێزی یاسای هەیە.

چراخان: بەڵام نامەوێ لە چۆڵەوانی بژیم، دوور لە خەڵک و ئاوەدانی.

دیمەنی سێیەم

چراخان – شاژن – گەورەدادوەران

گ.د: (دێت) جا باشە کچی گوێڕایەڵ ئاوا ئەدوێ؟ ئاوا بە ڕووی دایکی شاهانەیا هەڵئەشاخێ؟ ئاگاداربە... ئاگاداربە لە بینینی دەم و چاو!... دژی ئەو شەیتانانەی کە لە هەموو ئاوێنەیەکدا نیشتەجێن خۆت بپارێزە. لە قووڵایی دەروونداوە بۆ گەوهەری حەقیقەت بگەڕێ. ئاوێنە فێڵباز و دووڕووە.

شاژن: شازادەخان. ئێستا بچیتە دەرەوە باشترە. (شازادەخان ئەڕوات).

دیمەنی چوارەم

شاژن – دادوەر

شاژن: چاکە. زۆر پەرۆشم بزانم گەورە دادوەرانی هاوڕێم چی پێیە؟

گ.د: ڕایەڵی فرمانتم. هەروەها – ئەگەر بۆم بلوێ – ئەڵێم:

ئاوێنەیەکی ڕاستگۆم بۆتان.

شاژن: باشە ئاوێنەکەم چیم پێ ئەڵێ؟

گ.د: شۆخترین کچ!... نازدارترین ئافرەت!.

ئەوە باوەڕم پێ ناکەی؟ کەواتە پەردەکان ڕائەکێشم با حەقیقەت لە بەردەم خۆتا ببینی. ئەگەر ئارەزووشت کرد ئەوا تەنیا لەبەر خاتری تۆ کارێ ئەکەم هۆڵەکە بە ئاوێنە بدرەوشێتەوە.

شاژن: نانا... وریایی لەزیان ئەمانپارێزێ. چیی نوێ هەیە لە وڵاتا؟ ئەم میللەتە باشە چ نیازێکی هەیە؟

گ.د: پەرۆشی شەخسی تۆن ئەی شاژن. لە خۆشەویستیی ئافرەتە جوان و پایە بەرزەکەیاندا زەوی ماچ ئەکەن. بێجگە لە...

شاژن: بێجگە لە...؟

گ.د: چەند ڕووتەیەک، ناردمن بۆ پای سێدارە.

شاژن: ئاوێنەیان پێ بوو؟

گ.د: ئەویشیان پێ بوو. بەڵام تاوانیان شاردنەوەی هەندێ ڕێگر بوو.

شاژن: قاو داکەوتووە کە بە هەموو لایەکا بڵاو بوونەتەوە، لە کۆشک ئەڵێن گوایە زۆر کردە و بە دەسەڵاتن.

گ.د: با واز لە باسکردنیان بێنین. با باسی جوانیی شاژنە شۆخ و مەزنەکەمان بکەین.

شاژن: ئەی ئەو میرەی کە لێرەیە؟ ئەگەر شازادەخانی ویست؟ ئەو حەلە ئەبمە بێوەژنێکی تەنیاباڵ و لە کۆشکا ئەکەوم. کێ ئەزانێ. ئەوسا لەوانەیە پایەی گەورە دەداوەران بەتۆ ڕەوا نەبینێ.

گ.د: دڵ لە دڵ مەدە. زەلامی وا مەترسیی لێ ناکرێ. لێبووکێکی گاڵتەجاڕ و سەرخۆشێکی ورگن بەولاوە هیچی تر نییە.

شاژن: وەک داب و نەریت ئەبێ پێشوازی لێ بکەم.

گ.د: بێ گومان. دوای ئەوەش من باوەڕم وایە دەسبڕ بێ. لە گەڵ پیاوەکەیدا بەسواری دوو هێستر هاتوون. پرکێشی ئەوەشی کرد تەشقەڵەم پێ بکات گوایە چی پێ بووە لە چەک و کەلوپەلی ڕێگر تالانی کردووە. خۆت ئەیبینی و سەیری حاڵی ئەکەی.

شاژن: ئەی ئەگەر میری ڕاستەقینە بوو؟ ئەگەر خواستی و بووە پادشا بەسەرمانەوە؟ ئەوسا ناچار ئەبم کاروباری شاییەکەشی خۆم بۆی ئامادەکەم.

گ.د: بەڵکو ناچار ئەبم خۆم قەنارەیەک بۆ سەری ئامادەکەم! با سەد جاریش میر بێ، ئەبێ لەسەر مێزی ئەشکەنجە دان بەوەدا بنێ کە دەسبڕ و ڕێگرە. تەنیا ڕۆژێک ماوە... تاقە ڕۆژێک و خەڵکی شار بە وەسێتەکەی شا ئەزانن. ئیتر بە کەڵکی نایە کچە پاشا بێ یان نەء. بە هێمنی ئەگوێزرێتەوە بۆ دوورگەیەکی چۆڵ، تاکو ڕۆژانی تەمەنی لەوێ بەسەر بەرێ. هەرکە سەعات دوانزدە لێیدا خۆم سەرۆکایەتی پاسەوانان ئەگرمە دەست و کێشی ئەکەم بۆ دوورگەکە.

شاژن: ئەوساکە زۆر سوپاست ئەکەم. بەوەفام تا سەر.

گ.د: ئەو حەلە (زینەڵ)ی کوڕتان ئەکەمە پاشای وڵات، هەموو خۆیانی لێ لائەدەن و لە شمشێرەکەی ئەتۆقن. خۆشم یارمەتی ئەدەم و فێر ئەبێ بە دەستێکی پۆڵایین کاروباری شارەکە بەڕێوەبەرێ. بەهاوکاریی خۆم. سەرانسەری ئەم وڵاتە بیانەوێ یان نەیانەوێ، ئەبێ بۆی بێنە سەر چۆک. ئەوسا بە ئاگر و ئاسن هەموو یاخیبووان لەناو ئەبەین.

شاژن: چەن قسەت خۆشە. وەک مزگێنی وایە!

گ.د: ئێستا میر زەینەڵ دێنم... پشت بە من ببەستە بۆ بەڕێوەبردنی کار. دڵنیابە، (ئەڕوات).

دیمەنی پێنجەم

شاژن – زەینەڵی کوڕی – دێتە ژوورێ

شاژن: زۆرم چاوەڕوان کردی کوڕم. وا کاتی دیاریکراو نزیک بۆوە. دووسبەی، هەر لەم کاتەدا ئەبێتە پاشایەکی مەزن ئەتوانرێ میللەت بەهەندێ دیاری و خەڵات دڵنیا بکرێ. تاکو ڕایەت و ناچار بەو بارودۆخە قایل ئەبێ.

زەینەڵ: من لە هەمووان چاکترم. ئەتوانم بەسەر هەمووشیانا زاڵ بم.

شاژن: ئەی ئەگەر یەکێ بەوە تاوانباری کردی کە گوایە بە فێڵ تەختی شاهیت داگیر کردووە... یان...

زەینەڵ: دڵم پێی ناسووتێ. هەر کەسێ بێ... وەک سەگ لێیان ئەدەم.

شاژن: ئەی ئەو میرەی دوێنێ هاتووە. هیچ لێی ناتوسی؟

زەینەڵ: ها ها... ورگنەکە؟ ترسنۆک و بێ مێشکە. هەر ئەوەندەی شەقێکم تێ هەڵدا ئیتر لە دەرگاکەوە ئەفڕێ... ئەوسا خۆم دەسەڵات ئەگرمە دەست... خۆم، لە دواشەوە بەکرێگیراوەکانم.

دیمەنی شەشەم

شاژن – زەینەڵ – گەورەدادوەران دێتە
ژووری – کاکی – سمکۆ – دەستوپێوەن

گ.د: شاژنە شۆخ و بزورگەکەم! خوازبێنیکەری سیانزەهەم هاتووە شازادەخان بخوازێ. ئەویش میر کاکییە، میری مێرگ و پادەشتەکان. فەرموو میر بچۆ سەر چۆک ، هەردوو دەستی خاوەن شکۆ ماچ کە. (کاکی ماوەیەکی دوورو درێژ دەستی ماچ ئەکات. گەورەدادوەران توورە ئەبێ) بەسێتی ئیتر.

کاکی: (بۆ سمکۆ) دەستی نەرموشل و بۆن خۆشە! بە چۆکا هاتن مرۆڤ تووشی ئازاری ئەژنۆ ئەکات.

شاژن: کەوابوو لەبەر خاتری شازادەخان هاتووی؟ ئاخۆ ئاگاداری تا چ ڕادەیەک ناشیرینە و چەند بیچمی دزێوە؟

کاکی: بیچمم بەلاوە گرنگ نییە، ئەوەیان کێشەی خۆیەتی و پەیوەندی بە منەوە نییە

دوای ئەوەش من خۆشم قۆز نیم.

شاژن: ئەی ئاگاداری مەرجەکەی؟ بەر لە نووسینی ڕێکەوتننامە نابێ پەچەکەی لابەرێ. هەروەها نابێ سەیری ڕووی بکرێ.

کاکی: زۆربەی خەڵکی ژن ئەخوازن و ئەشیگوێزنەوە بێ ئەوەی ڕوویان ببینن. پەندێک هەیە ئەڵێ: ئەوەی لە نزیک کوورەوە بێ پریشکی بەر ئەکەوێ.

شاژن: ئایا ئەزانی بەر لەتۆ دوانزە میری دیکە هاتوونەتە خوازبێنیی... هەمووشیان کشاونەتەوە و وازیان لێ هێناوە؟

کاکی: وڵاتەکانمان دراوسێن. چیبی تیایە بەڕێز ئەگەر بێتو لە هاوسێکەم، وەک پەندەکە ئەڵێ: ماسی لە دەریادا بکرم.

شاژن: کەوابوو، وەک داب و نەریتێک کە لەکۆنەوە هەمانبووە، لە ئاهەنگێکی ڕەسمیدا، سبەینێ شازادەخان دێتە لات، ئەبێ ئەوسا خۆت ڕووی لێ بنێی و داوای کەی.

کاکی: وتت ئاهەنگ؟ میوانیش دێن؟ جۆرەها خواردن و خواردنەوە؟!

گ.د: میر، بەیارمەتی خۆت، لە قسەکانتا هیچی وەها بەدی ناکەم لەگەڵ سەلیقە و چێژی شاهانەدا بگونجێ.

کاکی: گەوگەو، بەیارمەتی خۆت، من نامەوێ کەس قسەم پێ ببڕێ!

گ.د: ترسی ئەوەم هەیە هەندێ تەمومژ لەکارەکەدا هەبێ. ناشزانم ئاخۆ تۆ میری؟ یان هەردووکتان دەسبڕن؟

کاکی: باشتر وایە خەریکی ئاوێنە و دادگا گاڵتەجارییەکەی خۆت بی!

گ.د: ئەڵێی گاڵتەجار؟ چۆنە بەلاتەوە ئەگەر ئەو- گاڵتەجارە- وەکو ئەڵێی، بانگت کات بۆ لێکۆڵینەوە؟ چۆنە ئەگەر لێت بپرسێ چیرۆکی ئەو دیارییانەی بۆ بگێڕیتەوە کە لە گەڵ خۆت هێنابووت؟

سمکۆ: ئەتەوێ بە هەڕەشە و ئەشکەنجە قسەمان لێ دەربێنی؟

کاکی: لەوە ناچێ بەو شێوەیەش لەگەڵ میوانا دڵڕەق بن.

گ.د: دڵڕەق نیم. بەڵکو توند و دادپەروەر. دان بەڕاستیا بنێن لێتان خۆش ئەبم.

کاکی: من، لەم جۆرە ڕەوشتەی لێرە باوە سەرم سووڕماوە!

گ.د: چی؟ دان بەڕاستیا نانێن؟ لەسەر درۆ و دەسبڕین بەردەوام ئەبن... ئێوە بە شێوەیەکی نارەزا درۆ ئەکەن. بەڵکو بە شێوەیەک جێی باوەڕ نییە. بۆیە تووشی سزایەکی توند ئەبن. لەبری ئەوەی شەو لە ئاهەنگ بەسەر بەرن لە

زیندانێک ئەیگوزەرێنن شایستەی خۆتان بێ. لە خزمەتی میر غەزەبا.

سمکۆ: چۆن بەرووی میرا هەڵئەشاخێی؟ رێت پێ نادەم...

گ.د: تۆ دەمت داخە، با میر قسە بکا، تۆ لە نۆکەرێ بەولاوە هیچی تر نیت.

کاکی: چاکە. بەڵێ... کەواتە سەبارەت بەدیارییەکان...

گ.د: چی بوو؟ ئەمەیان چییە؟

زەینەڵ: کەرەنای... ئاگاداری!

شاژن: کەرەنای بێگانە.

زەینەڵ: دەرگای کۆشک ئەکرێتەوە.

گ.د: بۆچەکەکانان! ئاگاداری!... ئاگاداری

زەینەڵ: سەربازی بیانی!

دیمەنی حەوتەم

شاژن – زەینەڵ – دادوەر – سمکۆ

دەستوپێوەن – سەرەک پاسەوان و یاوەران دێن

سەرەک پاسەوان: شاژنی جوان و مەزنمان.

شاژن: ئەو کەرنا نامۆیە چییە؟

س.پ: کوتوپڕ دەستەیەک سواری سەر بەمیری مێرگ و پادەشت بڵندپایە میر کاکی گەیشتەجێ.

گ.د: چۆن ماوەت دان بێنە ژوورێ؟!

س.پ: دڵڕەقییان لەگەڵ کردین.

گ.د: پێویست بوو دەروازەیان بەڕوودا داخەی و سەگیان تێ بەردەی.

س.پ: ژمارەیان کەم نییە گەورەم. بەڕاستیش پێت بڵێم گەورەم جەنگاوەری بەتوانا و پڕچەکن... وتیان ئاوێنە لایان کردەوەیەکی شەیتانییە.

گ.د: بێ مێشک! خەمی ئاوێنەتە، لە کاتێکا ئەو دەروازەیەی تۆ پاسەوانی لێ ئەکەی هێزی بێگانەی پیا ڕەت ئەبێ؟

دیمەنی هەشتەم

شاژن – زەینەڵ – دادوەر – کاکی – سمکۆ – سەرەک پاسەوان. پیاو – دێتە ژوورێ کەلوپەلی نایابی لەبەرە، ڕیشێکی خوازراوی بۆ خۆی داناوە. یاوەرەکانیشی هەروەها

جلوبەرگی نایابیان لەبەرە.

پیاو: بمبەخشن بەڕێزان.. لەوە ئەچێ کارەکە هەڵەیەکی تیابێ. شەرەفی ئەوەم ئەدەنێ گفتوگۆ لەگەڵ گەورە دادوەرانی پشکنینی ئاوێنەدا بکەم؟

گ.د: بەڵێ، هەروەها فەرماندەی هێزەکانی (قەلا)یش. مادام لە خزمەتما ئەدوێی، فەرموو لە ئاستما کڕنووش بەرە.

پیاو: کڕنووش نابەم! وەزیرێکی پایەبەرزم بە (ورچ بەزێن) بەناوبانگم. هەموو منالێکی ولاتەکەم بەم ناوەوە ئەمناسێ.

هەروەها نازناوی (مشتی بەهێز) یان لێ ناوم یان (مشتی پۆڵایین) سەرەڕای ئەمەش من بۆ سەردانی ئێوە نەهاتووم، بەڵکو بە نیازی ئاشتی و بە دوای کاکیدا هاتووم. میری گەورەمان. میری مێرگ و پادەشت.

کاکی: سەرم ئەسووڕێ!

پیاو: بێ دەنگ بە گەورەی خۆشەویستم. گرنگ ئەوەیە ماوی. ئێمەش بەر لەوەی چەپەڵەکان بتکوژن گەیشتینە جێ.

گ.د: چەپەڵەکان مەبەستت لە کێیە؟

زەینەڵ: مەبەستت لە ئێمەیە؟

پیاو: ئێوە؟ خوا قبوڵ ناکا! لەدەوروپشتی باخەکانتان خەڵکی سەیر هەیە، ڕێبوار ئەبێ خۆی لێیان بپارێزێ. گوایە بەرگوێتان نە کەوتووە کە دەستەیەک چەتە و ڕێگر کەلوپەلی میر کاکییان بەتالان برد؟

گ.د: بیستمان بیستمان. ئەی سەبارەت بەئێوە؟ ئەڵێن بەئاسانی خۆتان بەدەستەوە داوە!

پیاو: خۆ بەدەستەوەدانەکە فێڵ بوو، لەپشت ئەو خۆبەدەستەوەدانەوە پلانێکی توندوتۆڵ هەبوو. وازمان لێهێنان بمانبەنە شوێنی کۆڕ و کۆبوونەوەیان کە چاک پاسەوانی ئەکرا و تەواو قایم بوو.

زەینەڵ: تۆ ئەزانی ئەو شوێنە لەکوێیە؟

پیاو: ئەزانم... ئەی گوایە تۆ نازانی؟

گ.د: لەوێ چییان پێ وتی؟

پیاو: وتیان تۆ خوێڕیت. دەسبڕی... مرۆڤێکی بۆگەن و چەپەڵی... تەنیا چراخان شیاوی تەختی پاشایەتییە. بەڵام تۆ ئەتەوێ نەفی بکەی بۆ شوێنێکی دوور. وتیان گەل قینی لێتە و تۆ -ببوورە- کرمێکی زەوی بێ نرخی. هەر تۆیش مایەی

کوێرەوەریی شارەکەی. بەم زووانە کاتی ئەوە دێ پەلاماری قەڵاکەت بدەن و دەسگیرت کەن.

زەینەڵ: بەسێتی! قسەی بازاڕی بۆ شەقامەکان بەجێ بێڵە!

گ.د: باشە کە ئەوەندە بەدەسەڵاتن، ئەی تۆ چۆن لە دەستیان فرتەت کرد؟

پیاو: لە دەستیان فرتەم کرد؟ مایەی بەختەوەرییە برادەرێکمان لەگەڵ بوو ئەو ڕزگاری کردین.

گ.د: برادەر؟

پیاو: برادەرێک هەر لەمناڵییەوە پێکەوە گەورەبووین. بە مناڵی باوک و دایکی مردن. لە هەموو گەشتێکما لەگەڵم بوو... لەگەڵ سەربازەکانما بەشداری لە پاسەوانی کۆشکەکەما کردووە.

گ.د: جەنابی وەزیر. من زۆر پەرۆشی ناسینی ئەو برادەرەتم.

پیاو: ئەوەندە بەسە بانگی کەم... هو هو هو (بۆرە ورچێک دێت).

گ.د: چۆن جەنابی وەزیر! تۆ ورچیشت هەیە؟

پیاو: هەمە؟ نەخێر! برادەرمە، بەڵام موڵکی من نییە. (دادوەر لەبەردەم ورچەدا ئەکشێتەوە) هاها، مەترسێ! خۆش ڕەفتارە، ماڵییە!

گ.د: بەڵێ زۆریش... زۆر خۆش ڕەفتارە!

پیاو: بەڵام ئەگەر خراپەت لەگەڵ کرد. دەم و دەست ڕۆحت ئەچنێ.

گ.د: ئەی بۆ ڕەنگی بۆرە؟

پیاو: بۆرە ورچ لە پادەشت ناژی. تۆ لای خۆتەوە بیهێنە پێش چاوت، چۆن بەو شەوە یاخیبووەکان لەبەردەمیا هەڵئەهاتن! هەموو ئازایەتییەکە بۆ ئەم ئەگەڕێتەوە کە ئەسپ و کەلوپەلەکانمان دەست کەوتەوە.

گ.د: ئەو کەلوپەلانەمان نیشان دە.

پیاو: هەر ئێستا! (چەپڵە لێ ئەدا دەستوپێوەن دێن، دیارییان هەڵگرتووە. هەموو ئەو شتانەی تیایە کە سمکۆ لە خانەکە باسی کرد) دیارییەکانی میرکاکی بۆ چراخانی دەسگیرانی! لە هەڵبژاردنی موستیلەی زێڕا سەرت دەرئەچێ؟

گ.د: قینم لە بریسکی زێڕ ئەبێتەوە...

پیاو: ئەم تاجە! بەناوبانگترین زەڕەنگەری وڵاتی ڕۆم دروستی کردووە... ئەم خشڵەش کاری بەڵقانە... ئەو گەوهەرەیش بازرگانەکان لە دوورگەکانی مەرجانەوە هێناویانە.

(ورچ دێتە پێشێ و دادوەر ئەکشێتەوە، مەترسێ! ماڵییە. بەنرخترین دیاری، ئەم وێنەیەیە، کە هی میر کاکی خۆیەتی! (خزمەتکار دێن وێنەی کاکییان هەڵگرتووە بە قەبارەی سروشتییە. کالای میری لەبەرە هەڵوێستەیەکی قەرالانەی کردووە).

کاکی: ها دادوەری گەوگەو؟ چاوت لێیە چۆنم؟ ئەوی ڕاستی بێ، ئەو وێنەکێشانە بەجوانی کێشاویانە!

پیاو: لەکۆتاییدا دیارییەک پێشکەش ئەکەین کە بێ هاوتایە! یەکەمین کچە سەمازانی کۆشک. مامزەی دەشت و هەردان، گوڵبەهار!!

دیمەنی نۆیەم

شاژن – زەینەڵ – دادوەر – کاکی – سمکۆ – سەرەک پاسەوان – پیاو،

گوڵبەهار بەڕاکردن دێت، سەما ئەکات.

گ.د: سەما حەرامە! سەما ئامێری شەیتانە! ڕێگەی چەوت و لەخشتەبردنە.

کاکی: بەڵام جەنابی دادوەر تۆ وای سەیر ئەکەی ئەڵێی مناڵی و دیقەت لە مەمکەمژە ئەدەی.

پیاو: مەرج نییە لێرە خەریکی سەما کردن بی، بەڵکو گرنگ ئەوەیە کەنیزەی شازادەخان بی. نهێنی ناباتە دەرەوە. نهێنی لای ئەو پارێزراوە... وەک لە سنووقێکی داخراو بێ وایە... گوڵبەهار کەڕیشە و لاڵیشە.

کاکی: بەسەزمان! بەڵام ئەم ڕێی ئەوەی لێ ناگرێ خزمەتی شازادەخان بکات. بەلای کەمەوە هیچ لای کەس نادرکێنێ.

پیاو: چاکە. ماوەی ئەدەن بچێتە لای و خزمەتی شازادەخان بکات؟ بەڵێ یان نەخێر؟

گ.د: ئارام بگمە... ئارام بگرە جەنابی وەزیر. تەنیا شاژن بۆی هەیە ئەو بڕیارە بدات ئێستاش، دەستووری پێشوازی کۆتایی هات.

پیاو: بەیارمەتی خۆت. تەنیا ماوەی ئەوەم بدە یارمەتی میر بدەم با بەرگی گەدایی داکەنێ لەگەڵ پایەی بەرزی ئەودا ناگونجێ. یان بەلای کەمەوە با جبەی میرێتی بدەم بەسەر شانیا. (جبەیەکی بەنرخ هەڵئەداتە سەرشانی میر، کە وەک جبەی ناو وێنەکە وەهایە).

کاکی: ئەممم بەلاوە گرنگ نییە. لەگەڵ ئەم جلوبەرگانەدا ڕاهاتووم!

پیاو: ئەوا هەموو شتی جەنابی میر.

کاکی: ئەی خزمەتکارەکەم!

پیاو: هەر ئێستا!

(جبەیەکی دیکەی بەنرخ ئەدا بەسەر شانی سمکۆدا. هەر چەندە لەوەی پێشوو کەم نرخترە).

کاک: (لەگەڵ خۆیا) دنیا ئەسووڕێ. تەنیا بەخت و بۆهاتنە. ئەگەر شڕەوشاتاڵت لەبەرابێ، هەموو کەس وا ئەزانێ کە ڕەش و ڕووت و سەرگەردانی، زەمانی کەوا بخۆیە... پاشا بە بەرگی شاهانەوە و ڕەشۆکیش بە بەرگی ڕەشۆکییەوە... گرنگ ئەوەیە ئێمە ئێستا... شان و شەوکەت!

گ.د: باشە جەنابی میر، دیارییەکانت لێرە بەجێ بێڵە. (هێما بۆ کەنیزەکە ئەکات) ئەم کەنیزەیەش! ئەگەر خزمەتی شازادەخان بکات ئەوا ئەبێ پەچەیەکی ڕەش بپۆشێ. (کەنیزەکە پەچە ئەپۆشێ. دوای ئەوەی پیاوەکە ئیشارەتی بۆ ئەکات).

سبەی لەکاتی ئەو ئاهەنگەدا کە لەسەر شەرەفی ئێوە ڕێک ئەخرێ، ئەبێ بڕیاری ئەوە بدەی میرکاکی، ئاخۆ قایلی شازادەخانی دزێو بخوازی. کە بۆت نییە بەر لەوەی بیخوازی ڕوخساری ببینی؟!

کاکی: چاکە (بۆ پیاو) گوێ بگرە... تۆ... ئاشپەزە شاهانەکەمت لەگەڵ خۆت هێناوە؟

پیاو: بەڵێ، چی دڵت ئارەزوو بکا ئەوە لێ ئەنێ.

کاکی: خەمێکی گەورە لەسەر دڵم لاچوو.

پیاو: کولیچە و باستورمە... هەموویان لێ سەندنەوە.

گ.د: لەکاتی کولیچە خواردنا میر سەغڵەت ناکەین.

کاکی: کەس ناتوانێ لەکاتی خواردنا سەغڵەتم بکا.

شاژن: خواتان لەگەڵ.

گ.د: دەستووری پێشوازی کۆتایی هات.

(کاکی، سمکۆ، پیاو، ورچ و یاوەران دوور ئەکەونەوە).

دیمەنی دەیەم

گەوگەو – شاژن – زەینەڵ – گوڵبەهار

شاژن: چاکە... زۆر چاکە.

زەینەڵ: ئەتانەوێ لەبەردەمیا قسە بکەن... ئەی ئەگەر هاتوو بیستی؟ (دادوەر بەبێ دەنگ لە کەنیزە نزیک ئەبێتەوە و لەپەنا گوێیدا چەپڵە ئەکوتێ) درەخت چەند ئەبیستێ ئەمیش ئەوەندە.

شاژن: تەگبیرمان بۆ بکە دادوەری گەورە... چی بکەین باشە؟

گ.د: هیچمان لەبەردەما نەماوە بیکەین ئەوە نەبێ هەموویان بکوژین!... پەری ئەوپەڕی تا سبەینێ بەیانی. (هێما بۆ کەنیزە دەکات) بەڵام ئەم کچە باشە نامرێ بۆ مەسەلەی ئاسایشی ڕووت، خزمەتی خاوەن بەرزێتیم ئەکات! پێویستیم بە یەکێکی وەهایە! بێ زمان و بێ دەم و چاو.

شاژن: بەڵام دەم و چاوی هەیە...زۆریش جوانە!

گ.د: بەڵام ئێستا نەء! لەمڕۆوە پەچە ئەپۆشێ.

شاژن: چۆن پلانەکە دانێین؟

گ.د: دڵ لەدڵ مەدە. پلانەکە ئامادەیە... سێ ئەوەندەی جاران پاسەوان دائەنێم.

زەینەڵ: ئەی ورچەکە؟

گ.د: زەهری بۆ ئەکەمە هەنگوینەوە. زەهر لە هەنگوینا بە گران هەست پێ ئەکرێ. مادام بتوانین ئەو هەموو خەڵکە لە ناوبەرین، هەڵبەت ئەتوانین ورچەکەیش لەکۆڵ کەینەوە. سەبارەت بەوان سبەینێ هەموو شتێک یەکلایی ئەبێتەوە... نرخی ئەو لەخۆ بایی بوونەشیان گران لە سەریان ئەکەوێ. (ئەڕۆنە دەرێ، جگە لە کەنیزە).

دیمەنی یانزەهەم

گوڵبەهار – پیاو – ورچ

(پیاو دێتە ژوورێ. کەنیزەکە دەیکاتە باوەش و شتێ بە گوێیدا ئەچپێنێ).

پیاو: چاوت لێ بوو ورچەکوڵە... چۆن ڕیشی دەسکرد بەکەڵکمان هات. چۆنیش سوودمان لەو ڕەنگە خۆڵەمێشییە وەرگرت کەپێستی تۆمان پێ بۆیە کرد؟

کۆتایی بەشی دووەم

***

بەشی سێیەم

دیمەنی یەکەم

(ژووری چراخان - چراخان - گوڵبەهار - شاژن)

شاژن: شازادەخان! ئەرێوە گوێت لێ نییە؟ لەوە ناچێ گوێت لێم بێ!

چراخان: بەڵێ... بەڵێ شاژن!

شاژن: (قامچی ڕائەوەشێنێ) ئەوە چۆنم بانگ ئەکەی؟

چراخان: دایکی شاهانەم.

شاژن: ئەو میرەی ئەمڕۆ گەیشتووە، هاتووە بتخوازێ دیاریی وەهایشی هێناوە شیاوی مەقامی میران بێ... یەکەم: وێنەی خۆی! سەرنج بدە با مێردی پاشەڕۆژت بناسی. لەوە ناچێ شۆخییەکەی کێشی کردبێ، هەرچەندە وێنەکێشی کۆشک بە وردی ڕتووشی کردووە... دووەم: کەنیزەکەی! نرخی لەوەدایە کەرێشە و لاڵیشە! ئەڵێن سەمازانێکی بەناوبانگی کۆشکە لەوێ... کە وابوو بۆت هەیە سەمات بۆ بکات یان بەهێما گفتوگۆت لەگەڵ بکات. (ئەڕوات).

دیمەنی دووەم

چراخان - گوڵبەهار

چراخان: لێم نزیک بەرەوە. ئەمەوێ لە نزیکەوە بتبینم. تۆ جوانی... ناوت چییە؟... من ناوم چراخانە (گوڵبەهاری ناوی خۆی ئەنووسێ) گوڵبەهار...! گوڵبەهاری ئازیز. ژیان لە وڵاتی ئێمەدا سەختە مادام لاڵی، خەمەکانت لەلا ئەدرکێنم... قژە خاوەکەت بۆنێکی خۆشی هەیە... بۆنی دەشت و مێرغوزار. ئای خۆزگە ئەمتوانی بە ئازادی بگەڕێم! وازیان لێ ئەهێنام و چاودێرییان نە ئەکردم! بریا نەناسراوێ ئەبووم! گوێم لە چپەچپی چواردەورم نەئەبوو - دۆتمیری دزێو-! بریا مرۆڤێکی ئاسایی بوومایە... ئەوسا تێکەڵی خەڵکی ئەبووم. بەبێ چاودێری و کەی ئارەزووم بکردایە ئەچوومە دەرەوە.

گوڵبەهار: ئەی بۆ ناچیتە دەرەوە؟

چراخان: ئەی بۆ ناچمە دەرەوە؟

گوڵبەهار: بەڵێ... بۆچی ناچی؟

چراخان: چی؟! ئەوە قسە ئەکەی؟! ئەشبیستی؟ زۆر چاکە! کە وابوو پێکەوە باسی

هەموو شتێک ئەکەین. باسی کێشە و خەمەکانت بۆ ئەکەم.

گوڵبەهار: جا بۆ نایکەی؟

چراخان: ئەگەر ئێستا شاژن بتبینێ، هەرگیز لێت خۆش نابێ! کەواتە فێڵت لێ کردووە؟ خۆت لێ کردووە بە کەڕ و لاڵ؟

گوڵبەهار: ئەی بۆچی نەیکەم؟ مافی خۆمە جیاوازی لە نێوانتانا بکەم. شاژن لە جێی خۆی و تۆ لە جێی خۆت. لەبەر دڵی منا تۆ باشتری. پێم خۆشە بە دڵسۆزی خزمەتت بکەم خانمەکەم. بەڵام بەشێوەیەکی تر و جیاواز لە خواستی شاژن جیاواز لە خواستی دادوەری خێڵمژ.

چراخان: نامەوێ خانمت بم... تۆ لای من قەرەواش نیت بەڵکو دەستە خوشکمی... ببە بە خوشکم. منیش ئەبم بە خوشکت. ئەگەر ئەنگوستیلەکەمت ئەوێ بیبە... جوان نییە، بەڵام بەنرخە.

گوڵبەهار: باشە ئەنگوستیلەکەتم بدەرێ... منیش جلوبەرگەکانمت ئەدەمێ.

چراخان: جلوبەرگەکانت؟

گوڵبەهار: خەڵکی بە بەرگا ئەمانناسنەوە، کەسێتیی ڕاستەقینەمان ناناسن. پێت خۆشە بە سەربەستی بگەڕێی؟ ئەتەوێ ببی بە گوڵبەهار؟

چراخان: ئەی بۆچی نامەوێ؟

گوڵبەهار: پێویستت بەوە نابێ لەگەڵ کەس بدوێی... هەموو کەس وا ئەزانێ کە تۆ گوڵبەهاری کەڕولاڵی.

چراخان: ئەی ڕوخسارم؟

گوڵبەهار: بەپەچە بیشارەوە.

چراخان: باشە جلەکانت بێنە... سوپاسی ئەم دیارییە گەورەیەت ئەکەم. ئای... ناتوانی شتێ لە جوانیی خۆتم پێ ببەخشی. هەر وەکو ناشتوانی شتێ لە ناشیرنییەکەم بۆ خۆت ببەی. (جلوبەرگی سەرەوە ئەگۆڕنەوە).

گوڵبەهار: وتت ناشیرینم؟ کێ وای وت؟

چراخان: شاژن، گەورە دادوەرانی، کوڕەکەی، دەستوپێوەنیشی.

گوڵبەهار: ئەگەر پێت بڵێم جوانی لەوانەیە بڕوام پێ نەکەی! بەڵام لەبەردەم هەر پیاوێکی نەناسدا ڕووت هەڵماڵە، ئەمجا ئەزانی.!

چراخان: ئەی ئەگەر هاتوو دڵنەوایی درۆی لەگەڵ کردم؟

گوڵبەهار: سەیری چاوەکانی بکە. لەوانەیە زمان درۆ بکات، بەڵام چاو هەرگیز درۆ

ناکات. ئێستاش برۆ... خۆ غیرەتی تەواوت هەیە؟

چراخان: ئەی بۆ نیمە؟!

(چراخان ئەڕوات. خۆی بە گەورە دادوەران دا و وەختە لە ترسا هاوار بکات. بەڵام گوڵبەهار هێمای بۆ ئەکات و غیرەتی ئەنێتە بەر، بەسەر خۆیا زاڵ ئەبێ، ئەڕوات).

دیمەنی سێیەم

گوڵبەهار – گەورەدادوەران – گوڵبەهار بە بەرگی چراخانەوە

گ.د: وا هاتم بۆ لات، تاکو بۆ ڕێگای کۆتاییت ببەم ڕێگەی تۆبە و پەشیمانی.

گوڵبەهار: تاکو ئێستاش، لەسەر بڕوای خۆمم. تاکو ئێستاش هەر شازادە چراخانم. کەسیش نییە لە وڵاتا لە خۆم پایەدارتر بێ، ئیتر چۆن داواکاریی وەهام پێشکەش ئەکەی؟

گ.د: چۆن زات ئەکەی لەبەر دەمما بەم شێوەیە بدوێی؟ کوا ئەو گیانی لە خۆبوردنەی شازادە چراخانی پێ ناسرابوو؟ لێم ناترسێی... یان...؟

گوڵبەهار: گوایە لێت بترسم دادوەری دادگای ئاوێنە؟ بۆچی لە کەسێ بترسم خۆی بە قەدەغەکردنی ئاوێنەوە خەریک کردبێ؛ کە حەقیقەتمان نیشان ئەدات؟

گ.د: دەنگت ناوێزە و توند دیارە!

گوڵبەهار: مەشق ئەکەم جەناب. تاکو لەگەڵ گەلەکەما فێری گفتوگۆکردن بم. دوو سبەی تاجی شاهانە لەسەر ئەنێم... ئەبمە شاژن... شاژنێک هەموو شتێک ئەبیستێ و هەموو شتێک ئەبینێ... دەستم بە مۆرکردنی سکاڵانامە و بەخشینی پارە و دیارییەوە ماندوو ئەبێ. دیارە بەسەر بێ دەرامەت و نەدارانا.

گ.د: بەخشین؟... پارە... ؟! ئەتەوێ بەرەو کوێمان ببەی؟ پەڕی ئەوپەڕی ماوەی ئەوەت پێ ئەدرێ ناوەرۆکی دانیشتنەکان مۆر بکەی.

گوڵبەهار: ئەگەر بووم بە شاژن... ئەوا دەرگای گەنجینە و زیندانەکان ئەخەمە سەر پشت. بەڵام سەبارەت بەوانەی پێیان ئەڵێن (یاخیبوو)و(ڕێگر) ئەوا لەسەر شەرەفی ئەوان جاڕی بانگهێشتنێکی گەورە ئەدەم بۆ شێو کردن. مەرسوومێکیش دەرئەکەم بۆ لێبووردنیان.

گ.د: ئەوسا ئەوانیش زوو لەسەر تەخت لات ئەبەنو دەسەڵات ئەگرنە دەست.

گوڵبەهار: جا بۆ نەیگرنە دەست؟ با بە شێوەیەکی عادیلانە بڕیار بدەن و بەڕێوە بەرن.

سزای پیاوخراپیش بدەن... من لێیان ناترسم... لەبەر چی لێیان بترسم؟ بەڵام تۆ ئەی گەورە دادوەران و فەرماندەی گشتی... لێیان تۆقیوی!

گ.د: من لەکەس نەتۆقیوم! بڕوا و شمشێرەکەم پۆڵاینن. نوێژ بکە کچەکەم بگەڕێرەوە بۆ ڕێگای ڕاست... قسەکانت بێ سەرو پێن. ئەمەش بەهۆی کارتێکردنی شەیتانەوەیە بۆ سەر ئەقڵت! تۆ نە شاژنیت و نە هەرگیز ئەبیە شاژن! هەموو مەسەلەکە ئەوەیە تۆ کەوتوویتەتە ژێر کاریگەریی خەیاڵ و واهیمەوە.

گوڵبەهار: جا تۆ جیاوازی نێوان واهیمە و ڕاستەقینە ئەزانی؟ جا تۆ جیاوازی نێوان حەقیقەت و خەیاڵ ئەزانی؟ برۆ لە ئاوێنەدا سەیری خۆت بکە، ئەوسا ئەبینی.

(گوڵبەهار ئەڕوات).

کۆتایی بەشی سێیەم

***

بەشی چوارەم

دیمەنی یەکەم

باخچەی کۆشک - سەرلەبەیانی ڕۆژی داهاتوو - سمکۆ - کاکی

کاکی: ئێستاش میرم؟ لێرە شتەکان چۆن ئەبینی؟ تێرت نەخوارد لەم یاری خۆگۆڕینە؟

سمکۆ: یاریی خۆگۆڕین؟

کاکی: هێشتا هەر ئارەزووت لێیە دەوری نۆکەری تایبەتی من ببینی؟

سمکۆ: ئەوەی بەرگی شڕ بپۆشێ، چاکتر و زۆرتر ئەبینێ. ئێستا چاکم ئاگا لێیە، کە ئەم شارە چۆن لەژێر باری ستەما ئەناڵێنێ.

کاکی: باشە ئەی کێ ئەبێ بە پاشا؟

سمکۆ: جا مەبەستت چییە؟

کاکی: تۆ یان من؟

سمکۆ: لەوە ئەچێ شازادەخانت بۆ خۆت بوێ!

کاکی: ئەمەوێ؟ بەڵێ، هەزار جار بەڵێ! پیاو بریا بە درێژایی تەمەنم لێرە بوومایە... پیاو بە سێ قورۆش مراوییەکی برژاو و کەڵەشێرێکی بریانی دەست ئەکەوێ. شارێکی نموونەییـــیە بۆ تەوەزەل و دووڕووەکـان. هەر ئەوەندەی درۆیەکم هەڵبەست خێرا بووە بە حەقیقەت... بەم شێوەیە کام پیاوی لە هەموویان درۆزنتر بێ، گونجاوترینیانە بۆ تەختی پادشاهی... بۆ مەسەلەی ئاوێنەش ئەوەندە بێ تاقەتم مەکە... هەر لە منداڵیمەوە زۆرم ئارەزوو لە سەیری ئاوێنە نەبووە، چونکە قەڵەوم... تاکو ئێستاش چڵێسم و زۆریش ئەخەوم. نیازم وایە لەسەریشی بەردەوام بم... بەشێنەیی دۆتمیری دزێویش ئەخوازم. تەنانەت ئەگەر وەک کونەبەبووش بووە... لێرە لە گەڵیا ئەمێنمەوە.

سمکۆ: ئەی ئەگەر هاتوو دزێو نەبوو؟ ئەگەر هاتوو وەک ئافرەتانی دیکە وەهابوو؟

کاکی: ئەگەر دڵت گرتی ئەوا شەخسییەتمان ئەگۆڕینەوە. سەبارەت بە خەڵکی، لەوە ناچێ ئەوان مەبەستیان بێ کێ ئەچێتە سەر تەخت. دڵنیایان بکە و بڵێ منم میر، ئیتر قایل ئەبن.

سمکۆ: دنیا بەلای تۆوە وا دەرئەکەوێ وەکو بێ کێشە بێ وایە. ئەگەر چەردەیەکیشی تیابێ ئەوا پەیوەندیی بەتۆوە نییە.

کاکی: بۆ ئەمڕۆت بژی. لە کوێدا پچڕا لەوێدا گرێی بدەرەوە.

دیمەنی دووەم

سمکۆ - کاکی - پیاو

پیاو: (دێت و سڵاو ئەکات). ئەمڕۆ چۆنی میری گەورەم.

کاکی: ئای وەزیری خۆشەویستمان جەنابی خاوەن ورچ! حاڵی ورچ لە چییایە؟... بە چاکی ئەلەوەڕێ؟

پیاو: دڵنیابە... سەبارەت بەخواردن، کەس وەکو ئێوە ژەمی باشی دەخوارد نەدراوە. لەگەڵ ئەوەشا شاژن ئەم بەیانییە چەند شانەیەک هەنگوینی بۆ ناردبوو.

کاکی: (بەغیلی پێ ئەبا) ها... جا هەمووی خوارد؟!

پیاو: نەیخوارد، چونکە ژەهراوی بوون!

سمکۆ: لێرە چەند داب و نەریتی سەیریان هەیە.ناهێڵن مرۆڤ ڕووی خۆی ببینێ و، زەهرە ئەکەنە خواردنەوە بۆ میوان!!

پیاو: بەڵام تۆ جەنابی میر کاکی مەترسێ، تۆ ئاشپەزی تایبەتیت هەیە.

کاکی: ئەرێ بەڕاست بیرم کەوتەوە!... ئاشپەزەکەم ئێستا خەریکی چییە؟ لەوە ئەچێ نیازی وابێ بەرچاییمان نەداتێ.

دیمەنی سێیەم

سمکۆ - کاکی - پیاو - کاڵێ

کاڵێ: (دێت) هەر ئێستا گەورەم! بەرچایی ئامادەیە.

کاکی: ئای کێ ئەبینم؟ کیژۆڵەی خاوەن خان؟ ئهم... ئهم... چ خواردنێکت بۆ ئامادە کردووین؟

کاڵێ: من یاریدەدەری ئاشپەزی میرم. بۆ بەڕێزتان بەرچاییمان ئامادەکردووە... بریتییە لە گۆشت قازی برژاو. سینگی کەڵەشێری کێوی، بە ڕۆنێکی کەم سوورکراوەتەوە... جگەری مراوی، دڵی ماسیگرەی دەریا، لەگەڵ پۆرچینا (کاکی سەرەتا تامی ئەکات ئەمجا ئەیماشێتەوە) بەڵام لەسەرخۆ... لەسەرخۆ کەوچکەکە دانەپاچی؟!

کاکی: وس بە ئاشپەزخان! من هەم میر و هەم لێپرسراوی تۆم... وەرە... من ڕاهاتووم بەرچایی لە چێشتخانە بخۆم... نزیک گڕی ئاگردانەکە. (لەگەڵ کاڵێ ئەڕوات).

دیمەنی چوارەم

سمکۆ – پیاو

سمکۆ: جەنابی وەزیر... چۆن لەگەڵ ئەم دەورە نوێیەدا ڕاهاتی؟

پیاو: تۆ چۆن ڕاهاتی منیش هەمان دەستوور جەنابی میر... ئەوە بەڕاستیتە خۆت کردووە بە نۆکەر؟

سمکۆ: چاکە... هەڵبەت لەودیو ئەم خۆگۆڕینەوە نیازێکم هەیە.

پیاو: منیش کارێ ناکەم سوودی بۆ خۆم تیا نەبێ.

سمکۆ: بەڵام سەبارەت بە ئێمە. هۆی چییە وەک فریشتە پاسەوانیمان ئەکەی؟ ئەی ئەم هەموو کەلوپەلەت لە کوێ هێنا؟ ئەنگوستیلە و وێنە و دەستوپێوەن؟

پیاو: بەلای کەمەوە میرم، دان بەوەدا ئەنێم کە ئێمە لە کاتی گونجاودا گەیشتین. ئێ دوای ئەوەش کاتی خۆی پێم وتی کە ئەگەر پێویستی کرد کۆمەگت ئەکەین.

سمکۆ: مەبەست لە – ئێمە – کێیە؟

پیاو: ئێمە، ئێمە هەردووکمان.!.

سمکۆ: خۆت و ورچەکەت! بەڵێ بەڵێ... ئەزانم! بەڕێز ئەگەر بڵێی نەختێ تەمومژ چوار دەوری داوی، تۆیش بەلاتەوە وا نییە؟

پیاو: ئیتر من وام... وەکو ئەمبینی.

سمکۆ: ئەگەر تەڵەکەباز بی یان نەبی، گرنگ ئەوەیە وەک برادەرێک هاتوویتە پێشەوە، بەڵکو وەکو برایەک... لە کاتی تەنگانەدا. سەرچاو هاتی...

پیاو: میرم... ئێمە پێویستیمان پێت هەیە.

سمکۆ: ئێمە... مەبەستت لە کێ بوو؟

پیاو: گەلەکەم... وڵاتەکەم... هەموو لێرە پێویستیمان پێتە. میرنشینی ئێوە و هی ئێمە لە وڵاتێکدا این. گەلەکەمان یەک گەلە. وەک ئەبینی. وڵاتەکەمان لەژێر درندایەتیی ستەمدا ئەناڵێنێ. ئەمانەوێ لە گەڵمانا بچیتەوە بە گژ دادگاکانی پشکنینی ئاوێنە و لیژنەکانیا... شازادەش بخوازێ، کە میراتگری ڕاستەقینەی تاج و تەختی وڵاتە... ئێمە بڕوامان وایە کە ئەبیتە پادشایەکی دادپەروەر و پشت و پەنا بۆ ڕەشوڕووت.

سمکۆ: هیوادارم لەم کارەدا سەرکەوتوو بین. لە ئێستاوە ماوەم بدە بە دۆست و برادەر بانگت بکەم. (تەوقە ئەکەن. پیاو ئەڕوات).

دیمەنی پێنجەم

(سمکۆ – چراخان – چراخان بە پەچەوە دێت، بەرگی گوڵبەهاری پۆشیوە)

سمکۆ: تاوێک... تاوێک بوەستە!... تۆ کێی؟ کێ نیت؟ سیحر و ئەفسوون لە هاتنتایە، سیحرێک گیانم دائەگرێ ئەگەرچی ناشت ناسم... وا هەست ئەکەم لێمەوە نزیکی... لەبەر دڵما خۆشەویستی... چۆن هۆشت لێ سەندم؟ ئای... ئێستا گەیشتمە ئەو نهێنییە. تۆ ڕەوتت وەکو ئاوازە... لە ڕەوت و ڕۆین و لارو لەنجەتا ئاواز هەست پێ ئەکەم!. ڕەنگە بە جەرگ بم... یان لەوانەشە پەلەم کردبێ... بمبەخشە!... (چراخان بە هێما تێی ئەگەیێنێ کە گوڵبەهاری کەرو لاڵە) چی؟... گوایە تۆ سەماکەرە کەرو لاڵەکەی؟ نەخێر!... کە گوڵبەهار سەمای ئەکرد... سەماکەی لە بەرگی کردنێکی ئاڵۆز ئەچوو... ئەو کاتێ سەما ئەکات وەک کڵپەی ئاگر وەهایە... کەچی تۆ لە شنەی شەماڵی گەردوگوڵی بەیان ئەچی... دە شتێک بڵێ... پێم خۆشە ڕووت ببینم... هەبێ و نەبێ ڕووت جوانە... دەنگیشت ناسک و گەرمە.

چراخان: من ناشیرینم... زۆریش ناشیرینم.

سمکۆ: چاوت لێیە؟ کە وابوو تۆ گوڵبەهار نیت، تۆ کەسێکی دیکەی. هەرچەندە بەرگی ئەوت پۆشیوە.

چراخان: بەڵێ!

سمکۆ: باشە تۆ کێی؟ (چراخان وەڵام ناداتەوە) ئەی کێ ئەم وشەی ناشیرینەی خستە دوات؟

چراخان: هەر کەسێ ڕووم ببینێ بێزم لێ ئەکاتەوە. من دزێوترین کچی وڵاتم. شاژن وام پێ ئەڵێ، گەورە دادوەران و دەستوپێوەن... هەموویان.

سمکۆ: ئەوەی دەنگی تۆی هەبێ... لار و لەنجەی تۆی هەبێ... قسەی تیا نییە هەر ئەبێ شا جوان بێ!

چراخان: جا تۆ لەوە دڵنیای کە ئەیڵێی؟

سمکۆ: زۆریش دڵنیام.

چراخان: ڕووت پێ نیشان ئەدەم. ئەبێ ڕاستیم پێ بڵێی. تاکو بۆت دەرکەوێ کە ئەوەی ئەیڵێی واهیمەیە! (ڕووی ئاشکرا ئەکات) ئا ئەمە حەقیقەتەکەیە!

(سمکۆ پێئەکەنێ، بەختیارە) ئەوە پێم پێئەکەنێ؟

سمکۆ: من لەسەر حەق بووم... کە بۆی چووم شا جوانی... لە گەشت و گوزاردا زۆرم شۆخ و شەنگ و نازدار بینیوە. بەڵام تاکو ئێستا لە تۆ جوانترم چاو پێ نەکەوتووە.

چراخان: نا... تۆ دڵنەواییم ئەکەی. وشەکانت بەزەییان تیایە، بەڵام درۆزنن.

سمکۆ: وشەکانم بەزەییان تیا نییە، بەڵکو حەقیقەت و ڕاستییان تیایە، پرس بە ئاوێنە بکە ئەو ڕاستیت پێ ئەڵێ.

چراخان: ئاوێنە؟ قەدەغەیە... ئەی نەتزانیوە؟

سمکۆ: ئۆهـ... بەڵێ بەڵێ!

چراخان: تۆ غەریبی؟

سمکۆ: لەگەڵ میر کاکیی گەورەما هاتووم بۆ ئێرە.

چراخان: ئەو میرەی کە هاتووە شازادەخان بخوازێ؟ باسی وڵاتەکەتم بۆ بکە.

سمکۆ: هەژارە... بێ دەرەتانە... تا چاو بڕ بکا بیابانی وشک و برینگ... بێ شینایی و ئاو... بەڵام تا بڵێی جوان. لە خۆرنشینا نییە لێی قەشەنگتر... ئای!!... مێرگەکانی لە ژێر ئەسپی داگیرکەراندا کوێر بوونەوە... لە شارەکانی برسێتی لە دێهات هەژاری.

چراخان: کە وابوو بۆیە میرەکەتان هاتووە بۆ لامان؟ نەبوونی پاڵی پێوە ناوە؟

سمکۆ: تەنیا لەبەر ئەو هۆیە نییە. بیرت چۆتەوە کە میرنشینی هەردوو لامان لە وڵاتێکدایە و، لە بنەچەدا یەک گەلین؟ ئەگەر ئەم دابەشکردنە دەستکردە نەبوایە، سوپای داگیرکەران هەڵیان نە ئەکوتایە سەرمان. ئێستا هێزێکی گاڵتە پێ نەکراو ئەبووین...

چراخان: ئەوەی تاڵیی نەداری و چەوسانەوە بنۆشێ، چاک ئەزانێ جیاوازی نێوان چاکە و خراپە بکات... ئای کە میرێکی هەژارە! تەواو وەکو شازادەخانی ئێمەیە.

سمکۆ: ئەرێ ئەوە ڕاستە کە ئەڵێن دزێوە؟

چراخان: تاکو ئێستاش کەس ڕوخساری نەدیوە. ئەو پەچەیە لە رووی نابێتەوە. بەڵام تەنانەت ئەگەر جوانیش بێ، جوانییەکەی بەکەڵکی نایە. چونکە ئەم ئێوارەیە ئەبێ مێرد بکات بە میرکاکی. ئەگینا سبەینێ دوور ئەخرێتەوە بۆ دوورگەیەکی چۆڵ و هۆڵ... لەوێ ئەکوژێتەوە وەکو چۆن ڕۆشنایی مۆم ئەکوژێتەوە.

سمکۆ: ئەی ئەگەر هاتوو شووی بە میرکاکی کرد و بوو بە شاژنێکی بە دەسەڵات؟ با ئەو مێرد بە میرکاکی بکات... ئێمەش ببینە هاوسەر. ئەوسا هەموو لایەک

ژیانێک ئارام و بەختەوەر ئەژین.

چراخان: بەسم گاڵتە پێ بکە! پێم بڵێ... ناشیرین نیم؟

سمکۆ: تۆ وەک دڵۆپی خوناو جوانی... نیانی وەک سروەی شەماڵی بەیانی... مادام سەیر کردنی ئاوێنە قەدەغەیە، دە تۆ سەرنجی چاوەکانم بدە.

چراخان: جا چییان تیا ئەبینم؟ وەک جووتێ مێرگی قووڵ و بێ گەرد وەهان.

سمکۆ: ڕووی خۆتیان تیا ئەبینی.

چراخان: چاوەکانت لە چاوانی کۆرپەیەک ئەچن بەدەم بینینی بووکە شووشەیەکی جوانەوە بزە بیگرێ.

سمکۆ: لەوانەیە شۆخوشەنگی تۆ بسەلمێنن. وەکو ڕەوە ئەسپێک بم و تۆڕێکی بۆش ڕاکێشم. ئەمجا لەتویی چرپەکانیا مروارییەک بدۆزمەوە... نازانم تۆ کێیی... بەڵام خۆشم ئەوێی! ئەی تۆ ناتوانی منت خۆش بوێ؟

چراخان: نانا... نا... نا...!

سمکۆ: نا؟ بۆچی نا؟

چراخان: ناتوانم مافی ئەوەم نییە.

سمکۆ: گوێت لێیە! ئەم ئاوازانە چەن خۆشن. (سمکۆ لە شێوەی سەمادا هەڵسوکەوت ئەکات. چراخان بێ ئەوەی ئاگای لە خۆی بێ بەشداری ئەکات، هەڵسوکەوتەکەیش لە سەمایەکی ڕێکوپێک و ئاسایی ناکات) چەند نازداری! وەکو ئاواز لەنجە ئەکەی. (دەنگی تەپڵ).

چراخان: ئەمەیان مۆسیقایەکی دیکەیە.

سمکۆ: تەپڵی سەربازییە... ئەو سازەی سەمات لەسەر کرد هی وڵاتی خۆمە... بەڵام ئەمەیان، مارشی گەللە سەری ئادەمیزادە. پێم بڵێ. هۆی لێدانی ئەم جۆرە مارشە چییە لای ئێوە؟

چراخان: ئەوە هەژارێک ئەبەن بۆ پای سێدارە.

سمکۆ: کێن ئەوانە؟

چراخان: سەربازی دادگاکانی پشکنینی ئاوێنە.

سمکۆ: ئەی پێم ناڵێی ناوت چییە؟

چراخان: ناوی خۆمت لا نادرکێنم. بە نهێنی ئەمێنێتەوە.

سمکۆ: کەی بتبینمەوە؟

چراخان: هەرگیز نامبینیتەوە! (بە ڕاکردن دوور ئەکەوێتەوە).

دیمەنی شەشەم

سمکۆ – گەورە دادوەران بە بەرگی جەنگەوە

گ.د: میر لە کوێیە؟

سمکۆ: چیت لێی ئەوێ؟

گ.د: بۆ من نەهاتووە وەڵامی پرسیاری تۆ بدەمەوە... لەکوێیە؟

سمکۆ: لەوانەیە لە چێشتخانە بێ.

گ.د: بیهێنن!

دیمەنی حەوتەم

(سمکۆ – گەورە دادوەران – زەینەڵ – سەربازێک کاکی لەگەڵ خۆی هێناوە)

کاکی: ئەمجارەیان چی ڕوویدا؟

گ.د: شتی زۆر گرنگ.

کاکی: جا من پەیوەندیم بە شتی زۆر گرنگەوە چییە؟ بۆچی لە کاتی بەرچاییدا بێ دەنگیم لێ ئەشێوێنن؟

گ.د: من بە ئەرکی سەرشانم هەڵئەسم لە ڕاوونانی شەیتانی ئاوێنەدا.

کاک: منیش هەمان دەستوور بە ئەرکی سەرشانم هەڵئەسم کاتێ کە بەرچایی ئەخۆم! بەرچاییش ئەرکی سەر شانە... بەڵکو ئەرکێکی پیرۆزیشە.

گ.د: من جەنابی میر ناچارم کە میزاجت تێک بدەم.

کاکی: لەبەر چی؟

گ.د: ئەو دەستە سوارەی یاوەرت. سەربازەکانت!

کاکی: ئەوە بە ڕاستتە گەوگەو؟

گ.د: پێم مەڵێ گەوگەو! تکات لێ ئەکەم! پیاوەکانت ئامێری شەیتان بەکار ئەهێنن!

کاکی: ئامێری شەیتان؟

گ.د: ئاوێنە!

کاکی: کەواتە! هەبێ و نەبێ ئەوە ڕیشیان ئەتاشن!

گ.د: تۆ لەو باوەڕەدا نیت بەم ڕەفتارەیان دەستوپێوەن و سەربازانمان ئەورووژێنن؟ یاوەرەکانت دێو و درنجن، بۆ بەرژەوەندی ئیبلیسی گەورە شەیتانەکان کار

ئەکەن... بە کورتی چەکمان کردن و... خراونەتە ژێر چاودێرییەوە.

سمکۆ: سەربازەکانت بەدیل گرتوین؟ ناپاکیت لەگەڵ کردووین؟

گ.د: تۆ جارێ هێمن بە. بە دیلمان نەگرتوون... ئەوەندە هەیە سەرپەرشتی نیشتەجێ کردنیان ئەکەین. ئەوە بزانن کە ئێوە میوانن لامان... ئەبێ پەیڕەوی نەریت و یاساکانمان بکەن. بە کورتی... ماوەی کەستان نادەین ئامادەی ئاهەنگی ئەم ئێوارەیە بێ جگە لە میر و نۆکەرەکەی.

سمکۆ: ئەی وەزیر؟

گ.د: ئەوەتا... خۆت قسەی لەگەڵ بکە.

دیمەنی هەشتەم

سمکۆ – کاکی – گەورە دادوەران – زەینەڵ – دوو سەرباز پیاویان داوەتە دەست پێش، سمکۆ لێی نزیک ئەبێتەوە، پیاو دەستە کەلەبچەکراوەکانی بەرەو ڕووی درێژ ئەکات.

کاکی: ئەی ورچ؟

گ.د: تۆپی! ئاسەواریمان نەدۆزییەوە کەوڵەکەی نەبێ. بۆ کوێ چوو؟ گومانی تیا نییە تۆپیوە... بەبێ ورچ لەوە ئەچێ توانای قسەکردنیشت نەبێ. ئیتر بەکەڵکی چیت دێ با پێشت بڵێین مشتی پۆڵایین یان ورچ کوژ؟ ئێستاش میر... لە ئێستاوە ئەگەر نیازت بە شازادەخان مابێ ئەوە تەنیا خۆت بڕیاری لەسەر ئەدەی.

(دادوەر ئەڕوات، زەینەڵ بەدوایەوە، سەرباز پیاو ئەدەنە پێش... پیاو لە سمکۆ نزیک ئەبێتەوە).

پیاو: (ئەچپێنێ بە گوێی سمکۆدا) مەترسێ شۆڕش دەستی پێ کردووە. بە قوولەی قەڵادا هەڵزنێ، چوار مەشخەڵ ئاگردە، ئەوسا کەڕەناکە فووی پیا ئەکات، دەشتەکان بە گڵپەی ئاگر ئەتەقنەوە... بە دەنگمانەوە دێن!

کۆتایی بەشی چوارەم

***

بەشی پێنچەم

دیمەنی یەکەم

هۆڵی ئاوێنەبەند. هەمان شوێنی ڕووداوەکانی بەشی دووەم – چراخان – گوڵبەهار هەردووکیان گەڕاونەتەوە بۆ دۆخی ڕاستەقینەی خۆیان.

گوڵبەهار: پێم وتی خوشکم... خانمەکەم، کاتێکی زۆرت لەبەردەمایە... ئیتر بۆچی پەشۆکاو دیاری؟

چراخان: لەبەردەم تاقیکردنەوەدام گوڵبەهار... تۆقیوم لەم کارەی پێی هەڵئەسم. زۆر شپرزەم و لەدڵەڕاوکێی ئەو ساتەدام کە بەم زووانە بەرەو ڕووی ئەبمەوە.

گوڵبەهار: لەچی ئەترسێی؟

چراخان: لەوەی کە هەموو شتێک جێ ئەهێڵم. ماڵئاوایی لەم کۆشکە ئەکەم کە تیایا پەروەردە بووم و هەموو ئازار و ئەشکەنجەیەکی دیوم... چەندم پێ خۆشە بە هێمنی ماڵئاوایی لێ بکەم... بەڵام ناتوانم... ناتوانم بە خەیاڵیش لێوەی دوور بم... وا هەست ئەکەم وەک کێوێک خەم و کوێرەوەری چۆک لەسەر سینگم دابدا ئەگەر بێتو بەجێی بێڵم... بەجێ هێشتنێک ئیتر ناتوانم بۆی بگەڕێمەوە.

گوڵبەهار: جا بۆچی بەجێی دێڵی؟ مێرد بە میر کاکی بکە ئیتر ئەبیتە شاژن... پاشان بە شێوەیەکی دادپەروەرانە فەرمانڕەوایی ئەو خەڵکە بکە.

چراخان: ناتوانم درۆ بکەم گوڵبەهار. ناشتوانم هەست و ئارەزووەکانم بشارمەوە.

گوڵبەها: جا چ پێویستییەکت بەدرۆ و شاردنەوەی هەست و ئارەزوو هەیە خانمەکەم. تۆ ئەبیتە شاژن، کەس ناتوانێ بەسەرتا بخوڕێ.

چراخان: بەڵام ناتوانم ببمە هاوسەری میر کاکی لە کاتێکا من نۆکەرەکەیم خۆش ئەوێ؟!

گوڵبەهار: تا ئەو ڕادەیە خۆشت ئەوێ؟

چراخان: خۆشم ئەوێ! خۆشم ئەوێ! لە یەکەمین نیگاوە دڵی بردووم بە تاڵان! ئەوە لێم ئەپرسی گوایە خۆشم ئەوێ؟ خۆزیا هەموو ژیانم لەگەڵ ئەودا بەسەر ئەبرد... تاکو بەسەر زیندوو بم ژوانی ئەمڕۆم بیر ناچێ خۆشەویستیی هەموو گیانمی گرتۆتەوە!. ئای کە ژوانی ئەمڕۆ چ سۆز و گەرمییەکی پێ بەخشیم! سبەینێش... سبەینێ هیچ بەدی ناکەم لە ساردی تەنیا باڵی بەولاوە... تاکو بەسەر زیندوو بەم ژوانی ئەمڕۆ لەیاد ناکەم! وەکو ڕۆژگار بارتەقای هەرەمێک

کوێرەوەری بۆ ڕەخساندبم. تا تیایا بە دیلی بژیم و یادگارەکانم کاوێژ بکەم و... ڕۆژ و ساڵانی تەمەنم بژمێرم.

گوڵبەهار: ئەگەر لە جێی تۆ بوومایە، زیاتر شێتەیی ئەبووم، ئەچوومە بنج و بناوانی ژیانی میر کاکی و نۆکەرەکەی، بەر لەوەی کەوڵەکە ئاو بیباو کار لە کار بترازێ!

دیمەنی دووەم

چراخان – گوڵبەهار – گەورە دادوەران

گ.د: (دێت) شازادەخان... کاتی ئەوە هاتووە بڕیاری خۆت بدەی... مادام ناتەوێ ببیتە هاوسەری میر کاکی، ئەوا لە سەرتە بەرگی تۆبە و پەشیمانی بپۆشی... کاروان چاوەڕێیە، هەموو شتێکیش ئامادەی سەفەرە.

چراخان: ئەمەوێ ئامادەی ئاهەنگ بم. ئەمێنمەوە تا کاتی دوانزدە لێ ئەدا. دوای ئەوە چی ئەقەوێ با بقەومێ... بە پێی خواستی یاسا... ئەم ئاهەنگە ئاهەنگی منە... با مۆم داگیرسێنین... با ڕووناکی هەموو داڵان و هۆڵە تاریکەکان ڕووناک کاتەوە... جنابی دادوەر چۆنە ئەگەر ماوەی خزمەتکار بدرێ تەنها ئەمشەو پەردە لە ڕووی ئاوێنەکان لادەن؟ دوا ئاواتمە بە یەکجاری کۆشکەکەم بەجێ ئەهێڵم... ئەمەوێ هۆڵی ئاوێنەبەند ببینم بە ڕووناکی بدرەوشێتەوە... بە مۆم ڕۆشن بێتەوە.

گەورەدادوەران: ئارەزوویەکی ناحەزانە بەولاوە هیچی دیکە نییە. وازی لێ بێنە کچم! ئاوێنە وەک ئەژدیهایە، ئەگەر پەردەت لە ڕوو لادا پێوەت ئەدا... سبەینێش بە ناچاری هەر ئەبێ لەو گوناهە چەپەڵە پاشگەز بیتەوە.

چراخان: لەوانەیە وەک تۆ ئەڵێی لە گوناهم پشیمان ببمەوە... لەوانەشە... نەبمەوە.! هەرچەندە دڵتەنگم... بەڵام وا هەست ئەکەم ئارامی باڵی بەسەرما کێشاوە! ڕۆژگار هەرەمێکی لە کوێرەوەری بۆ بەرز کردوومەتەوە... لەوانەیە منیش وەکو ئەو، لە گاشەبەرد بم... پەیکەرێک بم لە گاشەبەرد... (پەچە دائەداتەوە).

دیمەنی سێیەم

چراخان – گوڵبەهار – دادوەر – شاژن و کوڕەکەی بە بێ دەستوپێوەن دێنە ژوورێ.

گ.د: شاژن جوان و مەزنمان! بەڕێزان ئەندامانی بنەماڵە! ئەمڕۆ خوازبێنیکەری

سیـازدەهەم لیرەیە و هاتووە شـازادەخـان بخـوازێ. ئەگـەر پێی قـایل بێ ئەوا ئەبێتە خێزانی... هاوسەری کاکی، میری مێرگ و پادەشتان. بەڵام ئەگەر پێی قـایل نەبێ و شـووی پێ نەکـات لەبەر هەر هۆیەک بێت، ئەوا ناچار ئەبێن وەسێتـەکەی خوالێخۆشبوو راپەڕێنین و... شـازادەخان رەوانەی مـاڵی نوێی بکەین لەدوورگە. لەوێ لەژێر پارێزگاریی پیاوەکانما ئەژی. کەنیزە و قـەرەوا خـۆیشی ئەبێ... وەها کـە شـیـاوی شـازادان بێ! ئا ئەمـەیە خـواسـتی خوالێخۆشبوو، وەکو لەوەسێتەکەیدا تۆماری کردووە. بەو شێوازەی داب و نەریتی شاهانەمان داوامان لێ ئەکات... ئێستاش... با میر کاکی بفەرموێ...

دیمەنی چوارەم

چراخان – گوڵبەهار – گەورەدادوەران – شاژن – زەینەڵ – پیاوانی دەربار – کاکی و سمکۆ دێن.

سمکۆ: شاژن دەستت بۆ درێژ ئەکات... وا جوانە کەمێ بچەمێیتەوە و دەستی ماچ کەیت.

کاکی: بڕوانە! بڕوانە! ماشەڵڵا لەم کۆمەڵە ئەسڵزادەیە! چەن قۆزن!

شاژن: لە میر کاکی، میری مێرگ و پادەشتان ئەپرسم، ئایا بۆ خوازبێنی شازادەخانی کیژم هاتووە، هەرچەندە لەوەش ئاگادارە کە خوازبێنیکەری سیانزەهەمە؟

کاکی: ئا... باکیشم لە ژمارە سیانزە نییە... من باوەڕ بەم جۆرە تەشقەڵانە نییە.

شاژن: ئەی شازادە چراخانی کیژم، بڕیار لەسەر داخوازیی میر کاکی ئەدا، کە هاتووە لەگەڵ دەستی خۆیا وڵاتەکەی پێشکەش بکات؟... بە بەڵێ یان نەخێر وەڵام بدەرەوە.

چراخان: وەڵام ئەدەمەوە... بەڵام بە مەرجێک!

شاژن: بیڵێ... وا سەعات دوانزدە نزیک ئەبێتەوە. ئەبێ لە وەسێتەکەی باوکت و لە داب و نەریت لانەدەی.

چراخان: ئەمە ئەزانم.

گ.د: مەرجەکەت؟

چراخان: ئەمەوێ قسە لەگەڵ نۆکەری میردا بکەم.

شاژن: (بە پەلە) بڕیار لەسەر ئەم مەرجە سەیر و سەمەرەیە نادەم... (دوودڵە) یان... ئەی رای میر کاکی چییە؟

کاکی: جا من هەقم چییە؟! با بە ئارەزووی خۆی لەگەڵی بدوێ. باشە خاوەن شکۆی شاژن لەم کاتەدا بۆمان هەیە شەراب نۆش کەین یان شیرینی بخۆین؟! شێوەی مێزەکە دڵ ئەکاتەوە. (چراخان لە سمکۆ دێتە پێشەوە. لەم کاتەدا مۆسیقای سەما ئەبیسترێ. ژوانەکەیان ئەبێتە سەمایەک کە پێشتر خۆیان بۆ ئامادە نەکردووە. وەکو هەمان سەمایە کە لە بەشی چواردەمدا روویدا).

سمکۆ: سوپاس بۆ دولبەرەکەم! ماوەی ئەوەی بۆ رەخسارنم لە گەڵی بدوێم.

چراخان: ئەوە چۆن... لە گەڵ ئەوەشا پەچەم پۆشیوە ئەمناسیتەوە؟

سمکۆ: ئەمناسیتەوە؟ ئەڵێی ئەمناسیتەوە؟ لە رۆینتا شتێ هەیە وەک ئاواز! کەس لە دنیادا رەوتی تۆی نییە و، ئەتەوێ نەشتناسمەوە؟

چراخان: پێم خۆشە پەچە لە رووم لادەم. لە نزیکتەوە هەست بە گەرمی ئەکەم. ئەمڕۆ گەرمی و سۆز هەست پێ ئەکەم، سبەینێش هیچ، جگە لە سارد و سڕی و تەنیا باڵی.

سمکۆ: نەختێ پەچەکەت لادە. تکات لێ ئەکەم! (چراخان بۆ ماوەیەکی کورت رووی نیشان ئەدات؛ سمکۆ بە سەرسامییەوە سەرنجی ئەدات. لەم کاتەدا مۆسیقا دەست پێ ئەکاتەوە لەوسا بەرزتر. چراخان پەچە دائەداتەوە).

چراخان: ئەمڕۆ دوا جارە کە ئەتبینم؟

سمکۆ: دوا جار؟ چۆن؟ ئەی مێرد بە میرکاکی ناکەی؟

چراخان: تەنیا تۆم خۆش ئەوێ! لە تۆ بەولاوە مێرد بەکەس ناکەم... جا لەبەر ئەوەی ئەمە هەرگیز روو نادات. کەواتە ماڵئاواییت لێ ئەکەم! خەم دڵم ئەگوشێ... لە گێژەنی خەما سوور ئەخۆم! بەڵام چار چییە؟

گ.د: شازادەخان وا شەو دوولاییە ئەبێ! کاتی ئەوە هاتووە گوێ لە میر کاکی بگرین.

چراخان: خوا بتپارێزێ دڵدارەکەم. (خۆی لە گەورەدادوەران هەڵە ئەکات) شاژنی بەرێز من ئامادەم!

شاژن: پێت خۆشە داوای ئەم کچە نیقاب پۆشە بکەی؟ پێت خۆشە؟

کاکی: (بە پەلە) من... نەخێر، نەخێر! (روو ئەکاتە شازادە) شازادەخان من بە مێردی خۆت قوبووڵ ئەکەی؟ من قۆز نیم! بەڵام کوری باشم. هەرگیز لێت نادەم! خۆشیشم ئەوێی! لەو بڕوایەدام ئەتوانین خۆمان بۆ ئەم ژیانی هاوسەرییە راپێنین. کە واتە وتت چی؟

چراخان: بە میر ئەڵێم نەء!

کاکی: نا، بە داخەوە! (جارێکی دی هەڵئەداتێ) لەوانەیە بتوانین لەیەک بگەین و پێکەوە بژین.

گ.د: (بەتوورەیی هەڵئەداتێ) ئەمە دوا مۆڵەت بوو! دوای کەمێکی دی سەعات دوانزە لێ ئەدات. شازادە ئەزانێ چی چاوەڕوانێتی؟

چراخان: ئەزانم! ئامادەشم. من دووڕوو نیم، بەڵکو چاک لە درۆ بزانم و حەقیقەتی هەست و سۆزم بشارمەوە. مرۆڤ ئەتوانێ – وەکو ئەزانن – بەرگەی هەموو شتێ بگرێ، مادام چاری ناچار بێ... ئای... ئەمە نەرمەبایە و لە کێڵگەکانەوە هەڵئەکات... لە دەرەوە درەختی لیمۆ چەندین جار گوڵ ئەکات. لەگەڵ دوا رێگاما ئەم بۆنە خۆشە یاوەرمە. درەختی لیمۆ چەندین جار گوڵ ئەکات. لەگەڵ دوا رێگاما ئەم بۆنە خۆشە ئەژیم... خەمی تەنیاییمی پێ ئەرەوێنمەوە... ئەمشەو بۆنی گوڵە لیمۆ دڵدارەکەم دێنێتەوە یاد... گەرمیی خۆشەویستەکەم! (لە قوللەکانەوە دەنگی زەنگ ئەبیسترێ).

گ.د: (لەگەڵ یەکەم لێدانی زەنگ) سەعات دوانزەی تەواو لێیدا. (هێما دەکات و سەربازی چەکدار دێن).

شاژن: ئێستا کاتی ڕەوانەکردنت هاتووە... ماڵئاوا کچەکەم... کاروان چاوەڕێیە و هەموو شتێ ئامادەی سەفەرە.

چراخان: (هێما بۆ سەربازەکان ئەکات) ئەی ئەمانە؟

گ.د: پاسەوانی شەرەفن.

چراخان: ئەبێ وەک زیندانی کۆشکەکەم جێ بێڵم؟ لەژێر چاودێری سەربازانی دادگای پشکنینی ئاوێنەدا؟

گ.د: لەگەڵ چارەنووسا هیچ ناوترێ. گەڕانەوەی بۆ نییە! وەسێت یاسایە... لە وەسێتەکەدا هاتووە...

سمکۆ: (قەی پێ ئەبڕێ) من بە هاوسەری خۆت قوبووڵ ئەکەی شازادەخان؟ وەڵامم بدەرەوە؟

چراخان: بەڵێ هەر تۆم خۆش ئەوێ. حەز ئەکەم لەگەڵ تۆدا هەموو ژیانم بەرمە سەر.

گ.د: تازە کات بەسەر چوو... سەعات دوانزە لێیدا.

سمکۆ: نەء... هێشتا کات بەسەر نەچووە. بەر لەوەی لێدانی سەعاتەکە تەواو ببێ خوازبێنیم لێ کرد، ئەویش قایل بوو... ئێستاش فەرموو وەسێتەکە جێبەجێ کە!

گ.د: بەڵام تۆ میر نیت!

سمکۆ: تۆ وای تێگەیشتووی! من دەوری نۆکەرم ئەبینی تاکو لە مەسەلەکە حاڵی ببم. بزانە کە منم میر سمکۆ. هیچ کەسێ نییە بە ناوی میر کاکییەوە. لە ئێستاوە... من گەورە و سەردار و پادشاتم!

گ.د: ئەی ئەم کاکییە... چ کارەیە؟

سمکۆ: کاکی نۆکەرمە! ئەو عەبای میرێتییەم بدەرێ... (عەبای میرێتییەکەی کاکی لەبەر ئەکات) مێزەر! شمشێر! سوپاس.

زەینەڵ: ئێستا! بەسێتی! بلاوەی لێ بکەن و لاچن لێرە. هەتا پەلەی لێ بکەن بۆ خۆتان باشترە! (بۆ سەربازەکان) بەڵام ئەم کچە بدەنە پێش و دووری بخەنەوە.

سمکۆ: بەڵکو خاکی بەرپێی ماچ کەن! ئاگادار بە تۆ لەگەڵ خاوەن شکۆ شاژنە چراخاندا ئەدوێی... وریابە لە بەردەمیا لە سنوور دەرمەچۆ... مۆڕەی لێ مەکە، بەڵکو لەبەر پێیا کڕنووش بەرە.

زەینەڵ: ئەو ئێستا بە دوورخراوە حسابە! سەرباری ئەوەش دزێو و دەعەجانییە!

سمکۆ: ئێوە لە تەڵەکەبازی و بەغیلی و زگڕەشی خۆتانەوە ئەو واهیمەیەتان شوێن خستووە. (پەچە لە ڕووی دائەماڵێ) سەرنجی بدەن چ نازدارێکە. ئاخۆ لەسەر زەوی شاژنێک هەیە لێی جوانتر بێ؟!

زەینەڵ: (هێشتا هەر توورەیە) منم پاشا! ئەبێ تۆ لە بەردەما بچەمێیتەوە!

سمکۆ: جا تۆ لەو باوەڕەدای؟ چاکە... ئەگەر زۆریش سووری لەسەری، شمشێرەکەت هەڵکێشە. (شمشێر ئەکێشێ).

زەینەڵ: ئەوە دێیتەوە بە گژما؟ ها ها ها... لە دنیادا نییە شمشێربازیم لە گەڵا بکات... یان بتوانێ لەبەر دەما خۆی ڕاگرێ. دینا قسەی تیا بکا ئەتکوژم.

کاکی: ئەم لاوە زۆر خۆ هەڵکێشە و خۆی فش ئەکاتەوە هەبێ و نەبێ نازناوی بەناوبانگترین درۆزنی شاری هەڵگرتووە.

زەینەڵ: تا ئێستا هیچ زیندەوەرێک لە بەردەما خۆی بۆ ڕانەگیراوە.

چراخان: ئاگاداربە، شمشێرەکەی ژەهراوییە!

کاکی: دڵنیابە، دڵنیابە... وەک ئەو گوێرەکە بچووکانەی ئاشپەزەکەمان بۆ شیو ئامادەیان ئەکات، ئاوا لەشیشی ئەدا.

(شەڕە شیر... زەینەڵ شمشێرەکەی لە دەست ئەپەڕێ).

سمکۆ: (گاڵتەی پێ ئەکات) ئەمجا ئەڵێی چی؟ ئەوەندەت بەسە؟

کاکی: خراپ نییە کوڕی قۆز... هەوڵت دا و ژێر کەوتی... ڕەنگە ژێرکەوتنیش بەکەڵکت بێ، لەوانەیە لەو سەرکەشییە بۆشەت کەم بکاتەوە!

زەینەڵ: سەربازەکانت لەکوێن گەورە دادوەران؟!

کاکی: سەرەتا شمشێرەکەی لە کیس چوو... بەڵام ئێستا ئەقڵی لە کیس چووە!

گ.د: سەربازان... ئەم دەسبرە بگرن. (هێما بۆ سمکۆ ئەکا).

کاکی: دەبەنگێکی تر! (سەرباز پەلاماری سمکۆ ئەدەن و ئەویش بەرگری لە خۆی ئەکات، لە هەمان کاتا ئەو پەردانە ڕائەکێشێ کە ئاوێنەکانیان داپۆشیوە. هۆڵەکە پڕ ئەبێ لە بریقە و ڕۆشنایی ئاوێنە. بەڵام سەربازەکان کە بە سەیرکردنی ئاوێنە ڕانەهاتوون، لە وێنەی خۆیان ئەترسن کە لە ئاوێنەکاندا ئەیبینن).

سمکۆ: ئا ئەمەیە جوامێریتان؟ بە دە کەس دێن بۆ زەلامێ؟ ئێستا بەم ئاوێنانەی کە لێتان حەرام کردوون ژمارەتان ئەکەم بە دووقات! ها ها (بۆ گەورە دادوەران) چاوت لێیە چۆن ژمارەی سەربازەکانت لە زیادییە؟ ئێستا سەدن، دە نین... کاکی بە پەلە بۆ قوللە و چوار مەشخەڵ داگیرسێنە!

گ.د: بیگرن... نەهێڵن دەربازبێ. (سەرباز کاکی ئەگرن فڕێی ئەدەنە بەر پێی گەورەدادوەران. گوڵبەهار دزە ئەکات بۆ دەرەوە، سەرباز هەوڵ ئەدەن بیگرنەوە. بەڵام سمکۆ ڕێگایان پێ ئەگرێ، بە توندی لە گەڵیان بەشەڕ دێ. بەم شێوەیە گوڵبەهار دەباز ئەبێ... گەورەدادوەرانە هێما بۆ سەربازەکانی ئەکات تاکو کاکی ئەشکەنجە بدەن).

لەبەر چی ئەتەوێ مەشخەڵەکان داگیرسێنی؟ گوێت لێمە؟ بۆ دووەم جار لێت ئەپرسم... مەبەستت لە ئاگر کردنەوە چییە؟... بۆ سێیەم جار و دوا جار پرسیارەکەم پاتە ئەکەمەوە: ئاگر چ مانایەک ئەبەخشێ؟

شاژن: (لە پەنجەرەوە سەر ئەکێشێ) لەسەر قوللە بەرزەکە... چوار مەشخەڵ ئەسووتێ.

گ.د: کێ دایگیرساندن؟

شاژن: سەماکەرە کەرەکەیان!

گ.د: (ئەچێ بۆ لای پەنجەرەکە، هاوار ئەکات) ئاگاداری، ئاگاداری، تیپەکانی پاسەوانێتی شاهانە، ئاگاداری! بە پەلە سەرەک پاسەوانم بۆ بنێرن!. بە پەلە... ئاگاداری... سەرەک پاسەوانی شاهانە. ئاگاداری، ئاگاداری!

دیمەنی پێنجەم

چراخان – شاژن – گەورە دادوەران – زەینەڵ – پیاوانی دەربار کاکی – سمکۆ – سەرباز – پیاو لەگەڵ دەستەیەک لە سوارەی میردا دێن.

پیاو: (دێت) سەرەک پاسەوان ئامادەیە گەورەم! (بەشێوەیەکی گاڵتەجاڕیی ئاشکرا سڵاو بۆ گەورە دادوەران ئەکات).

گ.د: چۆن؟ ئەی تۆ وەزیر نیت؟ ئەی تۆ کەلەپچە نەکرابووی؟ (پیاو کەلەپچەکەی فڕێ ئەداتە ژێر پێی دادوەر و ئەویش زیاتر هاوار ئەکات) ئاگاداری! ئاگاداری! سەرەک پاسەوانی شاهانە لە کوێیە؟

پیاو: تیپەکان ئێستا لە ژێر فەرماندی خۆمانن!

گ.د: چۆن؟ گوایە دەستتان گرت بەسەر تیپەکانی شاهانەدا؟

پیاو: تیپەکانی پاسەوانی شاهانە... بۆ پارێزگاری شا دانراون. ئێستاش سمکۆ پادشایە.

گ.د: (بۆ سەرباز) قۆڵبەستی کەن! چاوەڕوانیی چی ئەکەن؟

پیاو: (ڕیشەکەی لائەبات) ئەوە منم سەربازان! گوایە نامناسنەوە؟! (بە بینینی سەریان سوور ئەمێنێ) فەرمانتان پێ ئەدەم ئامادەی سڵاو بن بۆ سمکۆ پاشا و شاژن چراخان... سڵاوی شاهانە... ئامادەبن!... وریابن! (سەرباز وریا ئەبن و سڵاو ئەکەن).

گ.د: هەرگیز...! نەبووە و ناکرێ! بیگرن! (کەس گوێی لێ ناگرێ).

پیاو: (بۆ سەربازێک) نامناسیتەوە؟ چەن جار لە قەراغ شار لە بەردەما هەڵاتوون؟ ئێستا چیتان لێ بکەم! فەرمان بدەم سزا بدرێن؟ (سەربازەکە لەپاڵ سمکۆ و چراخان دا ڕیز ئەبێ، لە کاتێکا زەینەڵ و دایکی و گەورەدادوەران بەتەنیان).

زەینەڵ: ئەیبینن چۆن بە سەرتانا ئەشکێتەوە. بەکرێگیراوەکانم دەرسێکتان دائەدەن لە بیرتان نەچێتەوە!

پیاو: بەکرێگیراوەکانت بە شێنەیی لەپاڵ ئاگر نانی خۆیان ئەخۆن! ئاگر!!

شاژن: (لە نزیک پەنجەرەکەوە وەستاوە) وەکو پادەشت هەمووی گڕی سەندبێ و! لەوێوە هەزاران مەشخەڵ بەرەو ڕوومان دێ.

چراخان: (سەر ئەکێشێتە دەرەوە) پادەشتەکان بە کڵپەی ئاگر ئەتەقنەوە! ڕۆشنایی ئاگر قورسایی تاریکی شەو لەناو ئەبات. شەوی تاریک ئەبێ بە ڕۆژی ڕوون.

پیاو: بەڵێ! وا هاتن. بە دەستێ مەشخەڵیان پێیە و بە دەستێ شمشێر. بەڕێزان ئەمشەو بڕیار لەسەر چارەنووسی وڵات ئەدرێ!

گ.د: کە وابوو شۆڕشە؟

پیاو: بەڵێ شۆڕشێکی سەرانسەرییە!

گ.د: چۆنت توانی ئەم هەموو خۆئامادەکردنە بشاریتەوە؟

پیاو: ئەگەر تۆ نەبوویتایە شۆڕش بەرپا نەئەبوو. ئەگەر تۆ یاریت بە ژیانی خەڵکی نەکردایە...

کاکی: سەیر و سەمەرەیە! ئەمەیە سەرەنجامی بێدادی و زۆرداران... چەند ساتێکی خۆشە. (قاقا پێئەکەنێ، گەورەدادوەران و زەینەڵ و دایکی پێی تووڕە ئەبن – بەردەوام ئەبێ) ئەی ورچ؟... ورچ لە کوێیە؟

پیاو: دەمودەس ئامادە ئەبێ! ورچ، ورچ، ورچ، ورچەکۆڵە! (ورچ بە پێستی قاوەیییەوە دێت. بە نێوان ئاوێنەکاندا ئەسووڕێ و سەری لێ تێک ئەچێ).

کاکی: (فیکەیەکی سەرسووڕمان لێ ئەدات) چاوم لە دە ورچەوەیە!

پیاو: (بۆ گەورەدادوەران) بێ هوودە زەهرت بۆ کردبووە هەنگوینەوە!

کاکی: ئەی باشە چۆن ڕەنگی گۆڕا؟ خۆ ئەوسا بۆر بوو!

پیاو: (بە گاڵتە کردنەوە) بە ڕۆژ بۆرە کەچی بەشەو ڕەنگی ئەگۆڕێ بۆ قاوەیی!

کاکی: باشە چۆن چۆنی ئەتوانی ڕەنگی خۆی بگۆڕێ؟

پیاو: (دیسان بە گاڵتە کردنەوە) بە ئاوی گەرم خۆی ئەشۆرێ، ئیتر ڕەنگی ئەگۆڕێ!

گ.د: (بە بێزارییەوە) جەنابی وەزیر چیمان لێ ئەکەی؟

پیاو: من؟ بە ناوی هەموو زۆرلێکراوانەوە ئەتگرم... بەڵام بۆ مەسەلەی حوکم دان... ئەوەیان بە تەنیا مافی شا خۆیەتی!

کاکی: ئەگەر من پاشا ئەبووم بەگوێ هەڵمەواسی!

پیاو: پاشام لەم ڕووەوە فەرمانی بە چییە؟

سمکۆ: بخرێتە زیندانێکی چوار دیوار و زەوی و بنمیچەکەی ئاوێنە بێ! تاکو بە وردی سەیری بیچم و ڕوخساری خۆت بکات. جا ئەوسا یان چاک ئەبێتەوە یان لە داخ و خەفەتا ئەمرێ!

پیاو: بڕیارێکی نایابە! ئەی شاژن؟

سمکۆ: ئەوەی بۆ کچەکەی سازدابوو با بەخۆی ڕەوا ببینێ. با پاشماوەی تەمەنی لەو

دوورگەیە بەسەر بەرێ کە ویستی کچەکەی بۆ بنێرێ.

پیاو: بڕیارێکی زیرەکانەیە. ئەی کورەکەی؟

کاکی: ئەم خۆهەڵکێشی فشەکەرە بۆ خۆم بەجێ بێڵن! تەنیا کاری بەسوود ئەیهێنێتەوە سەر ڕێی ڕاست، با بە ئارەقی ناچاوانی نان پەیدا کات! ئەگەر مۆڵەتم بدەی خاوەن شکۆ، خۆم مەشقی پێ ئەکەم. لە نزمترین پیشەوە لەگەڵی دەست پێ ئەکەم!

سمکۆ: چاکە. ئێمە هەرسێکمان بەم کارە قایلین. (بۆ پیاو) مافی ئەوەم هەیە بە ناوی تۆوە قسە بکەم... بە ناوی ورچیشەوە؟

پیاو: مافی ئەوەت هەیە ئەی پادشاهو هاوڕێم... سەبارەت بە ورچیش لێرەدا کاری تەواو بوو! (ئەو ئەکتەرەی کە بەرگی ورچی پۆشیوە بەرگەکەی دائەنێ – ئامادەبووان چەپڵەی بۆ لێ ئەدەن).

سمکۆ: بەڕاستی ترساندبوونی!

پیاو: ئەی سەربازانمان! (ئاوڕ لە سەربازەکان ئەداتەوە) چاوەڕوانی چی ئەکەن؟ فەرموو دەسبەکاربن بۆ جێبەجێ کردنی بڕیارەکان. بیاندەنە پێش بۆ ئەو شوێنانەی کە گوێتان لێ بوو.

(شۆڕشگێران... دادوەر، شاژن و سەربازانی دادگای پشکنینی ئاوێنە ئەدەنە پێش).

سمکۆ: پێویستە سوپاس و پێزانینی خۆم پێشکەش بەو پیاوە بکەم کە ڕزگاری کردین. وڵاتیشی لە زۆرداری ڕزگار کرد.

پیاو: ئەوەی کردوومانە، ئەرکی سەرشانمانە بەرامبەر بە گەلەکەمان. سوپاس و ڕێز هەر بۆ ئەوە. بەڵام تۆ جەنابی پاشا، لەسەر ئەوە سووربە دادپەروەر بی. سەرپەرشتی هەموو لایەک بکەی و مافەکانیان بپارێزی.

سمکۆ: لەوەیان دڵنیابە. ئاخر منیش بۆ ئەم کارە چاکم لێ کردووە بە لادا. بەڵام ئەوەی پەرۆشی بم خۆت و ورچەکەتە!

پیاو: ئاگاداری ورچە مەزنەکەم بە جێگای شیاوی بدەرێ و پیرۆزبایی گواستنەوەی گوڵبەهاری خۆشەویستم لێ بکە.

چراخان: گوڵبەهار! ئەوە بۆ تا ئێستا پێت نەوتووم؟ مادام بووینە دۆست و برا... ئەوا مێردەکەت برای ڕاستەقینەی منە.

سمکۆ: ئێستاش با زەماوەن دەست پێ بکات!

چراخان: با مەشخەڵی ڕووناکی، تاریکی داماڵێ!

کاکی: بە یارمەتی خۆتان نەختێ ئارام بن... باشە پاشام بەوە قایل ئەبێ من هەر ئاوا زگورتی بم؟ منیش ژن ئەهێنم، پیرۆزبایی زەماوەندم لێ بکە... (دەستی کاڵێ ڕائەکێشێ) ئەمەش کاڵێی دەسگیرانمە... ئاشپەزی خۆشەویستم بە هاوسەرم قووبووڵ ئەکەی؟

کاڵێ: بە مەرجێک!... دەست نەکێشیتە کاروباری چێشتخانەوە!

کاکی: ورچیش شاهیدی زەماوەنەکەمان ئەبێ!

(سەمای کۆتایی، شۆڕشگێڕان مەشخەڵیان هەڵگرتووە و بەشداری ئەکەن).

کۆتایی

***

سەرچاوە: گۆڤاری الاقلام – ژمارە (٣)ساڵی ١٩٧٩

گەشتەکەی حەسەن

نووسینی: محمد الغزي

(محمد الغزي، شاعیرێکی تونسییە، لەگەڵ گۆڤارە ئەدەبییەکانی عێراق دا بەزۆری بە شیعر هاوکاری دەکات.
ئەم دەقەیش بەناوی (المهرج ینظر في المرآة)ەوە، لە گۆڤاری (الاقلام)، ژمارە (٩)، ساڵی ١٩٨٢، لاپەڕە (٨٧-٩١)دا بڵاوکردۆتەوە... کامەران ڕۆوف، دەسکاری کردووە و هەر خۆشی دەریهێناوە... لە سێیەم ڤیستیڤاڵی شانۆی کوردیدا لە سلێمانی (٣ تا ١٩٨٢/٤/٩) پێشکەش کراوە. پاشان نزیکەی سێ هەفتە لە هۆڵی ئەدەبیان لە سێمانی و چوار ڕۆژ لە شاری هەولێر پیشان دراوە... دەیان وتاری لەسەر نووسراوە.
بۆتە جێی ستایشی ڕەخنەگر و هونەرمەندە بە تواناکانی وڵات... پاڵەوانێتی: کامەران ڕۆوف، فرمێسک مستەفا، یاسین قادر)

***

شانۆییەکی یەک پەردەییە، دوو پیاو و ئافرەتێک رایدەپەڕێنن.
پیاوی یەکەم ئەم دەورانە یاری دەکات: حەسەن، سەلامی کەمانچەژەن، عەلیی کەشتیوان، ئیبراهیمی دێوانە، هاملێت، پیاوی ناو پاسەکە... پیاوی دووەمیش ئەم کارەکتەرانە یاری دەکات: شێخ، ئەفسەر... ئافرەتەکەیش ئەم دەورانە یاری دەکات:

١- زوهرە
٢- ئەمیناتا
٣- دایک
٤- ئۆڤیلیا
٥- لەیلا
٦- دالیا

دیکۆر بریتییە لە تەختەی سێرک... جلوبەرگ و دەمامک بەسەر شوێنی جیاوازدا دابەش بوون... پەت، تۆڕی ڕەنگاوڕەنگ، وێنە و ئاگاداری (اعلان) بە درێژایی تەختەی شانۆ... لە لایەکی شانۆوە پیانۆ هەیە، لە لایەکی دیکەوە ڕانگەی کەشتی لەگەڵ کۆڵەکە و پەیژەو پەت، کە لەیەکێ لەجم و جووڵەکانی پیاوانی سێرک دا بەکاردێن... ئامێرەکانی ڕووناکی لەسەر ستاند دامەزراون و بەسەر شانۆدا دابەش کراون.

پەردە دەکرێتەوە، حەسەن، کارەکتەری سەرەکیی شانۆییەکەیە، بەپیانۆ پارچەیەک مۆسیقا لێدەدات... کات شەوە، دوای جموجووڵی سێرک و چوونە دەرەوەی بینەران... دوای تەوابوونی مۆسیقاکە... کاغەزی نۆتەکانی بەردەمی هەڵدەگرێ و بە تووڕەبوونێکی بێ ئەندازەوە فڕێی دەدات...

زوهرەی ژنی حەسەن وەک تارمایی لەبەردەم یەکێک لە پرۆجیکتۆرەکاندا دەردەکەوێ کراسێکی سپیی پۆشیوە... ڕوخساری سپییە، جووتێ چاوی گەورە و گەش لەسەرەتاوە وەک دەنگدانەوەیەک گوێمان لێی دەبێ... بە بیستنی، حەسەن دەحەپەسێ.

زوهرە: حەسەن... حەسەن.

حەسەن: «ئاوڕ دەداتەوە، بەدوای سەرچاوەی دەنگەکەدا دەگەڕێ» زوهرە... زوهرە... گیانەکەم... خێزانەکەم... ئەمڕۆ هەستێکی نامۆ دەوری داوم. بە درێژایی ئەمڕۆ دڵم ئازاری داوم... دڵم خەبەری دابوو کە دێی... ماوەیەکی دوور و درێژە تامەزرۆم بۆ دیدرات و نەمدیوی.

زوهرە: ئاخر حەسەن ئێمە هەموو کاتێک بۆمان نالوێ لەو جیهانەی تێیداین بچینە دەرەوە.

حەسەن: زوهرە... ئاخۆ مردووش دیمەن و ژیانی ئاڵۆز دەبینێ؟
ئاخۆ مردنیش وەک خەوە؟

زوهرە: «بەئازارەوە هەناسەیەکی سارد هەڵدەکێشێ» حەسەن کە شەو دادێ... گۆڕستانەکانمان بەدەم ئازارەوە دەناڵێنن... با بەگەشتی هوشیاریدا بچنیەوە... ئەو گەشتەی لە ژیانی سەر ئەم زەوییەدا دەستمان نەکەوت. با گەشت بە شەوگارو ڕۆژگارەکاندا بکەین... با ئەوەندە یاری بکەین لە برسانا زەردهەڵگەڕێین... لەناو دەریاچەی دۆزەخ ئاسادا بسووتێین... قوڕ بخۆین و لیتە بخۆینەوە، تا گوناهەکانمان پاک دەبنەوە... ئەمجا بەرگێک دەپۆشین لەپەڕەی گوڵ... بە باڵی گەورە گەورەوە دەفڕین بۆ ناو بەهەشتی بەرین و زیندوو دەبینەوە... حەسەن ناتوانم لەوە زیاتر بدوێم... چونکە درکاندنی نهێنییەکانی نەمریی حەرامە.

حەسەن: « بەدڵگرانییەوە» وەرە زوهرە... وەرە، لەسەر دڵەکەم بنیشەرەوە... لەسەر زەویی بەیار... ژەنگی زەمانە بسڕمەوە...

زوهرە: ناتوانم حەسەن... ناتوانم...

حەسەن: «زۆر جار هەوڵ دەدات ڕاپەڕێ و لەو جیهانانە بپەڕێتەوە کە لە نێوان خۆی و زوهرە دایە، بەڵام ناتوانێ.»

ناتوانم لەقاوغەکەی خۆم دەربازبم... چەقیوم... دیوارەکە هەڵمدەلووشێ... هەموو خاک و خۆڵی گەردوونم وا بە کۆڵەوە... بارم قورسە... ئەم بارە گرانە بەرەو مەرگ کێشم دەکات.

زوهرە: حەسەن... ئەم گفتوگۆیەت دەمتۆقێنێ... بەڵام تۆ نەگۆڕاوی... بەبەر چاوی مەرگیشەوە ژیان هەردەمێنێ... ژیان گۆرانییەکە، دەگەڕێ و دەسووڕێ... گوێمان لێی دەبێ و ئێمەیش بەگۆرانی دەیلێینەوە... کەچی تۆ لە دیوارێکی کەڕ و بێ گیاندا بەدوای ئاوازدا وێڵی... دیوارێک کە سێبەرە درێژەکەت وەک ئاڵایەکی بەزیو ڕادەکێشێ.

حەسەن: زوهرە... کچێ زوهرە... خوێ مەکەرە زامی کۆنم... زامی کۆنم مەهێنەرەوە سوێ... ئاخر من تەنیابالم تەنیا باڵ.

زوهرە: ببەخشە حەسەن، نەمتوانی بەرهەڵستیی نەخۆشییەکە بکەم... سیل سییەکانی دارڕزاندم... شوێنەکە شێی هەیە و تیشکی خۆری ناگاتێ... ئێمەش لەگەڵ خۆردا ڕاهاتووین... بڵێی قینت لێم بووبێ حەسەن؟!... وا هەست دەکەم سەیرم دەکەیت و نامناسی... حەسەن تۆ بڵێی زۆر گۆڕابم؟!

حەسەن: بەڵێ لەجاران لاوازتری و چاوەکانت گەشتر بوون... زوهرە لەشەوانی ئێرە بێزارم... لە سێرک بێزارم... هەست دەکەم سەرما لە مۆخمدایە.

زوهرە: واز لەسێرک بێنە و بڕۆ بەدوای ژوورێکدا بگەڕێ... ئەی هەزار جارم پێ نەوتی؟

حەسەن: ناتوانم... ناتوانم کارەکە لەدەستی خۆمدا نییە.

زوهرە: ئەوەبوو لێرە دەنووستین کە شێیەکی کوشندەی هەبوو... ئێستاش لەشت بەبەرەیەوە نەماوە و بەرگەی ناگرێ...

حەسەن: ماندوو بووم زوهرە ماندوو...

زوهرە: لە چی، حەسەن لە چی؟

حەسەن: لە پۆشینی ڕووی خۆم ماندوو بووم... ڕووم کە سیمای ڕاستەقینەی خۆی ون کردووە و کاڵ بۆتەوە...

زوهرە: لێبووک... حەسەنی لێبووک... لێم دڵگران مەبە، بیرتە ستەممان دەنۆشی؟... شتێکی دەگمەن بووین بەدەستیانەوە؟... تەنانەت لەماڵی خۆماندا تاڵاوی نامۆییمان دەچەشت؟

حەسەن: زوهرە... لەگەڵ برسێتی و ستەمیشدا... لەگەڵ نێڵەنێڵی ئەو ئاگرەشدا کە

جەرگم هەڵدەقرچێنێ... ڕەگەکانم بە نێوخاکدا ڕۆچوون... عەشقی خاکم بە میراتی بۆ ماوەتەوە...

زوهرە: کەوابوو... بڕۆ بۆ لای ئەو خاکەی کە خۆشت دەوێ.

حەسەن: هەندێ جار لەتاریکیدا هەنگاو دەنێم... شەوانە گوێ لە خۆم دەگرم هاوار و ناڵە لەدەوری دڵەکەم کۆ دەکەمەوە بەڵام...

زوهرە: بەڵام چی؟

حەسەن: دەسووتێم... دەسووتێم زوهرە... لەناو خۆمدا دەسووتێم... دەچم بەناخی زەویدا... شەقامەکان قاچەکانم هەڵدەلووشن... بەناو بێدەنگیی فرمێسکدا وەک تەرم ڕێگا دەبڕم.

زوهرە: نازانم کەی دەبیتە خاوەنی خۆت و دەحەسێیتەوە...کەی بەئارەزووی خۆت هەڵسوکەوت دەکەی؟

حەسەن: «هێشتا هەر لەگەڵ گفتوگۆکەی پێشوودا دەژی» جاری وایش هەیە خەو دەبینم... لە خەوەکەدا هەوڵ دەدەم تاریکی لەسەر جەستە ڕەق هەڵاتووەکەم کۆ بکەمەوە... دەگەمە دەرگاکە، دەیکەمەوە و دەچمە دەر... تیشک ئاوی چاوەکانم دەبات و دەبینم وەک هەموو جارێک بەناو کێڵگەکاندا ڕاکشاوە... پاشان هەست بەتینوێتییەکی زۆر دەکەم... ڕادەکەم، و ڕادەکەم، بارانیش دەمشوات، ئەمجا زەوی دەبینم تەنک و نەرم و نیان... لە نێوانییەوە دنیای خوارەوە دەبینم وەک ئاوێکی ڕوونە... بە بریقەیە... وا هەست دەکەم ئاو هەڵمدەگرێ بۆ پشت دەریاکان... من لە ئۆقیانووس دەپەڕمەوە... دەپەڕمەوە... دەپەڕمەوە و هەوری ڕەش لە ئاسۆوە سەر دەردەهێنێ... سەرابێکی شین... خەڵکێکی زۆر لەبەر چاوم زەوی گەز دەکەن... دێن و دەچن... ئەمجا دەکەومە چاڵێکی قووڵی بێ بنەوە... جارێکی دیکەیش ئابلۆوقەم دەدا و ئەوسا خۆم لەپاڵ شوورەی شاردا دەبینم.

زوهرە: گوێ بگرە حەسەن... سبەی بەسەر خەمێکی گەورەتردا بەئاگا دێی... بۆچی لە ڕووناکی دەترسێی؟... ئەوە ڕووناکیی خۆتە حەسەن... دەبا ڕووناکیی هەموو شتێک بشواتەوە... شمشاڵ بۆ کازیوە لێدە ئیتر بەیان بەڕاکردن بەپیرتەوە دێ... بڕۆ بەژیان زەماوەندی مەرگ تەواو بکە.

حەسەن: ناتوانم، ناتوانم.

زوهرە: هەوڵ بدە حەسەن... هەوڵ بدە... عەلیی کەشتیوانی هاوڕێمانت لەبیرچۆوە، چۆن

دڵی دەریای شەق کرد و لەوێوە ڕزگاری بوو... خۆر لە نێوان شەپۆڵەکانی دەریاوە بۆی هەڵهات... ئەی سەلامی کەمانچەژەن؟... خۆ ئاگات لێ بوو چۆن زمانی گوڵەیاسەمین و نهێنییەکانی باڵندە فێربوو... ئەی ئیبراهیمی دێوانە کە بەپێکەنین خەمەکانی خۆی بەزاند... دەی حەسەن هەوڵ بدە... خۆت تاقی بکەرەوە... «گوڵێک بە دەستەوە دەگرێت و لە حەسەن دێتە پێشەوە.» ئەمە گوڵی بەهەشتە.

حەسەن: «هاوار دەکات» هی منە؟!

زوهرە: بەڵێ هی تۆیە... بەسەر شوورەکانی دۆزەخدا بۆم هێناوی... ئەو سنوورەی کە کەوتۆتە نێوان ئێمە و بەهەشتەوە... هی تۆیە... بە ئارەزووی خۆت چی لێدەکەی بیکە... بەڵام نەهێڵی سیس ببێ... لەوێوە بۆم هێناوی... لەناخمدا بۆم شاردبوویتەوە... با لەسەر چاوەکانت جێگیر بێ تاکو بەرچاوت ڕوون بێ.

«حەسەن وەک گۆج بووبێ زۆر بەگران دەست بەرز دەکاتەوە دوای ماوەیەک گوڵەکە هەڵدەگرێ و زوهرە ون دەبێت.»

حەسەن: ئەمە چ ئەستێرەیەکە وا هەمیشە ڕوو لە ئاوابوونە؟ چ گۆرانییەکە دەیکەین بەژێر لێوەوە و نایڵێین؟ « هاوار دەکات و بەشوێن زوهرەدا دەگەڕێ» زوهرە... ئەگەر جارێک بتوانیایە... بەسەر ئاودا هەنگاو بنێم تا ئەوپەڕی دنیا دەڕۆیشتم بەڵام چۆن؟... بەڵام منی هەمیشە نوقم بوو چۆن دەتوانم... وەک کەشتیوانێکی نوقم بوو بەمەست ئاو دەردەدەم... وەک کەشتیوانێک کۆڵەکەی کەشتییەکەی لە باوەشیدا شکابێ و قوللەکانی هەرەسیان هێنابێ... بەڵام نا... نا... دەمەوێ بیرم بکەوێتەوە... بەڵێ هەوڵ دەدەم پیتێکم بێتەوە بیر... دووبارە پیتەکان ڕیز بکەمەوە... هەموو پیتەکان... عەلیی کەشتیوان دڵی دەریای شەق کرد و... «لەپڕا، لەسەر ڕیکۆردەر دەنگی عەلیی کەشتیوان دەبیسترێ، ڕستەکە بۆ حەسەن تەواو دەکات و لەسەر سایکەکە کۆمەڵێک وێنەی عەلیی کەشتیوان پیشان دەدرێ بە جلوبەرگی دەریاوانییەوە.»

عەلیی کەشتیوان: بەڵێ حەسەن: «حەسەن لەشوێنی خۆی ڕادەپەڕێ» دڵی دەریام شەق کرد و خۆر لەنێوان شەپۆڵەکانەوە سەری کێشا و هات بە پیرمەوە... لە دەریاشدا هێزی شەڕ هەیە... بەڵام بەو هێزە لەبن نەهاتووەی خۆم کوشتم... حەسەن گوێ بگرە و بڕوام پێ بکە، زۆرم ئافرەتم ناسی بەڵام ئەمیناتا لەیاد ناکەم... ئەو ئەمیناتایەی کە ئاگری لەئاسۆی نەزۆک بەردا و لەبەردەم خۆمدا

کردی بەبرووسکە «پێدەکەنێ». وا چیرۆکەکەت بۆ دەگێڕمەوە... «حەسەن دوای ئەوەی کەمێک شێوەی خۆی دەگۆڕێ، دەوری عەلیی کەشتیوان یاری گۆرانییەک دەڵێتەوە باسی دەریا دەکات... دەچێتە جێیەک کە وەک کەشتی ئامادە کراوە... ڕانگەکەی دەسووڕێنێ و شووشەیەک شەرابی بە دەستەوەیە... لەگۆرانی وتن دەوەستێ... دوور دەڕوانی ڕووەو بەندەرەکە ئەمجا بە پەیژەکەدا سەردەکەوێ تاکو بەندەرەکە ببینێ.»

عەلی: بیست ساڵە زستانم نەدیوە... هەموو وەرزەکان لای من هاوینن... بخۆرەوە تاکو ئاگات لە پاییز و زستان و بەهار نەبێ... بخۆرەوە تاکو لەهاوینێکی هەمیشەیی دابی... ئەمەی کە دەیخۆمەوە شەرابێکی نایابە...چەند جۆرە مەی لەسەر زەوی هەیە خواردوومەتەوە... چی ئافرەتیش هەیە... بەڵام نەمدیوە وەک شەراب و ئافرەتی ئەم شارە بێ وێنەبێ. باوەڕ دەکەی هەرکە لە بەندەرێکی نوێ دابەزیبم یەکسەر ڕامکردووە بۆ یەکەم مەیخانە و پاشان بۆ لای ئافرەتێک کە لەسەر شۆستەکان بەرچاوم کەوتبێ... کەچی لە کۆتایی هەموو جارێکدا هەستم بە سوێری کردووە لە گەروومدا و پەشیمان بوومەتەوە... تەنیا جارێکیان بڕیارم دا نەخۆمەوە... وەک گای هار سەر شۆستەکانی بەندەرەکە دەگەڕام... ئەمە لەبەندەرەێکی ئەفریقادا ڕوویدا... ئەوجارە ئافرەتێکی تابلێی جوان و نازدارم تێدا ناسی... لەسەر شۆستەکە ڕێکەوتم کرد دەنکە مانگۆی دەفرۆشت...

ئەمیناتا: مانگۆ... مانگۆ... «ئەمیناتا لە نێوان بینەرانەوە دەردەکەوێ دەنکە مانگۆ دەفرۆشێ» مانگۆ گەورەم...

« عەلیی کەشتیوان بە پەتی کەشتییەکەدا دێتە خوارێ و دەچێ بۆ لای ئەمیناتا و هەوڵ دەدات بیگرێ.»

ئەمیناتا: نا گەورەم تکا دەکەم. دەبێ بەرلەوەی دەستم بۆ بێنی خۆت پاک بکەیتەوە... لەوانەیە جنۆکەی دەریا بەجلوبەرگتەوە گیرسابێتەوە.

عەلی: باشە ئەی...

ئەمیناتا: «بەدەم نازەوە» ئەمیناتا گەورەم... ناوم ئەمیناتایە.

عەلی: ئەمیناتا «پێدەکەنێ، هەڵیدەگرێ و دەیکاتە کۆڵ»

ئەمیناتا: «دەکشێتەوە، لەعەلی ورد دەبێتەوە» لە چاوەکانتا خۆر و ئەستێرە هەن... لەبەری دەستەکانتا شەونم هەیە... شەپۆڵەکانی ڕەزیان هەڵگرتووە... دەمزانی

لێرەدا بەیەک دەگەین... کاتێ دەریا هێمن دەبێتەوە وەرە لام... وەرە ئەی ڕێبواری ناو جەنگەی تاریکی. « ترپە و ڕەزمی ئەفریقایی... گۆڕینی ڕووناکی... دەچێتە پێشەوە بۆ ناوەڕاستی شانۆکە... دەوروبەر لە جەرگەی دارستانێکی چڕ دەچێ... بێدەنگی و بەرزبوونەوەی هەڵم.» پێڵاوەکانت دابکەنەوە لە حوزووری شێخدا چاو هەڵمەبڕە... نووری ئاوی چاو دەبا... وەرە مەترسێ... با شێخ پیرۆزبایی ئەم دیدارەمان لێ بکات. «بەبێ دەنگی دێنە پێشەوە و هەردووکیان لەبەردەم شێخدا بەرامبەر بەیەک کڕنووش دەبەن.» بابە، ئەم سپی پێستە هیچ لەبارا نەبووە هاتووە ئەمیناتای کچت بخوازێ. «شێخ لەسەرخۆ سەرهەڵدەبڕێ و سەیری عەلی کەشتیوان دەکات.»

شێخ: گوێ بگرە کوڕم... ئەفسانە دێرینەکە دەڵێ... لەسەرەتاوە خواوەند ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لەسەر زەوی هەیە دروستی کرد... پاشان پیاوی دروست کرد... کەویستی ئافرەت دروست بکات، هات لە مانگ چەمینەوەی. لە خۆر ڕۆشنایی، لە ئەستێرەکان جریوە، لە هەوران فرمێسک و لە گوڵان بۆنی خۆش و لە چڵان شلکی و ناسکی، لە ئاگر گەرمی و لەبەفر سەرما و لە شەونم تەڕیی لێ وەرگرتن... هەموو ئەمانەی کرد بەیەکا و ئافرەتی لێ دروست کرد... ئەمجا پێشکەشی پیاوی کرد... پیاویش نەیتوانی ببێتە هاوسەری... ناردییەوە بۆ خوداوەند... ئەمجا دوای ماوەیەک بە هەناسەبڕکێ هاتەوە وتی:

* خوایە... سەیرم کرد ژیانم بەبێ ئەم زیندەوەرە بەتاڵە... بیدەرەوە پێم... خواوەندیش ئافرەتی دایەوە بە پیاو.

ئەمجا دوای ماوەیەکی تر هاتەوە وتی:

* خوایە لە گەڵیا ژیان دەرنابەم... نهێنییەکی داخراوە کلیلەکانیم لە لا نییە... بۆ دواجار بڕیارم داوە بیدەمەوە بە خۆت بەم شێوەیە ئەم هاورد و بردە دووبارە بۆوە... تا پیاو هاواری لێ هەڵسا:

* سەرسووڕماو و بێ قەرار خۆم... ئارامم لەبەر بڕاوە... بەبێ ئەو هەڵناکەم وەکو تریش سەرم جەنجاڵ دەکات.

«عەلیی کەشتیوان پێدەکەنێ... دوای ئەوەی کەس وەڵامی ناداتەوە بێدەنگ دەبێت و تەریق دەبێتەوە.»

شێخ: لە هەموو ئافرەتێکدا کوڕی خۆم، شتێکی تایبەتی هەیە... شتێکی خۆش کە لە ئافرەتی کەدا دووبارە نابێتەوە... گرنگ ئەوەیە پیاو بتوانێ ئەو شتە تایبەتییە

بدۆزێتەوە... ئەوەیش هونەرێکی گەورەیە... ئافرەت کوڕی خۆم گولاڵەی زەوییە... تینووی خۆشەویستییەکی گەورەیە... بە چاکیی مامەڵەی لەگەڵدا بکە...

(تاریکی)

«دەنگی تەپڵی سەمای ئەفریقایی... لە جێگایەکی دیکە ئەمیناتا لەپێش عەلیی کەشتیواندا سەما دەکات... عەلیش حەپەساوە.»

ئەمیناتا: گۆرانی بۆ ئەم لەش و لارە بڵێ و سەما بکە... ئێوەی سپی پێست بەستەزمانن... هێشتا فێری سەما و گۆرانی نەبوون... دەی ڕاپەڕە... «بەدەم سەماوە دەستی عەلیی کەشتیوان دەگرێت و ئەویش لاسایی دەکاتەوە»

«تاریکی»

«ئاوازێکی خێرا بە ئامێری کەمان. ژمارەیەک سلاید لەسەر سایک نیشان دەدرێن... سلایدەکان وێنەی سەلامی کەمانچەژەنن. هەر حەسەن خۆی بە چاویلکە پزیشکیی بچووک و شەبقەکەیەوە دەوری سەلامی کەمانچەژەن دەبینێ» سەلامی کەمانچە ژەن: نائۆمید مەبە حەسەن... نائومێد مەبە... دڵت خۆش بێ زوهرە دەبینی... هەر کاتێک دڵمان شادبێ ئەوەی خۆشمان بوێ دەیبینین... باوەڕ دەکەی هەر کاتێک دڵم شاد بووبێ ڕووی دایکم بینیوە... هەر کاتێک شادبووبم ئەویش لە خاکدا هەڵساوەتەوە، گەردی لە خۆی تەکاندووە و گفتوگۆم لەگەڵدا کردووە لێی پرسیوم: «گورزەیەک ڕووناکی دەچێتە سەر دایک کە هەر زوهرە خۆیەتی، دەوری هەموو ئافرەتەکان یاری دەکات»

دایک: سەلام... سەلام... چیت لەو چل ساڵەی تەمەنت کرد؟... کوڕەکەم نەهێڵی ڕۆژگار هەنگاوەکانت بخوات... هەوڵ بدە زەنگەکانی ئاسمان بە ئاگا بێنیتەوە... زەنگ لێدە.

سەلام: سەر دێنم و سەر دەبەم نازانم چی وەڵام بدەمەوە... چەند جار ئەم قسانەی لێ دووبارە کرووەتەوە.»

دایک: هەر چییەک دەبی ببە بەڵام نەکەی وەک باوکت بی هەرچیی یەک دەبی ببە بەڵام نەکەی وەک باوکت بی... «دایک ون دەبێ»

سەلام: باوکم بۆ ماوەی بیست ساڵ خۆی سەرداری شانۆ بوو... خەڵکی عاشقی پەنجەکانی بوون کاتێ یارییان بەژێیی کەمانچە دەکرد.

شەوێکیان وەک کردبووی بە پیشە کەمانچەی دەژەن و هۆڵەکە نوقمی بێدەنگییەکی قووڵ بوو... لە پڕ کەمانەکەی لە دەست بەربووەوە کەوتە

سەرزەوی؛ خۆی تێک نەدا، بەسەر کەمانچەکەدا چەمییەوە. هەڵی گرتەوە و دەستی بە مۆسیقا لێدان کردەوە، هۆڵەکەیش وەکو خۆی بەردەوام نوقمی بێدەنگی بوو. لە پڕ جارێکی کە کەمانەکەی لەدەست پەڕی... نەخێر بوو بە سیان و چوار... پەردە دادرایەوە، ئامادەبووانیش بێ هەراو دەنگە دەنگ هۆڵەکەیان جێهێشت... باوکیشم ئیتر وازی لە شانۆ هێنا و ئەو سێ ساڵەی کۆتایی تەمەنی لە مەیخانەی گوێ بەندەرەکە بەسەر برد... بەردەوام دەیخواردەوە... بەیانیانیشی بەکۆکردنەوەی باڵندەی جوانەوە بەسەر دەبرد... دەیخستە قەفەزی کەورەی ڕەنگاوڕەنگەوە بەناوەکە بادام گوڵاو پەروەردەی دەکردن... ئەمجا دەچوو ژوورەکەی سەرزەنشتی دەستەکانی خۆی دەکرد و دەگریا... تا ئەو ڕۆژەی گوێم لە زرمەی کەوتنێک بوو، چووم بۆ باخەکە سەیرم کرد باوکم بەسەر گوڵی یاسەمیندا بێ جووڵە کەوتووە... کە بەخاکمان سپارد و گەڕاینەوە بۆ ماڵەوە سەیرمان کرد گشت باڵندەکان لە قەفەزەکانیاندا مردوون... نائومێد مەبە حەسەن... نائومێد وەرە تەماشای گوڵە یاسەمین و باڵندە جوانەکانم بکە... وەرە حەسەن با زمانی باڵندە و نهێنیی گوڵانت فێر بکەم. ئاوازە نوێکەشت بۆ لێدەدەم؛ نائومێد مەبە...

«لەسەر ئاوازی پارچەیەک مۆسیقا، بەخۆشییەوە دەستەکانی دەجوولێنێ... گورزە ڕووناکییەکە کز دەبێت... تاریکی تەواو»

***

«قاقای پێکەنینی ئیبراهیمی دێوانە و کۆمەڵێک سلایدی ئەو لەسەر سایک دەردەکەون... دەستی چەپ و لاقی ڕاستی پەڕیون.»

ئیبراهیم: مەگری... گریانت لێنایە... هیچی وەها ڕووی نەداوە بمانهێنێتە گریان... باوکم زۆر کەڕەت دەیویست فێرە گریانم بکات و نەیتوانی... بەڵام سوور بوو لەسەر ئەوەی کە دەبێ بگریم... جارێکیان هات بەسەردا لەناو مناڵاندا سەمام دەکرد... بەقژ بەکێشی کردم، لێم پرسی بۆچی؟ کەچی دەم و چاوی لە خۆڵ وەردام... خۆڵ ئازاری چاوی دام... پێکەنیم. باوکم تووڕە بوو ڕووی شین هەڵگەڕا... بەدوای خۆیدا بەکێشی کردم و دەیقیراند. بردمییە ماڵەوە... لە بەردەممدا وەستا و هەناسە برکێی بوو... ترسام و شڵەژام... دەستم کرد بە پێکەنین!!... دوو زللەی لێدام... ئازارم پێگەیی، پێکەنیم... سوێند لێ خواردم کە دەبێ ڕۆژێکی تەواو بە پەنجەرەی ژوورەکەمانەوە هەڵواسرێم... بە پەت دەست و قاچمی

شەتەک دا و لە پەنجەرەی بەستم... خۆیشی بەدیارمەوە دەگریا... من باوکم نەدیبوو بگری... تاقە جارێکیش نەمدیبوو بگری... خەمێکی قورس دایگرتم و دەستم بە پێکەنین کرد... دوو زللەی لە بناگوێم دا، ڕۆیشت و دەرگای بەدوای خۆیدا داخست.

چەند سەعات بەو شێوە مامەوە، پێدەکەنیم و کەسێک هەستی بەئازارم نەکرد... ئێوارە دایکم هات، سەیری کرد بەدەم ئازارەوە پێدەکەنم... لە پەنجەرەی کردمەوە... دەست و پێم شین هەڵگەڕابوون... ویستم بیانجووڵێنم، نەجووڵان... دایکم دایە هاڕەی گریان و منیش دامە قاقای پێکەنین... لەو کاتەدا هەستێکی ترسناک باڵی بەسەرمدا کێشا و ویستم کارێکی مرۆڤانە بکەم... ئیتر لەو ڕۆژەوە ماڵم بەجێهێشت و لە ئەشکەوتێکی چیا نیشتەجێم... لەو ساوە هەموو ڕۆژێک دایکم سەرم لێدەدا... دەیەوێ بەسۆزی دایکایەتی بمباتەوە بۆ ماڵ. کە منیش بەقسەی ناکەم ئەوا دەکێشێ بەسەری خۆیدا و دەگری. منیش کە چاوم بەفرمێسکەکانی دەکەوێ لووشکە لووشک پێدەکەنم... خۆ چاوتان لێ بوو هیچ شتێک نییە بمانهێنێتە گریان... گریان کارێکی دزێوە... گریان ناشیرینە... «ئیبراهیمی دێوانە دەچێتە دەرەوە... تاریکی»

***

دەنگی پیانۆ... حەسەن لەپاڵ پیانۆکەدا دەردەکەوێ... حەپەساوە لەو هەموو بیرەوەرییانەی کە تێپەڕین.»

حەسەن: بیست ساڵ لەگەڵ عەلیی کەشتیوان و سەلامی کەمانچەژەن و ئیبراهیمی دێوانەدا... هەموو کۆچیان کرد جگە لە من... جگە لە من... «بەپەلە هەڵدەستێەوە و چەند هەنگاوێکی تووڕە دەنێت.»

ئاخۆ نائومێدی هەیە بتوانێ ژیانم لەبەرچاو بخات ئەو خۆشییەم لەبەرچاو بخات کە لەناخمدایە؟... هێزێکی شارراوە هەیە دەبێ لە نهێنییەکەی تێبگەم... بەڵێ... بەڵێ، من گەڵای تەڕ و پاراوم خۆشدەوێ کاتێک لە بەهاردا سەر دەدەهێنن... ئاسمانی شینی بێگەردم خۆشدەوێ... خۆشم دەوێ... خۆشم دەوێ... «لاڵ دەبێ... هەوڵ دەدات گفتوگۆکەی تەواو بکات... لە دەرەوەی شانۆ دەنگی دالیا دێ، بانگی حەسەن دەکات... حەسەنیش لەسەر یەکێک لەو تەنافانەی کە بۆ یاریی سێرک ڕایەڵ کراون دێت و دەچێ.»

دالیا: حەسەن... حەسەن.

حەسەن: «دەوەستێ» دالیا...!!

دالیا: ئەوە خەریکی چیت؟ بەدواتا دەگەڕام... ناتەوێ بچتیە دەرەوە؟

حەسەن: «حەپەساوە» پیاوچاکیی ڕەوشتێکی مەردانەیە تا ماوەیەکی زۆر کاردانەوەی لەلامان دەمێنێ.

دالیا: گەورەم هاملێت، دیارییەکی هەرزانت وا لەلام. ماوەیەکی زۆرە بە ئاواتەوەم بۆتی بێنمەوە. «ملوانکەیەک لە گەردنی دەکاتەوە و بە گاڵتەجارییەوە فڕێی دەداتە سەر زەوی.»

حەسەن: تۆ بڵێی پاک و بێگەرد بی؟... تۆ بڵێی جوان و نازدار بی؟

دالیا: مەبەست چییە؟

حەسەن: مەبەستم ئەوەیە ئەگەر لەهەمان کاتدا پاک و جوانیش بی دەبێ پاکییەکەت وا نەکات گەیشتن بەجوانیت کارێکی حەرام بێ.

دالیا: کەی واز لەم قسە بۆشانە دێنی و ئاوڕێک لە حاڵمان دەدەیتەوە؟

حەسەن: ئاخر جوانیی توانای ئەوەی هەیە پاکیی بگۆڕێ بۆ داوێن پیسی، کەچی پاکی ئەو توانایەی نییە جوانیی بۆ لای خۆی بێنێ... جگە لەوەیش خۆشم دەوێی دالیا... هەست دەکەم پابەندی تۆم و بڕایەوە... «دەچێ بۆ لای دالیا، ڕادەپەڕێ و لێی بێزارە.» ئەوە چییە؟!

دالیا: بێزارم بێزار.

حەسەن: لە چی دالیا؟

دالیا: لە خۆم... لە تۆ... لەم ژیانە پڕ لە کلۆڵییەمان، لە هەژاریی... لەو هەموو بەڵێنانەت... دەمەوێ دەوڵەمەند بم حەسەن... دەمەوێ گرانترین جلوبەرگ بپۆشم و لەسەر نوێنی نەرم و نیان بنووم... سەرینێ بنێمە ژێر سەرم بەتاڵی زێڕ چنرابێ کارەکەر و کەنیزەک لە کۆشکی مەڕمەڕدا چواردەوریان دابم... خاوەنی هەزاران ملوانکەی مرواری بم.

حەسەن: دەوڵەمەندبوونمان کارێکی گران نییە.

دالیا: کەواتە چاوەڕوانی چیت؟ چی ڕێی لێ گرتووی؟

حەسەن: گوێ بگرە... ئەگەر پێت خۆشە دەڕۆین بەرەو دوور... لەوێ ئەسپ و عەرەبانەیەک دەکڕین و دەگەڕێین...

دالیا: وەک قەرەج. «مۆسیقای قەرەج»

حەسەن: بەڵێ وەک قەرەجی ڕاستی... ئەوسا کووپەکانمان پڕ دەکەین لە مەی.

دالیا: ئەی پارە حەسەن؟!

حەسەن: قسەکانم پێ مەبڕە دالیا... سەر بەهەموو شار و دێیەکدا دەکەین.
خەڵکی لە دەورمان کۆدەبنەوە... لەسەر عەرەبانەکە دەوەستم... بەو یارییانەدا دەچمەوە کە کۆن کردوومن... بەو دەورانەشدا دەچمەوە کە کۆن بینیومن، تۆیش شەبقە کۆنەکەمت بەدەستەوەیە و بەناو ئەو خەڵکەدا دەگەڕێی پارە کۆدەکەیتەوە... ئادەی دالیا.

«دالیا دەچێتە ناو بینەران سەبەتەیەک گوڵی بەدەستەوەیە و بە ناویاندا دێت و دەچێت، گوڵ دەفرۆشێ.»

دالیا: «لەگەڵ یەکێک لە دانیشتوانی ناو هۆڵەکەدا.» فەرموو ئەوە گوڵ گەورەم... جوانترین گوڵ... گوڵە یاسەمین، جوانترین دیاری بۆ خۆشەویستەکەت... تۆیش خانمەکەم فەرموو ئەوە گوڵە ڕازقی شیاوی ئەو قژە جوانەتە... ئەوە گوڵی جوان گوڵ... «حەسەن لە قووڵایی شانۆوە دێ. یاریی سیحر پێشکەش دەکات.»

دالیا: سەرنجی ئەو سیحربازە عەجایەبە بدەن، بەیارییەکانی هەزاران کەسی سەراسیمە کردووە.

حەسەن: دالیا... دەوڵەمەند دەبین دەتکەمە کچە شازادەی هەمو ئەو دێیانەی بۆی دەچین. کراسێکی سپیی ئاودامانت بۆ دەکەم لەگەڵ جووتێک دەسکێشی سپی، گۆرەوی سپی... تاجێکی سپی و دەبی بەشاژن خانمەکەم.

دالیا: «پێکەنینی شادی» وەرە پێشێ ئەی شێت و دێوانە.

حەسەن: ببوورە شاژنەکەم.

دالیا: شاژنەکەم؟! تۆ چاک دەزانی قایلم بکەی حەسەن...

حەسەن: تۆیش چاک دەزانی کێشم بکەیت بۆ لای خۆت دالیا.

دالیا: بەڵام بەڵێنەکانت زۆرن... لەمێژە بەڵێنم دەدەیتێ... گوێ بگرە... ئەی پێشتریش بەڵێنت نەدامێ بچین بۆ ئەوپەڕی ئەوروپا؟

حەسەن: بەڵێ وابوو دالیا.

دالیا: ئەی بەڵێنی خانوویەکی گەورەت نەدامێ!... لەگەڵ خەڵکێکی زۆر بەدەورویشتمانەوە؟

حەسەن: بەڵێ... بەڵام دالیا ئەم دەوروبەرەی کە لێرە تێی کەوتووم، خۆت دەزانی...

دالیا: خۆم چی دەزانم؟... تێکشکانی ئێرەت پێدەزانم... بیرەوەرییەکانت لەگەڵ ژنە سیلاوییەکەتا.

حەسەن: «دەقیرێنێ» دالیا...

دالیا: مەقیرێنە... ئیتر لێت ناترسم... دەتەوێ منیش وەکو ئەو بمرێنی... دەتەوێ بمخوازی و هەژاری و کلۆڵی ژیانت لەگەڵدا بەرمەسەر؟

حەسەن: ئێمە دوو دڵ شک دەبەین... ئەمەیە سامانەکەمان.

دالیا: جا چی لە جووتێ دڵ بکەین؟ دەتوانین بیانکەین بەکەشتی و سواری پشتیان بین؟... دەتوانین ئەو پارەیەی کە پێویستمانە لێیان دەربێنین؟... ئەو دوو دڵە پێیان دەکرێ شاڵمان لەبەر بکەن و شەبقەمان لەسەرنێن و ملوانکەی زێڕمان لەگەردن بکەن؟

حەسەن: دالیا.

دالیا: تۆ خانەدانێکی دەچیتە دڵەوە... بەڵام خانەدانی بێ پارە و پوول، ماندووبوونی لەدوایە... ماندوو بوون... خۆشەویستییەکی بێ جلوبەرگ کە نەتوانێ لە هەژاری و ڕووت و ڕەجاڵی ڕزگارت بکا...

حەسەن: دالیا.!!

دالیا: خۆشەویستیت بەڵێنی گەڕان و بەختیاری و ماڵی دنیام پێ دەدا... دەست کورتییەکەشت لەلای خەونە نەزۆکەکاندا دەموەستێنێ... خەونی نەزۆک بەڵێ خەونی نەزۆک حەسەن... نەزۆک...

«دوای ماوەیەک بێدەنگی سەیری یەک دەکەن» خوات لەگەڵ... خوات لەگەڵ حەسەن.

حەسەن: بۆ کوێ؟

دالیا: بەتەنیا بمێنەرەوە... من بەرەو بەختیاری دەچم... ئەو شوێنەی کە پارەو سامانی لێیە... بێزارم لێت... بێزارم... بێزارم «دالیا دەڕوات... حەسەن ڕووخان و ماندووبوونێکی زۆریی پێوە دیارە... سەرنجی ڕواوە... دەلەرزێ و بەزەحمەت خۆی پێ ڕاگیر دەکرێ.»

حەسەن: «هاوارت دەکات» دالیا بزانە کەوا لەوێ شوورەیەکی بەرز هەیە... شوورەیەکی ترسناک. سبەینێ لەگەڵ تاریک و لێڵدا، کاتێ خۆر دەست بەکاروانی خۆی دەکات، بەسەر ئەو شوورەیەدا باز دەدەم... تۆ تێناگەی کام شوورەیەم مەبەستە...

«لەوەدوایە بکەوێ، جارێکی دیکە هەڵدەستێتەوە.»

شەو خەریکە هەرەس دێنی... ئەی وشەکان لە ژێر زەمینە بەردینەکان بێنە دەرێ... ئەی هەورە ناڵە بتەقێرەوە... تەنیا خۆمم برووسکە ڕووم ڕووناک دەکاتەوە. ئەی ئەشکەوتە دێرینەکە... وا من لە حاڵی سەرەمەرگام... ئەو ئاگرەم

بەدەستەوەیە کە گیان بە بەرچیلکە و چەویلّدا دەکات... ئەوا خۆم بەتەنیا دەفرم.

«دەکەویت و دەبووریتەوە... ئەم دیمەنە بە دوو ڕێگا جێبەجێ دەکرێت. یەکەمیان مردنی جەستەیە و دووەمیان لە دایکبوونێکی نوێیە... یان گۆڕینی نەوعییە کە بەسەر کەسایەتی حەسەندا دێ. ئەمەیش بەهێزی دەنگ و توانای ئەداکردندا دەردەکەوێ... دەتوانین بڵێین مردن و لە دایکبوونێکی نوێیە. دوای ئەمە بڕیار دەدات لە جیهانی سێرک ڕزگاری بێت و بچێ بۆ جیهانی دەرەوە.»

(تاریکی)

«جارێکی دیکە شانۆ ڕووناک دەبێتەوە... حەسەن جانتای جلو بەرگی پێیە و بەشەقامێکی شاردا دەڕوات کە جیهانی دەرەوەی سێرکە... پروپاگەندەی نیۆن لە شەقامەکاندا دەبریسکێنەوە... مۆسیقای بەرز... خەڵکی لەسەر شێوەی بووکەشووشە لەجێی خۆیان چەقیون... ژمارەیەکی زۆر سۆزانی... ئاگادارییەک پڕێتی لە وتەی بێ ئابڕووانە... ژاوەژاو... دەنگی شەمەندەفەر... حەسەن پەلەیەتی ماندووبوونی پێوە دیارە... لە دەنگە دەنگی جادە و مۆسیقای بەرز تووشی ژانەسەر دێ... ڕادەکات و جانتای لەدەست بەردەبێتەوە... دەنگی تۆپ و چەکی ریز... لەسەر سایک فلیمێک سەبارەت بە جەنگە جیهانییەکان دەردەکەوێ... فڕۆکەی نوێ... ڕۆکێتی وێرانکەر و جەنگی ئەستێران و سلاید لەسەر تەقینەوەی بۆمباکەی هێروشیما و کارەساتەکانی بێروت و کۆبوونەوەی سەرۆکی دەوڵەتی گەورەکان و نەتەوە یەکگرتووەکان... وتاربێژ بەردەوامە لە لێدوانی خۆی لەسەر وێنەو هەواڵەکان... سلایدی نەخۆشی ئایدز... نەخۆشی سەردەم... حەسەن بەپەلە تێدەپەڕێ، گورزەیەک ڕووناکی ئابلووقەی حەسەنی داوە، لە کاتێکدا شەکەت و بێ تاقەتە... دەنگەکان کز دەبن... دەنگی ناو دارستان... بایەکی بێ هێز حەسەنی ماندوو دەخات... لەدوور وەڕینی سەگەلی پۆلیس و ترپەی پێ دەبیستری... وردە وردە سەگوەڕ بەرز دەبێتەوە...

چەند پرۆجیکتۆرێک ناوچەکە ڕووناک دەکەنەوە، تا هەموو ڕووناکییەکان دەچنە سەر حەسەن، دەنگێکی بەهێز لەناو سەگوەڕەکەدا بەرز دەبێتەوە.

دەنگ: حەسەن ئیسماعیل ئەحمەد... ئەرکی سەرشانمە کە پێت ڕابگەیێنم... تۆ تاوانباری بەوەی کە لەشار هەڵاتووی... هەروەها تاوانباری بەکوشتنی سادق لە تیپی سێرکی شار.

«حەسەن ڕادەپەڕێ و هاواری ترسناکی لێ بەرز دەبێتەوە.»

***

«گورزەیەک ڕووناکی لەسەر حەسەنە و ئەفسەریش بەشانازییەوە بە پێشیدا دێت و دەچێ.»

ئەفسەر: کەوا بوو سووری لەسەر ئەوەی بێ تاوانی و ئاگات لە هەردوو تاوانەکە نییە!

حەسەن: «بێ تاقەتە و بە زەحمەت سەرهەڵدەبڕێ» بێ تاوانم... بێ تاوان بێ تاوان.
«ئەفسەر بە تەڵفیسییەوە پێدەکەنێ» لەوە دەچێ گاڵتەمان پێ بکەی.

ئەفسەر: چی وای لێکردی ئەو بیرە بە مێشکتا تێپەڕێ؟

حەسەن: تۆ باوەڕ بەیەک قسەی من ناکەیت... جەنابی ئەفسەر خۆم هاویشتە بەختی تۆ... بەڵام تکات لێدەکەم بەس ناخم هەڵکۆڵە و ئازارم بدە.

ئەفسەر: باشە... لەیلای ئەکتەری تیپی سێرک بەرلەوەی ڕەوانەی شێتخانەی بکەن پێی وتین کە تەنیا تۆ بووی هانت داوە بۆ کوشتنی سادق.

حەسەن: قسەکانت ڕاستی بێت تیایاندا نییە تۆ دەتەوێ ڕامبکێشی بۆ گفتوگۆ.

ئەفسەر: خۆشت دەویست بۆیە هەڵتخەڵەتاند بچێ سادق بکوژێ تاکو بە تەنیا بۆ خۆت بمێنێتەوە... بۆیە پیاوکوژی ڕاستەقینە خۆتی... لەیلا تەنیا ئامێرێک بووە بۆ ئەنجامدانی تاوانەکەت... لەیلا کە ئەو کارەی کرد سرووشی لە قسە و هێماکانی تۆوە وەرگرتووە.

حەسەن: بۆچی ئەوەندە سوورن لەسەر تاوانبار کردنم؟. خۆتان چاک دەزانن کە بەدرۆ تاوانبارم دەکەن... ئەمە کارێکی نابەجێیە... نابەجێ...

ئەفسەر: ئەی خۆشەویستیی لەیلا، ئەویش هەر درۆیە حەسەن؟

حەسەن: جا ئەمە چ شتێکی سەیری تێدایە؟

ئەفسەر: وەڵامی پرسیارەکەم بدەرەوە.

حەسەن: ئەوە هیچ پەیوەندیی بەتۆوە نییە... ئەوە ژیانی تایبەتی خۆمە و تۆ مافی دەست تێوەردانت نییە.

ئەفسەر: مافی خۆتە وەڵام نەدەیتەوە بەڵام ئاگادارت دەکەمەوە ئەگەر بێت و بێدەنگی لێ بکەیت و ڕاستیمان لێ بشاریتەوە، لەوانەیە تووشی ئازار و دەردیسەری بێی.
پێم ناڵێی ئەم هەمو درێژە پێدانە چ سوودێکی هەیە... بۆچی...؟ چۆن؟ لەکوێ...؟ لەوانەیە بتوانن مرۆڤێکی سادەی پێ بخەنە داو بەڵام جۆرە فڕوفێڵانە بەسەر مندا تێپەڕ نابن.

ئەفسەر: «بێزارە، جگەرە دادەگیرسێنی. بە هەڵچوونێکی شاراوەوە» چاکە دەمانەوێ

باسی سادق-مان بۆ بکەیت. چی سەبارەت خۆی و کوشتنەکەی دەزانی؟

حەسەن: سادق لاوێکی لادێیی بوو... دەم و چاوێکی پێوەبوو -با- کوتا بووی... بەدرێژایی ئەو سێ مانگەی کە لەگەڵماندا ژیا، خەوی بەوەوە دەبینی پارە کۆبکاتەوە و بگەڕێتەوە بۆ دێ دوورەکەی. شەرمن بوو... ئاگای لەو خۆشەویستییە گەورەیەی لەیلا نەبوو. ڕۆژێ لە ڕۆژان هەستی بەوە نەکرد کە لەیلا لەکاتی نواندندا لەبەردەمیدا دەسووتێ... لەیلایش زۆر شانازیی بەخۆیەوە دەکرد... ئێمە هەموو خۆشماندەویست... تا ئەو ڕۆژەی سادق و لەیلا سەرکەوتنە سەر شانۆ تاکو دەوری هاملێت و ئۆفیلیای شانۆییەکەی شەکسپیر یاری بکەن... خەنجەرێکی دا لەسەر دڵی و کوشتی.

«تاریک بوونی شوێنی لێکۆڵینەوە، ڕووناکی دەچێتە سەر تەختی پاشا... حەسەن دەوری هاملێت و کچەکەیش دەوری ئۆفیلیا یاری دەکات.»

هاملێت: ئۆفیلیای جوان ئەی کچی ئاو، لەکاتی درووود خوێندندا ناوم بێنە، لەوانەیە هەموو گوناهەکانمی پێ بسڕێتەوە.

ئۆفیلیا: گەورەی ئازیز نازانم لەم چەند ڕۆژەی دواییدا چۆن بووی؟

هاملێت: سوپاسی دڵسۆزیت دەکەم... باشم... باش... باش.

ئۆفیلیا: گەورەم، هەندێ دیاریی تۆم لەلایە... ئەوە ماوەیەکە بەنیازم بۆتیان بهێنمەوە.

هاملێت: نا، نا... هەرگیز هیچم پێ نەداوی.

ئۆفیلیا: گەورەی بەڕێز... لەگەڵ هەندێ وتەی بەجێدا داتان پێم کە بە بۆی هەناسە ڕازابۆوە... ئەمەیش بەنرختری کردبوو...

بەڵام ئێستا بۆن و بەرامەی نەماوە... بیگرە... دیاری هەرچەندە گرانبەهایش بێ لەنرخی دێتە خوارێ و سووک دەبێ ئەگەر بێت و ئەو کەسەی بەخشیویەتی هەڵگەڕێتەوە گەورەم.

هاملێت: تۆ بڵێی پاک و بێگەرد بی؟

ئۆفیلیا: گەورەم!

هاملێت: تۆ بڵێی جوان و نازدار بی؟

ئۆفیلیا: مەبەستت چییە گەورەم؟

هاملێت: مەبەستم لەوەیە ئەگەر لەهەمان کاتدا پاک و جوانیش بیت دەبێ پاکییەکەت وانەکات گەیشتن بەجوانیت کارێکی حەرام بێ.

ئۆفیلیا: بۆچی لەجوانی بەولاوە هیچی تر هەیە گەورەم لەگەڵ پاکی و بێگەردیدا ڕێک بکەوێ؟

هاملێت: بێ کەم و زیاد... ئاخر جوانیی توانای ئەوەی هەیە پاکی بگۆڕێ بۆ داوێن پیسی کەچی پاکی ئەو توانایەی نییە جوانی بۆ لای خۆی بێنێ. ڕۆژێ لە ڕۆژان ئەم وتەیە پێچەوانە بوو... کەچی ئەم سەردەمە بە بەڵگەوە سەلماندی... ڕۆژێ بوو خۆشم دەویستی.

ئۆفیلیا: بەدڵنیاییەوە گەورەم. خۆشم چووبوومە سەر ئەو باوەڕە.

هاملێت: دەبوایە باوەڕت پێ نەکردمایە... پیاو چاکیی ڕەوشتێکی مەردانەیە، تا ماوەیەکی زۆر کاردانەوەی لەلامان دەمێنێ... هەرگیز خۆشم نەویستووی!

ئۆفیلیا: کەواتە فێڵت لێکردووم!

هاملێت: بڕۆ بۆ کەنیسە و ببە بە ڕاهیبە... ئەی گوایە دەتەوێ تووشی هەڵە ببی؟... من خۆم تا ڕادەیەک پاک و بێگەردم، کەچی لەگەڵ ئەوەشدا دەتوانم بەزۆر کردەوەی شەڕانی خۆم تاوانبار بکەم.

بەڕادەیەک ئەگەر دایکم بیزانیایە ئاواتی دەخواست لەداوێنی نەکەومە خوارێ... من زۆر شانازیی بەخۆمەوە دەکەم... قین لە دڵم و حەز بە تۆڵە سەندنەوە دەکەم... ئەوەندە خراپەکاریم لێ دەوەشێتەوە ئەوسەری دیار نەبێ. کاتیشم نییە بۆ جێبەجێ کردنیان. نازانم ئەوانەی وێنەی منن دەبێ چی بکەن... ئەوان لەنێوان ئاسمان و زەویدا دێن و دەچن... هەموومان بێ نرخ و هیچ و پووچین... نەکەی باوەڕ بە هیچ کاممان بکەی... بڕۆ ببە بە ڕاهیبە و تەرکی دنیا بکە... باوکت لەوێیە؟

ئۆفیلیا: لەماڵەوەیە گەورەم.

هاملێت: دەبا خڕ دەرگاکان لەسەر خۆی دابخات... دەوری گێل و بێ وەی نەبینێ... خوات لەگەڵ.

ئۆفیلیا: ئەی هێزەکانی خێر و فەڕ بگەنە فریای بیهێننەوە هۆش خۆی.

هاملێت: ئەگەر شوو دەکەی ئەوا چەندت دەوێ بتدەمێ... لە خراپە ڕزگارت نابێ ئەگەر وەک سەهۆڵ پاک و وەک بەفریش بێگەرد بی... بڕۆ بۆ کەنیسەیەک و تەرکی دنیا بکە... بڕۆ بەدووعا... ئەگەر شووکردنیش کارێکی پێویست و ناچارییە ئەوا شوو بەیەکێ لەگێلەکان بکە... ژیرەکان دەزانن چۆن ئاژەڵێکیان لێ دەردەچێ ئەگەر بکەونە داوی ئێوەوە... بۆ کەنیسە... بڕۆ گورج کە... بەدووعا...

ئۆفیلیا: ئەی هێزەکانی ئاسمان بیهێننەوە هۆش خۆی.

هاملێت: زۆرم لەسەر بۆیە و ڕووکەشی ئێوە بیستووە... خوا ڕوخسارێکی پێداون دەچن

ڕوخساری دیکە بۆ خۆتان دروست دەکەن... سەما دەکەن... ناسک و زمان فسن... هەزار ناو و ناتۆرە دوای ئەم و ئەو دەخەن... بەناوی نەفامییەوە خەریکی بەرەڵلایین... ئێوەم ناوێ... ئیتر هیچم لەئێوە ناوێ... گوێت لێ بوو؟... با ژن هێنان قەدەغە بکەین... ئەوانەش کە زوو شوویان کردووە با هەموویان بژین بێجگە لە یەکێکیان... بڕۆ بۆ کەنیسە... بڕۆ...

ئۆڤیلیا: داخم ناچێ بۆ ئەو ئەقڵە گەورەیەی کە لە دەستمان چوو... «ماندووە، دەکەوێ بەمڵاو ئەولادا... دەست دەداتە خەنجەرێک و بێدەنگ دەچێتە پشت هاملێتەوە» لە خانەدانان زمانیان، لەسەربازان شمشێریان، لەزانایان چاویان...

« پشتی هاملێت بریندار دەکات... کە هاملێت ڕووی تێدەکات خەنجەر لەسەر دڵی دەدات.»

سادق: لەیلا ئەوە چی دەکەی؟

لەیلا: خۆشم دەوێی سادق.

سادق: من... دەمرم... دەمرم لەیلا.

«بەلادا دێ و دەکەوێتە سەر زەوی، لەیلاش هاوار دەکات و سادق لەئامێز دەگرێ... بەقاقایەکی بەرز پێدەکەنێ و شێت دەبێ»

لەیلا: سادق... سادق... خۆشم دەوێی.

***

«شوێنی لێکۆڵینەوە ڕووناک دەبێتەوە... حەسەن ماندووە، دەستی بەسەریەوە گرتووە.»

ئەفسەر: باشە حەسەن بە چ نیازێک لەسێرک هەڵاتی لەکاتێکدا ڕێکەوتنت لەگەڵ برادەرکانتدا مۆرکردبوو؟.

حەسەن: لەشەوانی سێرک بێزار بووم.

ئەفسەر: چی تر؟

حەسەن: سەرمایش... هەستم کردبوو خەریکە لەئێسقانم کاردەکا... ئەو نامۆییە نەگریسەیش... گەورەم جەنابی ئەفسەر سەرت لار مەکەرەوە، وای دەرمەخە گوایە خۆتم لێ هەڵە دەکەی.

ئەفسەر: «پێکەنینێکی زەرد» واز لەسەری من بێنە حەسەن.

دڵم لەلاتە، تەنانەت دیوی ناوەوەشت دەبینم.

حەسەن: «پێدەکەنێ» دڵت؟!

ئەفسەر: دوای ئەوە... ها.

حەسەن: ئەو خەونانەی بەم دواییە دەمبینین.

ئەفسەر: خەون؟. بۆچی تۆیش خەون دەبینی حەسەن؟... بە دڵنیاییەوە خەون بە شتی جوانەوە دەبینی.

حەسەن: «ماوەیەک بێدەنگی» نەخێر... نەخێر... گەورەم جەنابی ئەفسەر. خەونێک هەیە هەمیشە دەیبینم... لەو خەونەدا زەلامێک هەمیشە بەدوامەوەیە دەیەوێ پەلاماری دڵم بدات... بەشوێنمدا دەگەڕێ. منیش لەچاوی ون دەبم. بەترسەوە هەڵدەێم، دەچمە پشت دەرگایەک، یان کەنتۆرێک، لەوێدا بێ جووڵە دەمێنمەوە... ئەو پیاوەیش شوێنەکەم دەزانێ... دەزانێ لەکوێم، بەڵام وا خۆی نیشان دەدات کە شوێنم پێ نازانێ... بەم شێوەیە درێژە بە ئەشکەنجەدانم دەدات... چێژ لەم حاڵەی من وەردەگرێ.

ئەفسەر: واز لەم خەونە پڕوپووچانە بێنە... ئێستاش دەمەوێ چاک بیر بکەیتەوە و بەوردی بۆمان باس بکەی ڕۆژگارت لە بەیانییەوە تا ئێوارە چۆن بەسەربرد؟.

حەسەن: چاکتر وایە لەپێرێ بەیانییەوە بەسەرهاتی خۆمت بۆ باس بکەم... بەیانی خەبەرم بۆوە سەیرم کرد سەعات نۆیە... وتم زووە... سەرم کردەوە بەژێر لێفەکەدا و لێی نووستمەوە... جارێکی کە خەبەرم بۆوە سەیرم کرد سەعات نۆیە... جاری سێیەم بەئاگا هاتم سەیرم کرد سەعات نۆیە... بەڵام جاری چوارەم سەیری سەعاتەکەم کرد... «پێدەکەنێ» پێکەنینێکی دوورو درێژ گرتمی... خۆم گۆڕی و پێدەکەنیم... جگەرەی بەیانیم کێشا و هەر پێدەکەنیم، ئەمجا چوومە دەرەوە و لە ئێسگەی پاسەکان وەستام... وتم با پاسی یەکەم بڕوات... نەخێر با دووەمیش بڕوات... پاسی چوارەمم هەڵبژارد... بۆچی؟

خۆشم نازانم... کە سەرکەوتمە ناو پاسەکە بینیم هەموو کورسییەکان چۆڵن جگە لە کورسی پێشەوە... سەیرم کرد کابرایەکی شیکی لەسەر دانیشتووە، لەپاڵێوە دانیشتم... کابرا چمکی چاکەتەکەی ڕاکێشا و لە پەنجەرەکەوە بەسەرنج دانی دەرەوە خۆی خەریک کرد... جگەرەیەکم داگیرساند، دووکەڵەکەیم کرد بەسەروچاویدا... لێم دوورکەوتەوە.

زیاتر لێی چوومە پێشەوە... جگەرەکەم لێ نزیک کردەوە... سووتووەکەیم هەڵوەراندە سەر قاتە جوانەکەی... سەیری کردم و پێکەنی... بە تووڕەییەوە چاوم لە چاوی بڕی... سەری داخست و شڵەژا... بەردەوام سووتووم هەڵدەوەرانە سەر قاتە ڕەشەکەی و ئەویش زیاتر پەنای دەگرت و خۆی دەنووساند بە

پەنجەرەی پاسەکەوە... لەیەکەم ئێستگە پاسەکە ڕاوەستا... بەپەلە دابەزی... سەیرم کرد لەسەر شۆستەکەوە لەگەڵ منێتی... مستەکۆڵەی بەرز دەکردەوە و هەڕەشەی لێدەکردم... لە ئێستگەی سێیەم دابەزیم، بەناو شەقام و کۆڵانە تەنگەبەرەکاندا دەرۆیشتم بێ ئەوەی بزانم بۆ کوێ دەچم. ئەمجا پرکێشیی کارێکی مەزنم کرد... ماوەیەکی دوورو درێژە بەنیازبووم لە نوێ ژیانم دەست پێکەمەوە ببمە مرۆڤێکی تر لە دەرەوەی ئەو جیهانەی ئێوە... بەشوێن کەسێکدا بگەڕێم لە سینەیدا دڵێکی مرۆڤانە لێبدا لە ناخیدا چراوگی خۆشەویستی پرشنگ بهاوێ... ئەو چراوگەی ئێوە کوژانتانەوە... ئەمجا دەتوانین فریشتە لە شەیتان و پاڵەوان لەترسنۆک پەیدا بکەین... ئەوسا دەگەینە شادی... ئەو شادییەی بێ ئەو مرۆڤ ناژی... هەر دەشیگەینێ... ئەگەر لەناوجەرگەی زەویشدا بێ.

ئەفسەر: «بە هەڵچوونێکی زۆرەوە» بەستەزمانە شێت بووە... بینێرن بۆ نەخۆشخانە.

«تاریکی»

«جیرەی دەرگای زیندانەکان دێ بەشوێن یەکدا دەکرێنەوە و دادەخرێن... زرەی زنجیر... لەیلا لەپشت شیشە ئاسنینەکانەوە دەردەکەوێ، بەرز دەڕوانی و دەستەکانی دەجووڵێنێ وەک سەیری باڵەفرەی باڵندەکانی ئاسمان بکات.»

لەیلا: پاسارییەک لەسەر چڵەپۆپەی ئەو دارەیە... ڕووناکی لە نێوان باڵەکانیدا دەبریسکێتەوە... «لەپڕ دەوەستێ» ئەم ئێوارەیە پاسارییەکان تێدەپەڕن... لەگەڵیاندا کۆچ دەکەم تاکو تێر بۆنی سەوزەگیا بکەم... تا بۆنی هێلانەیەکی گەرم بکەم... تا لەسەر پشتی ڕەشەبا نۆمای جوان جوان بەدی بکەم... کامیان لەهەموویان بەهێزتر بێ سواری پشی ئەوەیان بم و بەحیلە حیل زەوی تەی بکەین. بەڵام گردۆڵکەکان لەسەر – با – دەنوون. بەڵێ... بەڵێ ئەم ئێوارەیە باڵندەکانی دەریارەت دەبن. «دەستی بۆ ئاسمان بەرز دەکاتەوە» باران باران... لەسەر گەڵای درەخت باران... لەسەر تاشەبەرد هەر باران... باران لەسەر باران.

«حەسەن بەهێمنی دێت... لەیلا بەترسەوە پاشەکشە دەکات هەوڵ دەدات لە ژوورەکەدا خۆی بشارێتەوە و بەترسەوە دەقریشکێنێ.» تۆ کێی؟... پێم بڵێ تۆ کێی؟

حەسەن: لەیلا لە ڕوخسارم وردبەرەوە... من حەسەنم... حەسەن. لەیلا... «دێتە پێشێ و دەست بەڕوویدا دەهێنێ» کێ بەبیری دێ کەی بەجێم هێشتووی، کەچی هێشتا وەک ئەوسا جوانی.

لەیلا: «وەک بیر بکاتەوە.» ئا... تۆ بووی لەگردەکە ماڵئاواییمان لێکردی... دوێنێ ئاگامان لێبوو لە نێوان گرد و کانییەکەدا بەخاک سپێررای... تۆ مردبووی و ئێمەش بەدڵتەنگییەوە بەڕێمان دەکردی... ئەی ئەوەنەبوو لە نزیکمەوە بووی؟ مانگیش بەو سەرەوە شایەت بوو... کە ئاوابوو، گۆڕەکەمان بەبێ کێل بەجێ هێشت... مانگ ئاوابوو... مانگ ئاوابوو... «لەیلا لەسەر ئاوازی ئەم ڕستەیەی دوایی گۆرانی دەڵێ و سەما دەکات.» پرچم کورتە... کراسم کورتە... کراسم کورتە ئای خۆزگە درێژتر دەبوو. «دەوەستێ و ئاوڕ بۆ دواوە دەداتەوە» لە مانگ بووی؟

حەسەن: ها؟

لەیلا: دەڵێم لە مانگ بووی؟

حەسەن: لەژێر تریفەی مانگەشەودا سەراسیمە وەستابووین.

«بەجووتە دێنە پێشەوە، حەپەساون، لە پێشی شانۆوە بە هێمنی دادەنیشن.»

لەیلا: لەژێر تریفەی مانگەشەودا بووی؟

حەسەن: بەڵێ.

لەیلا: بەڵام کاری وەها هەرگیز ڕوونادات!

حەسەن: بۆچی؟

لەیلا: ئەوە ماوەیەکە مانگ هەڵنایە.

حەسەن: «حەپەساوە» بەڵێ... بەڵێ... نازانم.

لەیلا: « لە حەسەن دێتە پێشەوە و چاو دەبڕێتە چاوی» چاوەکانت کوژاونەتەوە... گەورەم بۆ گەشتوگوزار هاتووی بۆ ئەم شارە؟

حەسەن: هاتووم تاکو پێکەوەبین.

لەیلا: لەگەڵ کێ گەورەم؟

حەسەن: لەگەڵ تۆ.

لەیلا: «بەدەم زەردەخەنەوە بیردەکاتەوە» هاتووی تاکو پێکەوە بین؟

«بە هەڵچوونێکی زۆرەوە پێدەکەنێ» بۆ منت خستۆتە ژێر چاودێرییەوە؟... کە مناڵ بووین زۆرمان شت دەخوێندەوە... وشەکانمان حونجە دەکرد ناوی خۆمان دەرانی... بەڵام پاییز گەڵا و لقەکان لێک دوور دەخاتەوە و... گوێ بگرە وردیلەکەم... جارێکیان خەونم بە پیاوێکی سەوزەوە بینی... نا، جلوبەرگەکەی سەوز نەبوون... بەڵکو هەموو لەشی سەوز بوو... تەنانەت لاق و باڵەکانیشی...

حەسەن: «هاوار دەکات» لەیلا لە دەنگی هاوارەکە دەلەرزێ ئەمجا وردە وردە گوێ لە

قسەکانی دەگرێ» هەڵسە لەیلا هەڵسە... من حەسەنم. مەترسێ... باوەڕم پێ بکە نەگۆڕاوم هەر هەژارەکەی جارانم... لەهەمان ماڵ نیشتەجێم و لەهەمان پێخەفا دەنووم... هەمان کاڵایش باڵا پۆشمە... وەرە لەیلا وەرە لە گەڵم... ئەمە وەرزی ڕەوکردنە بۆ شارەکانی داهاتوو تاکو لەوێ قسەی خۆمان بکەین... دەستەکانت بێنە... ئەمڕۆ جارێکی کە لەسەر تەختەی شانۆ ڕادەوەستین و دەور دەبینین... بەڵێ لەیلا دەور دەبینین... دەور دەبینین.

«لەیلا بەسەر سووڕمانەوە هەڵدەستێ و دەجووڵێ»

لەیلا: حەسەن... لەیلا... سا... سا... سادق. «بە گریانەوە بەناو ژوورەکەدا دەگەڕێ... هاوار دەکات و بانگی سادق دەکات.»

حەسەن: لەیلا تکات لێدەکەم... تکات لێدەکەم ئێستا کاتی هەڵڕشتنی ئەو فرمێسکانەیە کە خۆر دەهێنێتە پێکەنین.

لەیلا: «بە شادییەکی زۆرەوە» بەڵێ... بەڵێ... ئەی ئەی...

حەسەن: بڵێ حەسەن، دەی لەیلا...

لەیلا: حەسەن... «باوەش بەیەکدا دەکەن» بەڵام سەیرکە... سەیرکە حەسەن «بە خۆشییەکی زۆرەوە» ئەو چی ڕووی داوە؟.

بۆچی لە پڕ ژوورەکە فراوان دەبێ؟!... ئەمە مانای چییە؟.

ژوورەکە گەورە و گەورەتر دەبێ... ئەوەیش گومەزی ئاسمانە بەرز و بەرزتر دەبێتەوە... بێ کۆتایی بەهەموو لایەکدا دەکشێ...

پڕە لە ئەستێرەی پرشنگدار هێمن و ئارام دەجریوێن... سەیر بکە حەسەن... سەیری ڕووبارەکە بکە... ڕووبارەکە دەڕوات... چاوم ها لە بارانەوە... لەو خێڵەکییانەوە وا ئاگریان کردۆتەوە... لەو ئەشکەوتانەوە وا برووسکە ڕووناکیان دەکاتەوە... سەرنج بدە... ئەوە کێیە لەوێدا هەڵدەسێ... دووانن... زەماوەندە، زەماوەند... «سەیری بینەران دەکات» ئەوانیش بانگ کراون بۆ شایی... ئەم دووانەش بووک و زاوان... ئەوانەش جەماوەری شاییەکەن... دەی حەسەن با بەشداریی خۆشییان بکەین... با شایی بکەین، با زەماوەندی ژین تەواو بکەین...

حەسەن: سەیر بکە لەیلا... چەپڵە لێدەدەن... بە دەسرۆکە ڕەنگاوڕەنگەکانیان ئیشارەتمان بۆ دەکەن... ئەوەتا سەما دەکەن... سەما دەکەن.

«سەمای کۆتایی بە هاوکاریی پارچەیەک مۆسیقای شاد»

کۆتایی

مەلی ئاوات

نووسینی: قاسم محمد

خانەی بێکەسانی سلێمانی لە هۆڵی پەیمانگەی هونەرەجوانەکان لە ڕێکەوتی ١٠ی ئەیلولی ١٩٨٥-ەوە، بۆ ماوەی سێ هەفتە ئەم شانۆگەرییەی پێشکەش بە جەماوەری سلێمانی کرد.

دەرهێنانی: قادرۆک... نواندنی: شادان ئەحمەد، ئیبراهیم مەولود، ڕزگار باهیر، زاهیر عەبدوڵلا، عبدالکریم غەریب، پەرۆش موحەڕەم، باکۆ ئەحمەد، ئاراس مەحموود، بەیان ئیبراهیم، کاوە تۆفیق، هاوڕێ قادر، زەردەشت محمد فەریق...

(ژوورێک منالێکی ئیفلیجی تیایە. لەسەر کورسییەکی گەڕۆک دانیشتووە. دڵتەنگ و بێدەنگە. ژوورەکە پڕە لە بووکە شووشە. لە شێوەی گیانداری هەمەچەشنا. دوکتورێک خەریکە سەیری منالەکە ئەکات... دایک و باوکی وەستاون، چاودێریی ئەکەن. دوکتۆر لە سەیر کردنی منالەکە ئەبێتەوە).

باوک: ها دوکتۆر؟

دوکتۆر: بێگومان کوڕەکەتان ئیفلیج بووە باوەڕ ناکەم بەم زووانە بکەوێتە سەرپێ.

دایک: دوکتۆر، کەواتە هیچ چاری نییە، عەمەلیاتیش بێ سوودە؟

دوکتۆر: هەرگیز، هیچ عەمالیاتێک دادی نادا. بەڵام لەوانەیە چارەسەری سروشتیی سوودی هەبێ... هەندێ مەشقی تایبەتی... یان بیبەیتە دەرەوەی وڵات...

باوک: دوکتۆر... بەڵام مەسەلەیەک هەیە، ئەم کوڕە زۆر دڵتەنگە. بێدەنگە هیچ پێ ناکەنێ.

دایک: حەزی لەیاری کردنیش نییە... پێی خۆش نییە هیچ کام لە هاوڕێکانیشی دیدەنیی بکەن.

دوکتۆر: بێ گومان... چونکە ئەم جۆرە نەخۆشییە بێ ئامانە. پەکی جووڵەو یاریکردنی ئەخات. دڵیشی ناسکە. بۆیە دڵتەنگ ئەبێ... خۆی ئەخواتەوە... بێدەنگ ئەبێ. بەزۆری بە تەنیا ئەمێنێتەوە. خەوی جۆراوجۆر ئەبینێ. جا لە کاتی نوستنا بێ یان زیندەخەو بێ.

باوک: باشە دوکتۆر. چۆن ئەتوانین لەم حاڵە ڕزگاری کەین؟ وا بکەین بەم شێوەیە دڵتەنگ نەبێ.

دایک: خۆ چاوت لێیە دوکتۆر، ژوورەکەی پڕە لە بووکە شووشە و یاریی هەمەڕەنگ کەچی بێ سوودیشە.

(دوکتۆر سەرنجی منالەکە ئەدات، تاس بردوویەتییەوە و ئاگای لە خۆی نییە).

دوکتۆر: فەرموون با بچینە دەرێ. لەوێ قسەی لێ بکەین چاکترە. (دوکتۆر و دایک و باوک ئەچنە دەرێ. منالەکە بە تەنیا لەسەر کورسییە گەڕۆکەکەی لەناو بووکەشووشەکاندا ئەمێنێتەوە. هەندێکیان لەپاکەتان. هەندێ هەڵواسراون. بە کورسییەکەیەوە بەناویانا ئەگەڕێ. لە ئاستی هەندێکیانا ئەوەستێ ئەمجا ئەگەڕێتەوە جێی پێشووی، لە خوارووی لا چەپی شانۆکەوە).

(ڕووناکی تەنیا لەسەر خۆیەتی. ماوەیەک تێ ئەپەڕێ ئەمجا وردە وردە ڕووناکی ئەگۆڕێ بۆ بارودۆخی خەوبینین. ئەو خەوەی کە منالەکە ئەیبینێ لە

کاتێکدا کە نوستووە... خەو بینینەکە بەهۆی گۆی ئاوێنەبەندەوە ئەنجام ئەدرێ. دەم و دەس شوێنەکە ئەگۆڕێ بۆ بارودۆخی خەوبینینی ئەفسووناوی ڕەنگاوڕەنگ. لە پشتی قوتوویەکەوە- یارییەکەوە- حیکایەتخوان بە بەرگی ڕەنگاوڕەنگەوە دەرئەکەوێ بێ چرپە دێتە پێشەوە، تاکو لە نوستنی منالەکە دڵنیا ئەبێ. بە جووڵەیەکی بێدەنگ ئاگادارمان ئەکات کە هێمن بین نەبادا بەئاگا بێتەوە. هەندێ هەڵسوکەوتی وەها ئەکات تاکو ئەم جۆرە حیکایەتخوانە لەوانی دیکە جیا بکاتەوە).

(حیکایەتخوان قوتووی هەندێ بووکەشووشەی گەورە هەڵئەپچڕێ و پەردەکەیان لائەبات. کلیلێکی گەورە هەڵئەگرێ، بەڕیز ئەیانخاتە ئیش. بووکە شووشەکان ئەکەونە گەڕ. وردە وردە، تاکو هەڵسوکەوتیان وەک هی مرۆڤ ئەبێتە سروشتی. حیکایەتخوان و بووکە شووشەکان پێکەوە لە قوتوو، شانۆیەکی بچووک لە ژووری منالەکەدا ساز ئەدەن. پەردە و شریتی ڕەنگاوڕەنگ دێنن و پەردەیەک بۆ شانۆ بچکۆلەکەیان دروست ئەکەن. هەروەها هەندێ کەلوپەل بۆ پیشاندانی شانۆیییەکە ئامادە ئەکەن. ئەم کردارانە لەسەر ئاوازێکی هێمن و شاد ڕووئەدەن... بووکە شووشەکان دێنەپێش. ئەکتەرەکان و حیکایەتخوان لەسەر ئاوازێکی شادی بەخش، بەدەم سەماوە سەرەتای ئەفسانەکە دەست پێ ئەکەن).

کۆرس:

بەپێی خۆمان
هاتووین تاکو
ئازا و وشیار
لە چیرۆکا ببین بەشدار
هاتووین تاکو
وەکو ئەکتەر
ئا لەم دەرفەت و لەم هەلە
بیسەلمێنین:
«شانۆ قوتابخانەی گەلە»
هاتووین نمایشمان پێیە
هاتووین قسەی خۆشمان پێیە.

***

هاتووین لەسەر تەختی شانۆ
چیرۆکێکتان بۆ یاریکەین
ئەیزانن و نەزانراوە
ئەیبیستن و نەبیسراوە
ئێستاکەیش لەسەرەتاوە
گوێڕایەڵ بن
هاتووین نمایشمان پێیە
هاتووین قسەی خۆشمان پێیە.

حیکایەتخوان: (بە تەنیا)
منالینە، هەڤالینە
هەبوو نەبوو
سەردەمی زوو
لە ولاتێ، لە جێگایە
لە شار و کارونسەرایە
خەڵێکی زۆر بەبێ پەروا
لەسەر ئەو زەمینە ئەژیا
کەچی ڕۆژێ لە ناکاوا
پەتایەکی زۆر ترسناک
پەیدابوو، خۆی کرد بەناوا
پەتایەکی بێ ئامان بوو
پەتا بێ سەر و سامان بوو
بۆ هەموو کەس، مایەی شەڕ بوو
ئەهریمەن ئاشی لەگەڕ بوو
بۆ هەموو کەس، بێ ئامان بوو
هەر لە گەداوە تاکو میر
لە کوڕە لاوەوە بۆ پیر.

* * *

ئا لەو شارە دەردەدارە
مرۆڤێکی ناسراو هەبوو

پیشەی ڕاو بوو
ئەم ڕاوچییە
دوو کوڕی منالی هەبوو
سەرکۆ و چەتۆ
ئەم ڕاوچییەش خێزانەکەی
وەک خەڵکی شار
بەدەستی ئەم پەتایەوە
گیرۆدە ببوو، گرفتار
هەموو کەسێ خەفەتبار بوو
هەموو کەسێ دەردەدار بوو
ژنی ڕاوچی
ئارەزووی گۆشتی ماسیی کرد
منالینە، هەڤالینە...
ڕاوچیی هەژار...
چاری ناچار
هەڵسا و پەنای برد بۆ ڕووبار

(ڕاوچی قولاپی ماسی گرتنی پێیە. لە کەناری ڕووبارەکە دائەنیشێ. دلتەنگە و قولاپەکەی شۆڕ ئەکاتەوە. دوای ماوەیەک ماسییەکی زێڕین ڕاوئەکات، ئەبریسکێتەوە).

ماسی: (لە ناو دەستی ڕاوچیدا پەلەقاژێیەتی)
کاکی ڕاوچی... کاکی ڕاوچی... پەلە مەکە... هەڵم مەدرە
ڕاوچی: (ئەشڵەژێ)... ها ؟!
ماسی: گوێ بگرە. بمخەرەوە ڕووبارەکە. جا ئەوسا چیت بوێ ئەدەنێ.
ڕاوچی: ها ؟!... تۆ... چیم بوێ ئەمدەیتێ ؟!
ماسی: بەڵێ... من ئەتوانم دەوڵەمەندت بکەم... لە تۆ داوا کردن و لە من جێبەجێ کردن.
ڕاوچی: ناتوانم بتخەمەوە ڕووبارەکە. ئەبێ بتبەمەوە بۆ ماڵەوە.
ماسی: جا من بەکەڵکی چی دێم؟ من هێشتا ماسییەکی بچکۆلانەم.
ڕاوچی: چۆن بەکەڵکم نایەی؟... بەکەڵکم هەردێی. لە شارەکەمانا پەتایەکی ترسناک

بڵاوبۆتەوە. ئەم پەتا نەفرەتییە گەیشتۆتە ماڵی ئێمەش ژنەکەم تووشی بووە... لەوانەیە بمرێ... حەزی لە ماسی بوو... ئێ منیش ڕاوچییەکی هەژارم... ئێستا ئەبێ بتبەم بۆ ژنەکەم... بەڵکو کە خواردتی چاک بێتەوە.

ماسی: بەڵام من بچکۆلەم... لەوە ئەچێ نەمبینی!... من لە کوێ ئەتوانم خەڵکی لە نەخۆشی ڕزگار بکەم؟!

ڕاوچی: ئەبێ لەگەڵ خۆم بتبەم. (ئەیەوێ بڕوات).

ماسی: پەلەت نەبێ. گوێ بگرە. (ڕاوچی ئەوەستێ) ئەگەر ئەتەوێ، ئەتوانم دارسێوێکت پێشکەش کەم... دارسێوەکە خۆی ڕێت نیشان ئەدا...

ڕاوچی: چیم نیشان ئەدا؟

ماسی: نیشانت ئەدا چۆن ژنەکەت چاک بکەیتەوە. خەڵکی و شارەکەیش لە پەتا ڕزگار بکەی.

ڕاوچی: ها... بەڕاست... بۆچی درەختی وەهایش هەیە؟

ماسی: بێ گومان هەیە... تۆ چی لە دنیا ئەزانی؟... بمخەرەوە ڕووبارەکە و جا ئەوسا بە چاوی خۆت ببینە!

ڕاوچی: بەڵام لەوە ئەترسم بتخەمەوە ڕووبارەکە و دارسێوەکەشم نەدەیتێ.

ماسی: مەترسە... من درۆ ناکەم. بمخەرەوە ڕووبارەکە. چاوت بنووقێنە و تا پێنج بژمێرە ئەمجا ئاوڕ بدەرەوە ئیتر ئەبینی.

ڕاوچی: باشە ئەتخەمەوە ڕووبارەکە بەڵام ڕاوەستە... من چۆن باوەڕ بە قسەت بکەم؟

ماسی: پێم وتی درۆ ناکەم... دوای ئەوەیش تۆ کارێکت کرد لە دەستە خوشکەکانم دوابکەوم. ئێمە یاریمان ئەکرد کاتێکم زانی قولاپەکەت ڕاوی کردم. ئێستا ئەوان هەموو لە پەژارەدان و بەدواما ئەگەڕێن.

ڕاوچی: باشە... باشە... لەسەرخۆبە... ئەتبەمەوە شوێنی خۆت... زۆریش بەداخەوەم... بەڵام ئەوە بزانە کە منیش زۆر هەژار و بێچارەم.

ماسی: ناوی خوای لێ بێنە و گوێ مەدەرێ... ئێستا ئەمخەیتەوە شوێنی خۆم، چاو ئەنووقێنی و تا پێنج ئەژمێری و ئەوسا بە چاوی خۆت ئەبینی.

(ڕاوچی ماسییەکە ئەخاتەوە ڕووبارەکە و چاو ئەنووقێنێ و لەسەرخۆ دەست بەژماردن ئەکات).

ڕاوچی: یاک... د... وو... سێ... چوار... پێ...نج...

(ئاوڕ ئەداتەوە دار سێوێکی زێڕین ئەبینێ) ها... ئەمە چۆن درەختێکە...؟

(لێی نزیک ئەبێتەوە)

دەرەخت: بوەستە... سێوم لێ نەکەیتەوە... بەرهەمی من بۆ خواردن نییە.

ڕاوچی: ئەی گوایە بۆ چییە؟... ئێستا تۆ موڵکی منی... ئەبێ سێوێکیت لێ بکەمەوە بیبەم ژنە نەخۆشەکەمی پێ تیمارکەم و تیماری خەڵکی پێ بکەم... شارەکەیش لە پەتا ڕزگارکەم.

درەخت: گوێ بگرە ڕاوچی. من بەتەنیا ناتوانم ئەو هەموو خەڵکە تیمارکەم.

ڕاوچی: ئەی چارم چییە؟... وا دیارە ماسییەکە فێڵی لێ کردم؟

درەخت: نەخێر... ماسی فێڵ ناکات. منیش فێڵ ناکەم... ئێمە فڕوفێڵ و درۆ نازانین.

ڕاوچی: چاکە، ئێستا تێمگەیێنە چی بکەم؟

دەرخت: باش گوێم لێ بگرە... ئەوەی ئێستا پێتی ئەڵێم لە بیری نەکەی.

ڕاوچی: بیڵێ، لە بیرم ناچێ.

درەخت: مەلێک هەیە ڕووناکییە... گوێت لێی ئەبێ بەڵام نابینرێ... ناتوانی بیبینی هەتا بەشوێنیا نەگەڕێی و لە دوورەوە نەیهێنی بۆ ئێرە... دوور... دوورە... ئەو مەلە...

ڕاوچی: مەلی ئاواتە؟

درەخت: بەڵێ مەلی ئاواتە... ئەوەی بەئاوات نەگەیشتبێ ئاواتی ئەهێنێتەدی.

ڕاوچی: ئەم مەلی ئاواتە لە کوێ ئەبینرێ؟

درەخت: ئەو مەلە سێوە زێڕینەکانی من نەبێ هیچی تر ناخوات. بۆیە نەمهێشت دەستم بۆ درێژکەیت و سێوەکانم لێ بکەیتەوە!

ڕاوچی: ها... تێگەیشتم... چاکە.

درەخت: ئێستاش ئەگەر توانیت مەلی ئاوات بگری و بیهێنی... ئەو ئەتوانێ نەخۆش چاک بکاتەوە و شارەکە ڕزگار بکات و ژنەکەشت وەک گوێزی ساغ لێ بکات.

ڕاوچی: باشە. ئەبێ چی بکەم هەتا بتوانم مەلی ئاوات بگرم؟

درەخت: لێرە چاوەڕوان بە. لەدوامەوە. کە مەلی ئاوات هات و ویستی لە سێوە زێڕینەکانم بخوات، تۆیش ئەیگری و لێی ئەپاڕێیتەوە... ئەویش یارمەتیت ئەدات، چونکە خۆی بۆ یارمەتیدانی کەسانی هەژار تەرخان کردووە. ئەوانەی کە پێویستییان پێیەتی.

ڕاوچی: باشە، بۆ ئەو باڵندەیە ڕووناکییە؟... هۆی چییە؟

درەخت: ئۆهۆ؟!... چیرۆکێکی دوور و درێژە. وای لێ کرد لە مەلێکی زرپ و زیندەوەوە ببێ بە باڵندەیەک لە ڕووناکی.

ڕاوچی: ئەو چیرۆکە چییە؟

درەخت: هەرکاتێ هات لێی بپرسە. خۆی بۆت ئەگێڕێتەوە.

ڕاوچی: سوپاس درەختی خێر و فەڕ. لێرە چاوەڕوانیی لە دواتەوە ئەکەم.

درەخت: وەرە چاک گوێم بۆ ڕابگرە. سەیرکە تەنیا چوار سێو بە لقەکانمەوە ماوە.

ڕاوچی: (ئەژمێرێ) یەک... دوو... سێ... چوار... باشە ئەمە چی ئەگەیێنێ؟!

درەخت: ئەوە ئەگەیێنێ کە مەلی ئاوات تەنیا چوار کەڕەت دێت. چوار جار.

ڕاوچی: ئێ ئێ... تێگەیشتم... چاکە.

درەخت: گوێ بگرە. هێشتا هیچ حاڵی نەبووی.

ڕاوچی: ها...

درەخت: بەڵێ... ئەگەر بەم چوار جارە مەلی ئاواتت بۆ نەگیرا ئیتر ببڕای ببڕ نە ئەیبینی و نە ئەتبینێ.

ڕاوچی: ئێستاش لە پشتەوە خۆم ئەشارمەوە. (خۆی ئەشارێتەوە) (حیکایەتخوان کە تاکو ئێستا لەلایەکی شانۆکەوە بوو... ئێستا دێتەوە بۆ ناو هۆڵەکە).

حیکایەتخوان: وردیلە ئازیزەکانم. ڕاوچی لەو دیو درەختەکەوە خۆی شاردەوە، تا چاوەڕوانی مەلی ئاوات بکات... سەعاتێک، دوان و سیان... ئەوا مەلی ئاوات هات... هات... هات...

(گورزەیەکی بچووک ڕووناکی، لەوانی دیکە جودایە، بە ئاسمانی شانۆکەدا ئەفڕێ. لەسەر شتەکان و، لەوانەیە لەسەر بینەرانیش بنیشێتەوە... ئەگەڕێ تاکو لەسەر درەختەکە لەنگەر ئەگرێ. بە تایبەت لەسەر یەکێ لە سێوەکان)

(ڕاوچی لە حەشارگە دێتە دەرێ و ئەیەوێ ڕووناکییەکە بگرێ، بەڵام ناتوانێ، چەند هەوڵێک ئەدات و سەرناگرێ. حیکایەتخوان دێت و هەردوو دەستی پان ئەکاتەوە بەشێوەیەک ڕووناکییەکەی لەسەر بنیشێتەوە... ئەمجا بەوریایی ڕووناکییەکە ئەداتە دەست ڕاوچی).

ڕاوچی: سوپاس... (حیکایەتخوان ئەکشێتەوە بۆ شوێنی خۆی) ئەی مەلی ئاوات... ئەی مەلی ئاوات... ئەی ئەو مەلەی مرازی نائومێدان حاسڵ ئەکەی... لە پەتا ڕزگارمان کە... (جریوەی مەل دێتە گوێ) ها... ئەوە لەوانەیە بیەوێ قسە بکات.

(جریوە بەردەوامە) دارسێوەکە پێی وتم کە چیرۆکێکی دوور و درێژت هەیە... (جریوە

زیاتر ئەبێ) تکات لێ ئەکەم ئەی مەلی ئاوات ئەو چیرۆکەم بۆ بگێڕەرەوە. حەز ئەکەم گوێم لێ بێ.

(تەنیا ڕووناکییەکە لەسەر شانۆ ئەمێنێتەوە. بازنەی گەڕانەوە بۆ ڕابوردوو دەست پێ دەکات مۆسیقایەکی گونجاو لەگەڵ دەنگی باڵندەکاندایە تا کۆتایی بە چیرۆکەکە دێنێ).

دەنگی مەل: ڕۆژێ لە ڕۆژان لە کاتێکا ئەفڕیم... دێوێکم بینی بریندارببوو.

ڕاوچی: دێو؟!

دەنگی مەل: بەڵێ دێو... نیشتمەوە تاکو تیماری کەم و یارمەتی بدەم. هەرچی شتێ بۆ سارێژی برینەکانی بە سوودبێ بۆم پەیدا کرد... تەنیا میوەیەکی دەگمەن نەبێ... فڕیم بۆ سەر چیاکان و شۆڕ بوومەوە بۆ دۆڵەکان.

گەڕام تا ئەو میوەیەشم دۆزییەوە. هێنام و دەرخواردی دێوم دا... بە دەنگی خۆم گۆرانیم بۆ وت... تا چاک بۆوە و لە مردن ڕزگاری بوو.

ڕاوچی: ئێ...

دەنگی مەل: تەمس پیرە دێو تام و بۆی میوەکەی چووبوو بەدڵا. وتی هێشتا ماومە چاک بمەوە. ئیللان و بیللان لەو میوەیەم ئەوێ ئەبێ بۆم پەیداکەی... جارێکی کە فڕیم و بۆم پەیدا کرد... بەڵام ئەو ناپاکی لەگەڵا کردم و تۆڕی بۆ نابوومەوە.

ڕاوچی: چۆن ناپاکیی لەگەڵا کردی؟

دەنگی مەل: دوای ئەوەی دوور فڕیم، تاکو بەدوای میوەدا بگەڕێم... ئەمجا ماندوو و مردوو گەڕامەوە.

(دیمەنی ماڵی دێو دەرئەکەوێ... دێوە لە شوێنی خۆی نوستووە. یاساوڵەکان لە شوێنی خۆیان دابەش بوون. مەل دێتە ژوورێ. ئەو ئێستا لە شێوەی باڵندەدایە. هێشتا ماوێتی بەتەواوی ببێ بە ڕووناکی...).

مەل: هەر کە چوومە ژوورەوە و میوەکەم پێشکەش بە دێوە کرد... سەرنجم دا چوارکەنارم یاساوڵە.

(کوتوپڕ یاساوڵەکان تۆڕی بۆ هەڵئەدەن و ئەیگرن. دێوەکەیش بەخۆشییەوە لەسەر جێگای نوستن هەڵئەسێ. بە ڕاوکردنی مەل خۆشحاڵە و پێئەکەنێ).

دێو: ئادەی قەفەزەکە بێنن. (پاسەوان قەفەزی زێڕین دێنن).

مەل: مام دێو ئەمەیان لەپای چی؟ خۆ من لە مردن ڕزگارم کردی مام دێو؟!

دێو: من ئەمەوێ بەتەنیا بۆ خۆم بی... نامەوێ بەملاو ئەو لادا بچی... ئەمەوێ گۆرانی

و میوەکەشت بەتەنیا بۆ خۆم بن.

مەل: بەڵام بخرێمە قەفەزەوە؟ من نابێ بەندکرێم... ئەبێ بە هەموو لایەکا بفڕم تاکو ئاگام لە حاڵی بێ دەرەتانان بێ و یارمەتییان بدەم.

دێو: نە ء... بێ دەرەتان نییە... تۆ ئەبێ بەتەنیا موڵکی من بی.

مەل: بۆچی بەتەنیا موڵکی تۆ؟... ئەگەر وەهابێ هیچ کەڵکم بۆت نابێ... ئەگەر بمخەیتە قەفەزەوە ئیر ناخوێنم. تەنانەت ئەگەر کاری وەها بکەی، نەخۆشیش بکەوی چاکت ناکەمەوە.

دێو: منیش، نە ئەمەوێ یاریدەم بدەی و نەچاکیشم بکەیتەوە. من ئەمەوێ بتدەم بە شا ئەفروون. بەڵکو لە برای تۆ ئەسپە زێڕینەکەیم بداتێ... چونکە شا ئەفروون ئەسپێکی بە نرخی هەیە نایدات بەکەس، ئەگەر لە بارمتەیا شتێکی بەنرختری نەدەنێ... منیش تۆی لەبری ئەدەمێ... (لە خۆشیا پێئەکەنێ) تۆ هاوتای ئەسپە زێڕینی... دەی بیخەنە قەفەزەکەوە. (بزووتنەوەیەک لە یاساوڵ و لە مەلەوە).

مەل: پەلە مەکەن (بزووتنەوە ئەوەستێ) مام دێو، گوێ بگرە... من نابێ هیچ کەس دەستم بۆ بێنێ یاخود بمگرێ. ئەگەر ئینسان بێ یان جنۆکە!

دێو: لەبەر چی؟

مەل: چونکە هەر لەگەڵ بەدەستێکی نامۆ گیرام ئەوا یەکسەر ئەمرم.

دیو: ئاوا؟

مەل: کە مردیشم دیارە هیچ کەڵکم لێ نابینی و ئەسپە زێڕینت لە کیس ئەچێ.

دێو: نە ء... ئەترسم فێڵم لێ بکەی؟

مەل: تاقیم بکەرەوە... وەرە بمگرە... یان با یەکێ لە پاسەوانەکانت بمگرێ. جا ئەوسا سەیرکە، هەر دەستم بەرکەوت ئەوا دەمودەس مردووم.

(دێو لەسەرخۆ دێتە پێشەوە تاکو مەل بگرێ پاشان ئەوەستێ) دەی... دەی... بۆچی وەستاوی؟. دەست درێژکە. هەر ئەوەندەی دەستت درێژ کرد و من مردووم... ئەسپە زێڕینیشت لە دەست ئەچێ.

دێو: باشە ئەی چۆن... چۆن بتخەمە قەفەزەکەوە؟

مەل: ئەبێ خۆم بێم و بچمە قەفەزەکەوە. ئەبێ یاساوڵەکانت دوورکەونەوە... دەرگای قەفەزەکە بکەنەوە و لێم دوورکەونەوە جا منیش بە ئارەزووی خۆم دێم و ئەچمە ژوورێ.

دێو: (هاوار ئەکات) دوورکەونەوە... قەفەزەکە لەوێ بەجێ بێڵن.

(دوورکەتنەوە، یاساوڵەکان لەسەر زەوی جێ دێڵن و لە تۆڕەکە دوور ئەکەونەوە کە مەلی تیایە).

دەنگی مەل: (بەردەوامە لە گێڕانەوەی چیرۆکەکەدا بۆ ڕاوچی. نیمچە تاریکی لەسەر شانۆ ئەبینرێت).

دوای ئەوەی جێیان هێشتم توانیم خۆم لە تۆڕەکە دەرباز کەم و بفڕم.

ڕاوچی: ئێ... چاکت کرد... تۆ شێری شێر.

دەنگی مەل: دێو و پاسەوانەکانیشی هەر بەدواما ئەگەڕان تاکو لەسەر درەختێ دۆزیمیانەوە.

***

(دێو، پاسەوان، تۆڕ و مەل، لەسەر درەختێ دەرئەکەون).

دێو: بگەڕێرەوە، ئەی مەلی ئاوات. مەترسە... وەرەوە... من نەخۆشم و پێویستیم بە یارمەتی تۆ هەیە... مەترسە.

مەل: چۆن لێت نەترسم. تۆیەکی ناپاک و سپڵە... ئێوەی دڕندە کەستان خۆش ناوێ... کەستان خۆش ناوێ هەتا پێویستیتان پێی نەبێ. دوای ئەوەی ئیشتان پێی نەما ئەمجا تووشی دەردیسەری و ئازاری ئەکەن... ناپاکیی لەگەڵا ئەکەن... نەخێر ناگەڕێمەوە.

دێو: بگەڕێرەوە... لە من دڵنیابە، زیانت پێ ناگەیێنم.

مەل: تۆ و دڵنیایی؟...نەخێر...

دێو: ئاخر من ناساغم... جگە لە تۆ کێیی تر هەیە یاریدەم بدات؟

مەل: نە ء... تۆ درۆ ئەکەی. ئەتەوێ جارێکی کە بەتۆڕەکەت بەندم بکەی... ئەگەر بەڕاستیش نەخۆش بی هەر نایەم بە دەنگتەوە... چونکە جارێکم چاک کردیتەوە و ناپاکیت لەگەڵا کردم. چاکەت لەبەر چاو نەبوو.

دیو: بگەڕێرەوە. بەندت ناکەم. ناشت فرۆشم.

مەل: باوەڕم پێت نییە و نایەمەوە بۆ لات. لەو جیهانەش ئەترسم کە تۆی تیای... جیهانی دڕندان. ئەڕۆم بە هەموو دنیادا ئەفڕم.

دێو: باوەڕم پێ بکە... ئەمەوێ ئاشت بینەوە.

مەل: نا، زمانت شتێ ئەڵێ و لە دڵا نیازێکی ترت هەیە. تۆ چاو برسیت. خۆپەرستی... خۆشەویستی نازانی... تەنیا قین و ناپاکی و بەرژەوەندی خۆت ئەوێ... بۆیە لەمەولا بەسەر زەویەکانیشتا نافڕم... لە شوێنێکی ترەوە ئەفڕم.

دوور لە خۆت و جیهانەکەت

دێو: (هاوار ئەکات) ئای... وەرە... بگەڕێوە... بۆ کوێ ئەچی؟

مەل: ئەڕۆم تا ئەو ناپاکییەتم بیر بچێتەوە... تاکو تۆم لەبیر نەمێنێ خۆم بۆ خەڵکیی تەرخان ئەکەم... بۆ خەڵکیی... جێت ئەهێڵم و ئەبم بەمەلێ لە ڕووناکی.

دێو: لە ڕووناکی؟

مەل: بەڵێ بەڵێ لە ڕووناکی... ئەبم بە پارچەیەک ڕووناکی. خۆشم بۆ ئەو کەسانە تەرخان ئەکەم کە بەڕاستی پێویستییان پێمە. نەک بۆ تۆ و ئەو کەسانەی بۆ سوودی خۆیان بەکارم دێنن.

دێو: (هاوار ئەکات) بگەڕێرەوە... وەرە بۆ لام. من ئەسپە زێرینم ئەوێ.

مەل: ئێستا ئەبمە پارچەیەک ڕووناکی و ئەفرم بۆ وڵاتی هەژاران، یارمەتییان ئەدەم... ئەوا فریم... فریم... فریم.

(لەو کاتەدا مەلەکە ئەگۆڕێ. دەنگ و ڕووناکی شوێنەکە پڕ ئەکەن).

دێو: (بەتووڕەییەوە هاوار ئەکات).

بیگرن... بیهێنن... مەهێڵن دەرچێ... پارچە پارچەی کەن.

(دەنگ و ڕووناکی بەردەوامەوە، وردە وردە ئەگەڕێتەوە بۆ لای ڕاوچی و مەلی ئاواتی– ڕووناکی)

دەنگی مەل: لەو کاتەوە ئیتر بووم بە مەلێک لە ڕووناکی... ئێستا کەس ناتوانێ دەستگیرم کات... چونکە ڕووناکی بەدەست ناگیرێ.

ڕاوچی: ئەی هاوارم هەی... ئەم چیرۆکەی تۆ چۆن بەسەرهاتێک بوو؟

دەنگی مەل: ئێستاش فەرموو پێم بڵێ چیت لێم ئەوێ؟

ڕاوچی: ئەمەوێ ژنە نەخۆشەکەم بۆ چاک کەیتەوە. ئەو پەتایەش بوەستێنی کە شارەکەمانی گرتۆتەوە و خەڵکی ئەکوژێ.

دەنگی مەل: گوێ بگرە، من لە مەولا هیچ کارێک بەبێ مەرج ناکەم.

ڕاوچی: مەرجەکانت چییە؟

دەنگی مەل: مەرجەکەشم ئەوەیە... ئەوەی بیەوێ فریای کەوم ئەبێ هەوڵ بدا و ڕەنج بدات... بەدواما بگەڕێ. منیش باوەڕم بە هەوڵ و ڕەنجەکەی هەبێ ئەمجا بەدەنگیەوە ئەچم.

ڕاوچی: چاکە... ئێستا چارم چییە؟... ئەبێ چی بکەم تاکو باوەڕم پێ بکەی و بێی بە هانامانەوە؟... بە هانای هەموو خەڵکی شارەوە.

دەنگی مەل: ئێستا پەڕێک لە پەڕەکانم جێ ئەهێڵم. هەر کەسێ بدۆزێتەوە و پەڕەکەم بداتێ لەگەڵیا ئەڕۆم و چیی بوێ بۆی ئەکەم.

ڕاوچی: باشە خۆ من وا تۆم دی و قسەشم لە گەڵا کردی خۆشت ئەزانی کە چەند پێویستیم پێتە. ئیتر بۆ لە گەڵم نایەی. بێ ئەوەی کەس پێ بزانێ تەنیا ژنەکەم بۆ چاک بکەرەوە و هیچی تر. دوای ئەوە هەر کەسێ پێویستی پێت هەبێ با بۆ خۆی بەدواتا بگەڕێ.

دەنگی مەل: ها... وای لێ هات؟... تۆیش خۆپەرست دەرچووی... تەنیا ژنەکەت.

ڕاوچی: نا نا... پێم خۆشە هەموو شارەکە چاک ببێتەوە بەڵام.

دەنگی مەل: ئەزانم تۆ هەژاری و پێویستیت پێم هەیە. بەڵام هەروا بەو ئاسانییە نایەم بەدەنگتەوە.

ڕاوچی: لە بەرچی؟

دەنگی مەل: تاکو خۆپەرستی و بەرژەوەندیی تایبەتی بمرێ و پەرە نەسێنێ پێویستە بە شوێنما بگەڕێی. لە گەڵ خەڵکی ئەم شارە ناساغە ئارەق بڕێژن، هەوڵ بدەن، ئەمجا دێم... باش گوێ بگرە... من سێ جاری کە دێمەوە بۆ ئێرە. تەنیا سێ جار. چونکە سێ سێوم لێرە ماوە... ئەگەر بەم سێ جارە یەکێکیان نەیتوانی ببینێ و پەڕەکەم بداتێ...

ڕاوچی: ئێ... چی ڕوو ئەدا؟

دەنگی مەل: ئەو حەلە ئەبێ شوێنێکی کەم بۆ بگەڕێن. لەوانەیە هەموو دنیا تەی کەن ئەمجا بمدۆزنەوە... وا ئەفڕم... ها... گوێ بگرە... مەرجێکی کەیش هەیە.

ڕاوچی: چییە؟

دەنگی مەل: ئەگەر یەکەم جار تۆ نەتبینیم، بۆ جاری دووەم ئەبێ یەکێکی کەتان چاوەڕوانیم بکات. ئەگەر ئەویش نەیتوانی ببینێ ئەوا ئەبێ یەکێکی کە دوای ئەو چاوەڕوانیم بکات... حاڵی بووی؟

ڕاوچی: ها... چۆن چۆنی؟

دەنگی مەل: ئێستا درەختەکە چەن سێوەی پێوە ماوە؟

ڕاوچی: سێ.

دەنگی مەل: کەواتە سێ کەڕەت دێم بۆ ئێرە. سبەی دووسبەی و سێ سبەی.

ڕاوچی: چاکە... چاکە.

دەنگی مەل: ئەمڕۆ تۆ منت بینی و قسەت لەگەڵا کردم.

ڕاوچی: زۆر ڕاستە.

دەنگی مەل: سبەینێ، ئەبێ یەکێکی کە بێ بۆ ئێرە و چاوەڕوانیم بکات نەک تۆ. ئەگەر نەیبینم، بۆ دووسبەی یەکێکی کە دێ... ئەویش نەیبینیم بۆ سێ سبەی یەکێکی کە دێ... تێگەیشتی؟

ڕاوچی: ها... تێگەیشتم. چاکە.

دەنگ مەل: ئەوا من فڕیم.

(ڕووناکییەکە ئەفڕێ. ڕاوچی ئاوڕ ئەداتەوە. پەڕێکی جوان ئەبینێ هەڵی ئەگرێ. لە دوور دەنگ بەرز ئەبێتەوە هاوار ئەکەن).

***

دەنگەکان: بابە... بابە...

ڕاوچی: (گوێ ئەگرێ) چەتۆ... سەرکۆ... کوڕم لە کوێن؟ وەرن من لێرەم.

چەتۆ و سەرکۆ: (دێنە ژوورێ) ئەوە لەکوێی بابە؟ هەموو شوێنێکت بەدوادا گەڕاین.

ڕاوچی: وەرن، وەرن سەیرکەن... (دێنە پێشەوە)

چەتۆ: ئەڵلا!... ئەمە چۆن پەڕێکە؟!

سەرکۆ: ئەمەیش چۆن درەختێکە؟! چۆن سێوێکی گرتووە!؟ (ئەیەوێ سێوێکی لێ بکاتەوە).

درەخت: (هاوار ئەکات بەڕووی سەرکۆدا) بکشێرەوە کوڕە. لە بەرهەمم نەکەیتەوە. (سەرکۆ و چەتۆ ئەترسێن و خۆیان ئەدەنە پاڵ باوکیان).

ڕاوچی: بوەستە... بوەستە... سێو لێ مەکەرەوە.

سەرکۆ: بۆچی؟! حەزم لە سێوە!

ڕاوچی: نابێ کەس لەم درەختە بکاتەوە... ئەمە بۆ خەڵکی نییە... ئەم درەختە تەنیا بۆ مەلی ئاواتە... مەلی ئاوات موڵکی هەموو خەڵکە.

چەتۆ: مەلی ئاوات؟

ڕاوچی: ئەم درەختە ئەبینن؟ هەموو ڕۆژێ مەلی ئاوات یەت بۆ لای.

سەرکۆ: مەلی ئاوات چییە؟

ڕاوچی: مەلێکە لە ڕووناکی ئێستاش کوڕەکانم ئەبێ یەکێکتان چاوەڕوانیی ئەو مەلە بکات. بیبینێ و بیهێنێ تاکو دایکتان چاک بکاتەوە و شارەکە لەپەتا پاک بکاتەوە.

چەتۆ: جا مەل ئەتوانێ کاری وەها بکات؟

ڕاوچی: بەڵێ. لێرە چاوەڕوانی بن. لەژێر درەختەکەدا دانیشن.

چەتۆ، سەرکۆ: (بەترسەوە) ژێر درەختەکە؟

ڕاوچی: مەترسن... درەختێکی بێ زیانە

درەخت: (قسەیان پێ ئەبڕێ) ئەگەر خەڵکی ئازارم نەدەن. ئەوا دیارە منیش ئازاری کەس نادەم.

چەتۆ، سەرکۆ: سوپاس.

ڕاوچی: بینیتان... ئەم درەختە خێر و بەرەکەتە... لە بنیا چاوەڕوانیی ئەکەن، تاکو مەلی ئاوات دێ و پەڕەکەی نیشان ئەدەن. بە زیندوویی ئەیهێنن ها... نایکوژن ها...

چەتۆ، سەرکۆ: باشە بابە.

ڕاوچی: فەرموو ئەمەش پەڕەکەیەتی. کە ئەبێ پیشانی مەلەکەی بدەن.

درەخت: (قسەیان پێ ئەبڕێ) ڕاوچی، لە بیرت نەچێ. ئەبێ یەکێک چاوەڕوانی بکات. دوو کەس نابێ.

ڕاوچی: ئێ ئێ... مەلیش وەهای وت. چاکە... سەرکۆ لەگەڵما وەرە بۆ ماڵەوە. تۆیش چەتۆ با پەڕەکەت پێ بێ و لێرە چاوەڕوان بە.

چەتۆ: نا بابە نا... من نامێنمەوە. با سەرکۆ چاوەڕوانی بێ. من لەگەڵ تۆدا دێم.

سەرکۆ: نا من هەقم نییە بەسەرەوە. تۆ چاوەڕوانیی بکە و منیش ئەچمەوە بۆ ماڵەوە بۆ خۆم ئەنووم.

چەتۆ: منیش هەقم نییە و حەز لە خەو ئەکەم چونکە بەتەنیا ئەترسم.

سەرکۆ: منیش بە تەنیا ئەترسم، کەواتە با بەیەکەوە بمێنینەوە.

ڕاوچی: هەردووکتان نابێ. پێویستە یەک کەس چاوەڕوانی بێ.

سەرکۆ، چەتۆ: دەکەواتە من هەقم نییە.

درەخت: (پێیان پێئەکەنێ) کاکی ڕاوچی ئەو منداڵانە ترسنۆکن، خۆپەرستن تەنیا بیر لە خۆیان ئەکەنەوە. داکیشیان وا لەوێ نەخۆشە. بەتەنگ شارەکەیانەوە نین. پشتیان پێ مەبەستە. هاها... ترسنۆکن ترسنۆک... ترسنۆکن... هاهاها.

ڕاوچی: باشە ئێستا لە کوێ یەکێ بێنم چاوەڕوانیی مەل بکات؟

چەتۆ: باشە بابە من ئەمێنمەوە. (ڕاوچی پەڕەکەی ئەداتێ و لەگەڵ سەرکۆ ئەڕوات. چەتۆ پەڕەکەی بەدەستەوەیە و بەترسەوە ماوەیەک بە دەوری درەختەکەدا

ئەسوورێتەوە، ئەمجا دائەنیشێ).

حیکایەتخوان: (دێتە ژوورەوە خۆر و هەوری پێیە، بە چپە قسە ئەکات) لە ترسانا چەتۆ... خەوەنوچکێیەتی. دوای ماوەیەک هاورێکانم خۆر ئاوابوو... (بەدەستێ خۆر و بەدەستێ هەوری پێیە. بەهەورەکە خۆر دائەپۆشێ، شوێنەکە تاڕادەیەک تاریک ئەبێ. چەتۆ وردە وردە خەو ئەیباتەوە... دوای کەمێک ڕووناکییەکە دێت و بەسەر شوێنەکەدا ئەفڕێ. تەنانەت بەسەر ڕووی چەتۆشدا ئەفڕێ. بەرز ئەبێتەوە بۆ سەر درەختەکە. لەسەر یەکێ لە سێ سێوەکە ئەنیشێتەوە. ئەمجا ئەفڕێ... ماوەیەک تێ ئەپەڕێ) چەتۆش تاکو بەیانی لە پرخەی خەوابوو. خۆر هەڵات و ڕۆژێکی نوێ هاتە پێشەوە.

(هەورەکە لەسەر خۆر لائەبات و شوێنەکە ڕووناک ئەکاتەوە) دوای تاوێک... واتە، بۆ ڕۆژی دووەم ڕاوچی و کوڕی دووەمی – سەرکۆ – هاتن... حیکایەتخوان ئەکشێتەوە).

ڕاوچی: (لەگەڵ سەرکۆ دێتە ژوورێ) چەتۆ... چەتۆ... (چەتۆ لە خەو هەڵئەسێ)

چەتۆ: ها... ها...

ڕاوچی: ئەوە نوستووی؟

چەتۆ: ها... نانا... نەنوستووم.

ڕاوچی: باشە ئەی مەلت نەبینی؟

چەتۆ: نا بابە، هێشتا نەهاتووە.

ڕاوچی: چۆن نەهاتووە؟ ئەبێ بێت... مەلی ئاوات درۆ ناکات. (سەیری درەختەکە ئەکات، تەنیا دوو سێو ئەبینێ) تەماشا... تەماشا... مەلی ئاوات هاتووە. هاتووە و سێوی دووەمیشی خواردووە. بەڵام تۆ نوستوویت. نوستوو... پەڕەکە بێنە.

درەخت: ئەی پێم نەوتی، کاکی ڕاوچی... کوڕەکەت لە ترسانا خەوی لێ کەوت. مەلی ئاواتیش ترسنۆکی خۆش ناوێ. ئەو ئازای خۆش ئەوێ. خەڵکی خۆپەرستیشی خۆش ناوێ.

ڕاوچی: هەر ئەزانی بخۆیت و بخەوی و یاری بکەی. نازانی بیر لە دایت بکەیتەوە. بیر لە شارە نەخۆشەکەت بکەیتەوە. ئێستا چی بکەین؟ کێ چاوەڕوانیی بکات؟ ئەبێ ئەمجارەیش یەکێ چاوەڕوانی بێ.

چەتۆ: من ترسنۆک نیم، ئەتوانم ئەمجارەیش چاوەڕوانی بکەم. ئیتر نانووم.

ڕاوچی: ئاخر نابێ جارێکی تر تۆ چاوەڕوانی بی. ئەبێ جگە لە من و تۆ، یەکێکی کە چاوەڕوانی بێ. وەرە کوڕم سەرکۆ، ها بگرە ئەوە پەڕەکە و لێرە دانیشە. چاوەڕوانی مەل بکە. تەنیا دوو جاری کەی ماوە بێ... ئاگاداربە کوڕم. نەخەوی. بەیارییەوە خۆت خەریک نەکەی.

سەرکۆ: بابە... ئێوەش لەگەڵم بمێننەوە.

ڕاوچی: چەن جارمان وت نابێ. ئەبێ ئێمە بڕۆین... چونکە ئێمە ببینێ ئیتر نانیشێتەوە. (ڕاوچی و چەتۆ ئەڕۆن. سەرکۆ ئەمێنێتەوە. پەڕەکەی پێیە. بە دەوری دەرختەکەدا ئەگەڕێ... چاودێریی ئەکات، دائەنیشێ، بێزار ئەبێ و هەڵئەسێ، یاری بە پەڕەکە ئەکات. حیکایەتخوان لە لایەکەوە دێتە ژوورێ. خۆر و هەوری پێیە. بە ئاشکرا ئاوابوونی خۆر لە پشت هەورەوە نیشان ئەدات... شوێنەکە تا ڕادەیەک تاریک ئەبێ... سەرکۆ باوێشک ئەدات... دائەنیشێ، پاشان خەو ئەیباتەوە. ڕووناکییەکە دێت و بەسەر شوێنەکەدا ئەفڕێ، بەسەر سەرکۆی نوستوودا ئەفڕێ... ئەجریوێنێ... بەسەر سێیەم سێوەوە ئەنیشێتەوە... سێوەکە ون ئەبێ... ئەفڕێ).

حیکایەتخوان: وەکو بینیتان ئازیزەکان. بۆ سێیەم جار لەگەڵ سەرکۆدا هەمان شت ڕووی دایەوە... سەرکۆیش لە شیرین خەوایە. بۆ بەیانی، ڕۆژی دووەم. هەمان دەستوور خۆر هەڵدێ ئیتر بەو شێوەیە... (خۆرهەڵاتن لە پشت هەورەوە پیشان ئەدات. ڕۆشنایی ئەگەڕێتەوە شوێنەکە. وەکو جاران. حیکایەتخوان ئەکشێتەوە).

ڕاوچی: (لەگەڵ چەتۆدا دێت) سەرکۆ... سەرکۆ... (سەرکۆ لە خەو هەڵئەسێ) ها کوڕم مەلت بینی؟

سەرکۆ: نەء بابە نەهات... لە کەیەوە دانیشتووم چاوەڕوانی ئەکەم.

ڕاوچی: تۆیش وەکو کاکتی... دانیشتنی چی؟ چاوەڕوانیی چی؟ تۆ نوستوویت... (سەرنجی پەڕەکە ئەدات لەولاوە فڕێ دراوە)

بۆ ئەو پەڕەت ژاکاندووە. یاریت پێ کردووە؟ چ بەڵایەکە؟

دیسانەوە مەل هاتووە سێوێکی خواردووە و ڕۆییبوە... تۆیش لە شیرین خەوا بووی.

درەخت: (پێئەکەنێ) ها... ها ها... پێم نەوتی... ئای ڕاوچیی هەژار.

ڕاوچی: (بۆ درەخت) چی بکەم؟ پەتا بە هەموو ماڵەکاندا ئەتەنێتەوە... دایکیان وا

لەوێ گیان ئەدا. تەنیا سێوێکیش ماوە... تۆ ئەی درەختی خێر و فەڕ بۆ کە مەلی ئاوات هات کوڕەکەت خەبەر نەکردەوە؟

درەخت: مەلی ئاوات چی پێ وتی؟ پێی نەوتی ئەوەی منی بوێ ئەبێ هەوڵ بدا و ڕەنج بدا تاکو ئەمگاتێ.

ڕاوچی: بەڵێ.

درەخت: دوای ئەوەی من ئەرکی سەرشانی خۆم بەرامبەر ژیان بەجێ هێناوە من درەختی بەردارم... ئەمەش سەرەنجامی... تێکۆشانمە... هی کارکردنمە... هی ئارام گرتنمە... ئەیدەم بەمەلی ئاوات... مەلی ئاواتیش یارمەتی خەڵکی پێ ئەدات.

ڕاوچی: (بەتووڕەییەوە) کوا یارمەتی خەڵکی ئەدات؟ ئەوە دوو ڕۆژە تاڵاومان ئەداتێ و هیچمان لێ دەستگیر نەبوو... کوا ئەم یارمەتییە؟

درەخت: تۆیش خۆپەرستی.

ڕاوچی: من؟

درەخت: بەڵێ تۆ... تۆ ئەتەوێ ئیشی خۆت ڕایی بێ و هیچی تر... بێ ئەوەی لە هیچ مانایەک تێبگەی؟

ڕاوچی: کام مانا؟

درەخت: مەل مانای ژیانتان فێر ئەکات... ئەشتوانێ دەمودەس فریاتان کەوێ... بەڵام ئەو ئەیەوێ ئێوە خۆشتان بەشداری بکەن و فریای خۆتان کەون... بەشداری بکەن... بۆیە ئەیەوێ تاقیتان بکاتەوە... ئەیەوێ ڕەنج بدەن و ماندوو بن، تاکو نرخی ژیان و تەندروستی و بەختیاری بزانن... تێگەیشتی؟

ڕاوچی: ببوورە... ئێستا یەک جاری کەی ماوە مەلی ئاوات بێت. کەواتە ئەگەر ئەمجارەیان نەمانبینی و نەمانهێنا ئەوا شارەکەمان و خەڵکی شارەکەمان لەوانەیە هەموو بمرن. (بۆ کوڕەکان) ئاخ لە دەست ئێوە... تەنیا خواردن و خەوتن و یاری شارەزان. ئێستا چۆن یەکێکی کە پەیداکەم نەنوێ و ئێشک بگرێ تا مەلی ئاوات دێ؟

چەتۆ، سەرکۆ: باشە هەردووکمان چاوەڕوانی ئەکەین. ئەگەر یەکێکیشمان خەوی لێ کەوت. ئەوەی کە خەبەری ئەکاتەوە.

ڕاوچی: بێدەنگ بن... ئەم کەرەتەیان هەردووکتان ئەخەون، بۆچی ناتان ناسم چ ماڵێکن؟

چەتۆ، سەرکۆ: نا ناخەوین. هەر ئێشک ئەگرین.

ڕاوچی: تەواو... ئیتر نابێ ئێوە بمێننەوە. چونکە مەلی ئاوات مەرجی بۆ داناوین. ئەبێ کەسێکی کە بێ و چاوەڕوانی بکات. سەیرکەن... ئەو تەنیا سێوەی پێوەماوە. ئەمجارەیان ئەگەر نەمانتوانی بیگرین و بیهێنین ئەوا ئەبێ هەموو دنیای بە شوێنا بگەڕێین. جا ئەوسا کێ ئەڵێ ئەیدۆزینەوە؟

(ڕاوچی و مناڵەکانی سەریان لێ هاتۆتەوە یەک و دانیشتوون).

***

حیکایەتخوان: (بۆ جەماوەر) بەڕاست خەڵکینە ئەمجا چۆن؟ ئەبێ یەکێ بدۆزینەوە نەخەوێ و ئاگای لە دنیا بێ... دانیشێ... چاو بکاتەوە... لە کوێ پەیدای کەین؟... ها؟

مناڵە نەخۆشەکە: (لە پڕا دێت) مامە... مامەی ڕاوچی... من... من ئەتوانم شەونخوونی بکێشم... چاوەڕوانی مەلی ئاوات بکەم و نەخەوم...

ڕاوچی: مامەگیان... تۆ کێی: (چەتۆ و سەرکۆ بە سەرسوورمانەوە سەیری ئەم ڕێبوارە نوێیە ئەکەن و دەست لە جلوبەرگەکانی ئەدەن). جلوبەرگەکانت جۆرێکن... شێوەشت هەر جیاوازە... ئا... زانیم... هەبێ و نەبێ تۆ مناڵە نەخۆشەکەیت!!

مناڵە نەخۆشەکە: بەڵێ من...

ڕاوچی: نا مامەگیان نا... تۆ ناساغی و ناتوانی بڕۆی بەڕێوە.

مناڵ: مامە ئەتوانم... سەیرکە... من ئەتوانم ڕاش بکەم (بەشوێنەکەدا ڕائەکات) پەڕەکەم بدەرێ و من چاوەڕوانی ئەکەم.

ڕاوچی: بەڵام لەوە ئەترسێم پەڕەکەت بدەمێ، لێرە دانیشی و خەو بتباتەوە... دوایی هیچیشمان دەست نەکەوێ.

مناڵ: (بڕوای بە خۆبەتی) نا مامە نەترسی.

ڕاوچی: باشە. بزانین چۆن ئەبێ... فەرموو پەڕەکە، ئێمەش ئەڕۆین بەیانی سەرت لێ ئەدەینەوە.

(ڕاوچی و مناڵەکانی لەوەدایە بڕۆن، درەخت ڕایان ئەگرێ).

درەخت: بوەستن جەماعەت. نابێ ئەم مناڵە دەورمان لەگەڵ ببینێ، چونکە ئەو شێوەیەک و ئێمە شێوەیەکی کەمان هەیە.

ڕاوچی: ها... ڕاست ئەکا کوڕم. نابێ تۆ لە نواندندا بەشداریمان بکەی.

مناڵ: لەبەرچی نابێ!!

ڕاوچی: مامەگیان چونکە تۆ لە ئێمە نیت. تەماشاکە ئێمە شێوەیەکین و تۆ شێوەیەکی

تری.

مناڵ: (بۆ حیکایەتخوان کە لەلایەوە وەستاوە) مامە... بە یارمەتی خۆت... تۆ پێم بڵێ، ئەبێ یان نابێ بەشداریتان بکەم؟

حیکایەتخوان: بۆ ئەوەی بەشداری بکەی؟

مناڵ: پێویست وایە مامە، تکا ئەکەم ڕێگەم بدە.

حیکایەتخوان: باشە لەبەرچی ئەتەوێ بەشداریمان بکەی؟

مناڵ: ئەمەوێ هاوکاری لەگەڵ ئەم ڕاوچییە بکەم ئەمەوێ مەل بێنم تاکو فریای خەڵکی ئەم شارە لێ قەوماوە بکەوێ.

حیکایەتخوان: باشە ئەی ناترسی؟

مناڵ: نا بۆ ئەترسم؟ سەیرم کرد ئێوە داماون. بیرم کردەوە... وتم با بچم یارمەتییان بدەم.

حیکایەتخوان: ئافەرم شێرە کوڕ. باشە من قایلم.

درەخت: (ناقایلە) نابێ و ناکرێ. من قایل نابم.

مناڵ: بۆچی قایل نابی؟

درەخت: چونکە تۆ خەڵکی ئەم شارە نیت.

مناڵ: ئێستا بووم بە خەڵکی ئەم شارە پاشانیش ئەتوانم یارمەتی خەڵکەکە بدەم. بۆچی ناهێڵن فریای ڕاوچی و شارەکە بکەوم مادام لە توانامە هەیە... چاک وایە قایل بن.

درەخت: نابێ، چونکە مەلی ئاوات لەوانەیە قایل نەبێ.

مناڵ: مەلی ئاوات قایل ئەبێ.

درەخت: نا قایل نابێ.

مناڵ: قایل ئەبێ.

درەخت قایل نابێ.

حیکایەتخوان: بەسە بیبڕنەوە. ئەم هات و هاوارەتان لەچییە؟ یەکجار وەهاش نا ئەی درەختی خێرو فەڕ. مناڵە حەزی بە هاوکاری و یارمەتییە ئیتر تۆ بۆ ڕقەبەری لە گەڵا ئەکەی؟ دوای ئەوەیش من خاوەنی چیرۆکەکەم. منیش بڕیار ئەدەم کێ دەور ئەبینێ و کێ نایبینێ...

درەخت: باشە... با مەلی ئاوات بێ ئەوسا ئەزانین.

حیکایەتخوان: قەی ناکا. کە هات و پێی ناخۆش بوو ئەوسا خۆم قسەی لە گەڵا ئەکەم ئێستاش کوڕی باش پێویستە وەکو ئێمە جلوبەرگی نواندن لەبەر کەیت و شمشێریش هەڵگری.

مناڵ: جا جلوبەرگ لە کوێ بێنم... وەکو جلوبەرگی ئێوە. شمشێریشم نییە.

حیکایەتخوان: گوێ مەدەرێ. ئێستا هەموویت بۆ پەیدا ئەکەم. (لە کاتی جلوبەرگ لەبەرکردنا کۆرس و مناڵەکە ئەم گۆرانییە ئەڵێن)

گۆرانی ئەڵێین بێ پەروا
بۆ بەختیاری، بۆ سەربەستی
بۆ سەرکەوتنی یەکجاری
دوور لە پەتا و دەردیسەری
قارەمان وریا و دلێرە
چاو نەترس بچووە شێرە
ئێشک ئەگرێ ناخەوێ
تا تیشکی خۆر دەرکەوێ
چەپکێ گوڵی هەمەڕەنگ
لە باخچەی کوردەواری
چنیومانە بەبێدەنگ
هێناومانە بە دیاری

(حیکایەتخوان جلوبەرگ بۆ مناڵەکە دێنێ، لەگەڵ شمشێردا، جلوبەرگەکە ئەداتە مناڵەکە و ئەیکاتە بەری، لەسەر ئاوازی مۆسیقا).

حیکایەتخوان: ئێستا تۆ ئامادەی لە گەڵمانا بەشداربی چاوەڕوانی مەلی ئاوات ئەکەی... (بۆ ڕاوچی) ئێستا ئێمە ئەڕۆین و بەجێی ئەهێڵین با لێرە چاوەڕوانی مەلی ئاوات بکات. پەرەکەی بدەرێ.

(ڕاوچی و حیکایەتخوان، چەتۆ و سەرکۆ ئەڕۆن. مناڵەکە بە تەنیا ئەمێنێتەوەو دائەنیشێ... خەو ئەیباتەوە، لەپڕا خەبەری ئەبێتەوە... چەند جارێ ئەم حاڵە ڕوو ئەدات. ئەمجا خۆی ڕائەگرێ و بە وریایی ئەمێنێتەوە. مەلی ئاوات بە فڕین دێتە سەر شانۆ. مناڵەکە لە پشت درەختەکەوە خۆی ئەشارێتەوە. ڕووناکییەکە ئەستوورێتەوە وەک جاران. ئەمجا لەسەر دوا سێو ئەنیشێتەوە. مناڵەکە دێتە دەرێ و ڕووناکییەکە ئەگرێ).

دەنگی مەل: ئەوە کێیە؟... بەرەڵام کە... بەرەڵام کە.

مناڵ: بۆ بەرەڵات کەم... من پەڕێ لەپەڕەکانتم پێیە. مافی خۆمە قسەت لەگەڵا بکەم و ڕێکەوین لەگەڵما بێی بۆ شار.

دەنگی مەل: نا لەگەڵت نایەم. بەرەڵام کە

مناڵ: بۆچی؟

دەنگی مەل: نا تۆ خەڵکی ئەم شارە نیت. لەم جیهانەیش نیت. لەگەڵت نایەم چونکە تۆم لێرە نەدیوە!

درەخت: ئەهـ... پێم نەوتن؟... وتتان نا... ئەبێ.

مناڵ: (بۆ مەل) خۆت نەت وت هەر کەس ئەم پەڕەی پێ بێ بۆی هەیە بمگرێ؟

دەنگی مەل: نا هەموو کەس نا. هەر ئەبێ خەڵکی شارەکە بێ چاوەڕوانی بکات و بمگرێ ئەمجا لەگەڵیا ئەڕۆم... کەچی تۆ نازانم لە کوێوە هاتووی؟

مناڵ: بۆ هەر ئەبێ یەکێ بێ لەوان؟

دەنگی مەل: چونکە پێویستە خۆیان هەوڵ بدەن و کۆشش بکەن.

مناڵ: چاکە. ئاخر ئەوان منیشیان وەک یەکێ لە خۆیان داناوە. جلوبەرگی وەکو هی خۆیان لەبەرکردم. مۆڵەتیان دام لە نواندنیشا بەشدار بم. لە کەیەوە دانیشتووم و چاوەڕوانیت ئەکەم. نەنوستووم. کە هاتیشی توانیم بتگرم. ئەمەش پەڕەکەتە وا بەدەستمەوە، کەواتە من هەوڵم داوە و ڕەنجم کێشاوە. مافی خۆشمە لەگەڵما بێیت.

دەنگی مەل: ڕاستە. قسەکەت ڕاستە. تۆم چووە بەدڵا... هۆ درەخت هۆ.

درەخت: بەڵێ، مەلی ئاوات.

دەنگی مەل: ماوەشیان دا بەشداریمان بکات؟

مناڵ: بەڵێ ماوەیان دام.

دەنگی مەل: تۆ وسبە. با درەخت وەڵام بداتەوە. ماوەشیان دا؟

درەخت: ئا... ماوەشیان دا.

مناڵ: برۆ لە ڕاوچی بپرسە... یان ئەمەیان.

دەنگی مەل: نا باوەڕم بە تۆ و بە درەختیش هەیە، چاوم لێیە چۆن جلوبەرگی خۆیانیان لەبەرکردووی.

مناڵ: ئا... چاوت لێیە؟

دەنگی مەل: چاکە ئێستاش ئەتەوێ لەگەڵت بێم؟

مناڵ: بێ گومان.

دەنگی مەل: باشە. گوێ بگرە. ئاگات لە قسەکانم بێ.

مناڵ: ئاگام لە قسەکانتە.

دەنگی مەل: بەرەڵام کە. وا خەریکە ئەخنکێم.

مناڵ: چۆن بەرەڵات کەم. ئەترسم بفڕی و ئیتر نەیەیتەوە؟

دەنگی مەل: مەترسە ئێمەی مەل و درەخت و ئاژەڵ درۆ ناکەین، فێڵیش لەکەس ناکەین. بەرەڵام کەو ئەوسا سەیرکە.

(ڕووناکییەکە بەرەڵا ئەکات وەکو یەکێ باڵندەیەک بەرەڵا کات ڕووناکییەکە لەسەر شوێنێکی بەرزی درەختەکە ئەنیشێتەوە) سەیرت کرد نافڕم، با پێت بڵێم چیم لێت ئەوێ.

مناڵ: بیڵێ، گوێم لێ ڕاگرتووی و ئاگام لە قسەکانتە.

دەنگی مەل: ئەو پەڕەی دەستت فڕێ دە. چونکە ژاکاوە، بەکەڵک نەماوە. سەرکۆ یاری پێ کردووە. بە تەنگێوە نەبووە. پەڕێکی نوێت ئەدەمێ. ئیتر بەوڵاتانا ئەفڕم.

مناڵ: بە وڵاتانا ئەفڕی؟

دەنگی مەل: ئا... ئەگەر ئەتەوێ بێم لەگەڵتا و شارەکە لەپەتا پاک بکەمەوە. ئەبێ بەدواما بگەڕێی و پەڕە نوێکەم نیشان دەی. ئەمجا ئەوکاتە لەگەڵتا دێم، خۆ چاک گوێت لێ بوو؟

مناڵ: ئا گوێم لێ بوو؟

دەنگی مەل: چاکە، من ئەفڕم ... ئەفڕم... ئەفڕم.

(مەل ئەفڕێ... ون ئەبێ... لەبەرزاییەوە پەڕێکی نوێ دێتە خوارێ. مناڵەکە هەڵی ئەگرێتەوە... سەیری ئەکات... دوای کەمێک چەتۆ و سەرکۆ دێن).

چەتۆ، سەرکۆ: (بەدزییەوە) بابزانین لە کوێیە. دانیشتووە... نوستووە؟

ها؟ ئافەرین، هێشتا نەخەوتووی... کوا مەل؟

مناڵ: مەل... مەل ئەبێ سەرلەنوێ هەموو وڵاتانی بە شوێنا بگەڕێم.

چەتۆ: هەموو وڵاتانی بەشوێنا بگەڕێی؟

(لە دوور دەنگی دەهۆڵ و زوڕنا دێ. هەموو گوێ ئەگرن).

سەرکۆ: ئەو دەهۆڵ کوتانە چییە؟... ها... ئەوە جارچیی قەراڵە.

(جارچی قەراڵ دێت. دوو سەربازی لەگەڵە).

جارچی: (لە پارچە کاغەزێکا ئەخوێنێتەوە) ئەی دانیشتوانی شار... گوێ بگرن، گوێ بگرن، گوێ بگرن... ئەو پەتایەی تووشی شارەکەمان هاتووە. گەیشتۆتە کۆشکی قەراڵیش... خاوەن شکۆ قەراڵی مەزنیشمان تووشی بووە. ئەوەی دەرمانی بۆ بدۆزێتەوە ئەوا قەراڵی مەزنمان ئەیکاتە میری یەکێ لە دوورگەکانی قەڵەمڕەو. چەندیشی بوێ لەزێڕ و زمرووت و ئەڵماس پێی ئەبەخشێ. (جارچی لەگەڵ سەربازەکان ئەڕوات و بانگەوازەکە ئەڵێتەوە) گوێ بگرن، گوێ بگرن، گوێ بگرن...

چەتۆ: (بۆ سەرکۆ) سەرکۆ... سەرکۆ... بیستت؟ هەر کەسێ دەرمانی دەردی قەراڵ بدۆزێتەوە ئەبێتە میری یەکێ لە دوورگەکانی قەڵەمڕەو.

سەرکۆ: (چەتۆ ئەباتە پەناوە) وەرە، گوێ بگرە... من وای بە باش ئەزانم پەڕەکە لەو کوڕە بسەنین و خۆمان بڕۆین بە دوای مەلدا بگەڕێین. بیهێنن دەرمانی قەراڵ بکات ئێمەش ئەبین بە میری یەکێ لە دوورگەکانی قەڵەمڕەو.

چەتۆ، سەرکۆ: (بۆ مناڵەکە) گوێ بگرە کوڕی باش... تۆ ناوت چییە؟

مناڵ: ناوم... ناوم... قارەمانە.

چەتۆ، سەرکۆ: وەرە با هەر سێکمان بڕۆین بیهێنین دەرمانی قەراڵ بکات؟

قارەمان: ئەی شارەکە؟... ئەی خەڵکی؟ ئەی دایکە نەخۆشەکەتان؟ چۆن ئەبێ؟

چەتۆ، سەرکۆ: تۆ هەقت چییە بەسەریانەوە؟ بۆچی ئەمە شاری تۆیە؟ ئێمە یەکەم جار قەراڵ چاک ئەکەینەوە و ئەبین بە میر... پاشان بیریش لەوە ئەکەینەوە چۆن شارەکە ڕزگارکەین و دایکیشمان چاک کەینەوە!

چەتۆ: یەڵلا پەڕەکە بێنە.

قارەمان: نایدەم. چونکە ئێوە ئەچن ئەیفەوتێنن. وەکو چۆن نوستن و نەتانتوانی چاوەڕوانیی مەل بکەن. ئێستاش لەسەر کەمتەرخەمی ئێوەوە ئەبێ بڕۆم هەموو وڵاتان بگەڕێم. تا نەیهێنم نایەمەوە... پەڕەکەشتان نادەمێ...

چەتۆ، سەرکۆ: باشە، دەبا لەگەڵتابین، یارمەتیت بدەین؟

قارەمان: یارمەتی ئێوەم ناوێ.

(پەلاماری قارەمان ئەدەن. ئەبێ بەشەڕ... قارەمان سەرئەکەوێ).

ڕاوچی: (دێت) ها... ئەوە چییە؟ ها کوڕم، خۆ نەنوستووی؟

قارەمان: نە ما نە.

ڕاوچی: ئەی مەل لەکوێیە؟

قارەمان: مەل هات و فڕی. ئەم پەڕە نوێیەشی دامێ. وتی ئەبێ بەشوێنما بگەڕێی و بمدۆزیتەوە لەگەڵت دێم.

ڕاوچی: باشە ئێستا چارمان چییە؟

قارەمان: ئێستا ئەڕۆم بەدوایا ئەیدۆزمەوە و ئەیهێنم.

چەتۆ، سەرکۆ: ئێمەش ئەچین بەدوای مەلا ئەگەڕێین.

قارەمان: جا پەڕتان لەکوێ بوو؟

چەتۆ، سەرکۆ: پەڕەکەی یەکەم جار لەکوێیە؟

قارەمان: لەوێدا فڕێ دراوە. (چەتۆ و سەرکۆ پەڕە کۆنەکە هەڵئەگرن. حیکایەتخوان خۆی پەردە لەسەر ئەو شانۆیە دائەداتەوە کە لە قوتوو دروستیان کردبوو. کە تەمسیلی – خەو بینینی – لەسەر ئەکرێ).

***

حیکایەتخوان: هاوڕێ بچکۆلەکانم. وەکو دیتان چەتۆو سەرکۆ، بەغیلیان بە قارەمان برد. لەگەڵ یەکا ڕێکەوتن سواری ئەسپ بن و خۆیان بڕۆن. بەدوای مەلدا بگەڕێن.

(لەم کاتەدا سێبەری چەتۆ و سەرکۆ ئەبینین، سەرەتا چپە چپیانە پاشان بەسەر وڵاخەکانیانەوە تێ ئەپەڕن... ئەمجا قارەمانیش بە سواری وڵاخێکەوە تێ ئەپەڕێ ئەسپەکان یاری مناڵانن بەهۆی پەردە و ڕووناکییەوە ئەم دیمەنە بەرجەستە ئەبێ).

قارەمانیش هەروەها سواری ئەسپێکی خۆشبەز و بەهێز بوو. بەدوای مەلی ئاواتا وێڵە. پەڕە نوێکەی بەدەستەوەیە. ڕۆیی هەر ڕۆیی... چەند ڕۆژی گەیاندە شەو. چەند دەریا و ڕووباری بڕی... چەند شیو و دۆڵ... بەچەند چیادا هەڵگەڕا... دەشتی بەرینی تەی کرد... تاکو دوای سێ مانگ گەیشتە بیابانێک. لەم بیابانەدا هاوڕێکانم... (بێدەنگی)... خۆتان سەیرکەن لەو بیابانەدا چی ڕووی دا.

(پەردە لائەبرێ، ستوونێک لە دار، سێ تیری تەختەی پێوەیە. هەر یەکە و هێما بۆ لایەکی دیاریکراو ئەکات... لەسەر تیرەکان ئەمانە نووسراون: «ئەوەی لەم ڕێگەیەوە بڕوا تووشی برسێتی و تینوێتی و سەرما ئەبێ و خۆی و ئەسپەکەی ئەمرن» «ئەوەی بەرەو لای ڕاست بڕوات خۆی ئەمێنێ بەڵام ئەسپەکەی ئەمرێ» «ئەوەی بەرەو لای چەپ بڕوات خۆی ئەمرێ بەڵام ئەسپەکەی بۆ دەرئەچێ»).

حیکایەتخوان: ها... ئەوا قارەمان گەیشت. (قارەمان بەسواری ئەسپە دارینەکەیەوە

دێت و لەبەردەم تیرەکانا ئەوەستێ).

قارەمان: (ئەیانخوێنێتەوە، ئەمجا لە حیکایەتخوان ئەپرسێ) مامە ئێستا لە کوێوە تێپەڕم... لەکام ڕێگاوە.

حیکایەتخوان: نا پێت ناڵێم چیرۆکەکە تەواو ئەبێ. ئاخر ئێمە ئەمانەوێ بزانین چۆن مەلی ئاوات ئەدۆزیتەوە و چیت بەسەردێ. خۆت سەرپشک بە کام ڕێگایان هەڵئەبژێری، لەوێوە بڕۆ... دەفەرموو... (حیکایەتخوان ئەکشێتەوە).

قارەمان: (دوای ئەوەی سەیری تیرەکان ئەکات) لەلای ڕاستەوە ئەڕۆم. (سواری ئەسپە تەختەکەی ئەبێ و هەڵئەکاتە غار) (دوای ڕۆیشتنی قارەمان، حیکایەتخوان پەردەی شانۆ بچکۆلەکە دائەداتەوە).

حیکایەتخوان: ئەزانن قارەمان چەند بەو ڕێگەیەدا ڕۆیی؟... سێ ڕۆژی تەواو بەو ڕێگەیەدا ڕۆیی بێ ئەوەی مرۆڤێ ببینێ... خۆشتان ئەزانن ئەوەی لای ڕاستەوە بڕوات ئەسپەکەی ئەمرێ و خۆی سەلامەت ئەبێ. بۆ ڕۆژی چوارەم هاوڕێکانم... (حیکایەتخوان پەردە لەرووی شانۆ بچکۆلەکە لائەبات. شانۆ بەتەواوی چۆڵە. تەنیا پاشماوەی درەختێکی کۆنی لێیە. قارەمان دێت ئەسپە مردووەکەی بەشوێن خۆیدا ڕائەکێشێ. ماندووە. هەر کە لە شوێنەکەدا جێگیر ئەبێ. ئاسکێکی کۆنە ساڵ بە شاخە زەبەللاحەکانیەوە پەیدا ئەبێ... قارەمان ئەترسێ... شمشێرەکەی ئەکێشێ. خۆی ئەداتە پاڵ درەختەکە و خۆی بۆ شەڕ لەگەڵ ئاسکەکەدا ئامادە ئەکات).

(ئاسک بەملاو ئەولادا ئەکەوێ... لە قارەمان نزیک ئەبێتەوە. لە نیوەی ڕێ بەدەم ئازارەوە ئەکەوێ. لە لاشانیەوە تیرێ ئەبینرێ، تێی چەقیوە).

ئاسک: (بەدەم ئازارەوە) مەترسێ... مەترسە قارەمان... من ئازارت نادەم. خۆشم ئازار دراوم. ئەم تیرە... قارەمان... قارەمان... قارەمان ئەم تیرە.

قارەمان: چیت لێم ئەوێ؟

ئاسک: فریام کەوە. ئەم تیرە لە گیانم دەربێنە.

قارەمان: (بە دوودڵییەوە ئەچێتە پێش) ئەمە چۆن تیرێکە؟

ئاسک: بۆم دەربێنە... فریام کەوە... منیش فریای تۆ ئەکەوم. داخوازیت چی بێ. بۆتی جێبەجێ ئەکەم. (دوای چەند هەوڵێک، قارەمان تیرەکە دەرئەهێنێ). قارەمان گوێ بگرە. گەڵایەکی وشکم لەو درەختە بۆ بینە. (قارەمان بەپەلە ئەچێ بۆلای درەختەکە و بەگەڵایەکەوە ئەگەڕێتەوە) ئافەرم.

قارەمان: چاکت کرد هاتی بۆ ئێرە. ئێست ئەم گەڵایە وردکە و بیخەرە سەر شوێنی تیرەکە... ئێرە... ئیتر کوتوپڕ چاک ئەبمەوە و ئازارم نامێنێ.

(قارەمان بەقسەی ئەکات. ئاسکەکە پێئەکەنێ، هەست ئەکات خوتووکەی ئەدەن).

قارەمان: ئەوە چیتە؟ من تەنیا گەڵای ئەخەمە سەر.

ئاسک: (بەپێکەنینەوە) ئاخر ئەگەر یەکێ دەست بخاتە سەر ئەوێم خوتووکەم دێ.

قارەمان: باشە لەسەرخۆ ئەیخەمە سەری. (دوای ئەوە ئاسک هەڵئەسێتەوە) ها چاک بوویتەوە؟

ئاسک: ئا، ئازایەتی بۆ تۆ ئەگەڕێتەوە. من زۆر سوپاست ئەکەم. ئەگەر تۆ نەبوویتایە ئێستا مردبووم و کەسیش پێ نەئەزانیم.

قارەمان: باشە تۆ چۆن ناوی منت زانی؟ لە کوێ بیستووتە؟

ئاسک: من ئاسکێکی ئەفسووناویم. ئەگەر سەیری ڕوخساری هەرکەسێ بکەم یەکسەر ئەزانم ناوی چییە. (سەرنجی ئەسپە مردووەکە ئەدات) ئەوە چییە؟... خۆ ئەوە ئەسپەکەت گیانی دەرچووە؛ بۆچی تۆ ئەو تیرەت نەخوێندەوە کە بۆ ئەم ڕێگایە نووسرابوو؟

قارەمان: خوێندمەوە «ئەوەی بەلای ڕاستدا بڕوات خۆی ئەمێنێ و ئەسپەکەی ئەمرێ».

ئاسک: ئەی کەواتە چۆن ئەم ڕێگایەت هەڵبژارد؟ تۆ ئیتر کێ ئەتگەیێنێتەوە وڵاتی خۆت!؟

قارەمان: ئەزانم... بەم ڕێگەیەدا هاتم چونکە ئەمەوێ خۆم بەزیندوویی دەرچم. ئەگەر ئەسپەکەشم گیانی دەرچێ خۆم ئەتوانم بەپێ بگەم.

ئاسک: بگەیتە کوێ؟

قارەمان: بگەمە... (ماوەیەک)... نازانم.

ئاسک: چۆن نازانی؟. خەڵکی وەهاش هەیە بەڕێگایەکا بڕوات و بیەوێ بگاتە جێ و قوربانی بە ئەسپەکەی بدا و خۆی تووشی مەترسی بکات. نەشزانێ ئەگاتە کوێ!؟

قارەمان: (بە تووڕەییەوە) گوێ بگرە ئاسک... من ماندووم... تکات لێ ئەکەم لەوە زیاتر ماندووم مەکە.

ئاسک: (تەریق ئەبێتەوە) ببوورە... بەداخەوەم... لێم ببورە. (ماوەیەک بێدەنگی).

قارەمان: تۆیش لە من ببوورە هاوڕێم چونکە قیڕانم بەسەرتا. من بەدوای مەلێکا وێڵم و نازانم لەکوێ تووشی ئەبم؟

ئاسک: کام مەلە؟

قارەمان: مەلی ئاوات.

ئاسک: مەبەستت ئەو مەلی ئاواتەیە کە ڕووناکییە؟

قارەمان: بەڵێ خۆیەتی، ئەیناسی؟ ئەزانی لەکوێ ئەیبینم؟

ئاسک: باشە تۆ چیت داوە لەم مەلی ئاواتە؟

قارەمان: بۆچی؟

ئاسک: ئەوە کێ ئەیگاتێ... نەبابە... نا.

قارەمان: خۆ مەلی ئاواتم بۆ خۆم ناوێ. نامەوێ یاری پێ بکەم. یان بینێمە قەفەز و سەیری بکەم.

ئاسک: ئەی کەواتە چیت لێی ئەوێ؟

قارەمان: ئەمەوێ شاری ڕاوچییە هەژارەکان لە نەخۆشی ڕزگارکەم.

ئاسک: ها... ئەرێ وەڵڵا... چونکە مەلی ئاوات ئەتوانێ یارمەتی خەڵکی و لێ قەوماوان بدات.

قارەمان: ئەوا منیش سێ مانگ و چوار ڕۆژە بەدوایا وێڵم.

ئاسک: (بە شانازییەوە پێئەکەنێ) لەوە ئەچێ زۆر ئازا و پیاوچاک بیت خۆت لە پێناوی کەسانی کەدا ببەخشی. گوێ بگرە. مادام تۆ تیرەکەت لێ دەرهێنام و لە مردن ڕزگارت کردم. خەفەت مەخۆ، ئەو هێزە ئەفسووناوییەی کە هەمە ئەیخەمە کار و ئەتگەیێنمە لای مەلی ئاوات.

قارەمان: ئەو ئێستا لە کوێیە، مەلی ئاوات؟

ئاسک: ئێستا بەسەرهاتی ئەم مەلە بەستەزمانەت بۆ ئەگێڕمەوە... دوای ئەوەی یەکەم جار دێوەی بەجێهێشت و جیابوونەوە... باڵندەکە بوو بە ڕووناکی.

قارەمان: بەڵێ، ئەو بەسەرهاتە ئەزانم. باڵندەکە خۆی بۆ ڕاوچیی گێڕایەوە.

ئاسک: دێوەش هەر بەدوای مەلەدا ئەگەڕا، شوێن نەما نەگەڕێ. نەسند و نەهیند... نە دوورگەکانی واق واق... هەمووی بەدوای مەلی ئاواتا گەڕا.

قارەمان: ئێ دوای ئەوە؟

ئاسک: دوای ئەوە دێوە پاسەوانی بە تازەترین چەکەوە نارده دوای... وڵاتانی بەشوێنا گەڕان... ڕووبار... دارستان و دەریا و چیا و دەشت و دۆڵیان پشکنی... تا ڕۆژێکیان... (لێرەدا پاشماوەی چیرۆکەکە لەسەر شانۆ پیشان ئەدرێ، بەم شێوەیە: مەلی ئاوات – ڕووناکی دێت بۆ ئەو درەختەی لەم شوێنەدا هەیە و

گۆرانی ئەڵێ. دوای کەمێک پاسەوانێکی دێوەکە بەدزییەوە دێت. ئەم پاسەوانە کە وەک دێو هەڵکەوتووە، شێوەیەکی ترسناکی هەیە. هەر کە مەلی ئاوات ئەبینێ ڕووی چەکەکەی تێ ئەکات و پێوەی ئەنێ. مەل ئەکەوێتە سەر زەوی. لەم کاتەدا پاسەوانی دیکە دێنە دەرێ، قەفەزێکی زێڕینیان پێیە. مەلی تێ ئەخەن، ئەیبەن و ئەڕۆن... ئەمجا ئاسکەکە ئەگەڕێتەوە بۆ گێڕانەوەی حیکایەتەکە.

ئاسک: ئێستا مەلی ئاوات لەلای دێو بەندکراوە.

قارەمان: باشە، ئەتوانین لە چنگی دێوی دەربێنین؟

ئاسک: وەڵڵاهی... دێو بە هێزە... پاسەوانەکانیشی هەر بەهێزن. ئەبێ بیر لە فێڵێک بکەینەوە تا بتوانین مەل ڕزگار کەین. ئەگەر چاک گوێم بۆ ڕادێری و لە قسەم دەرنەچی لەوانەیە بتوانین ڕزگاری کەین.

قارەمان: قەیناکە... گوێ لەقسەت ئەگرم و سەرپێچی ناکەم.

ئاسک: کەواتە... فەرموو... بڕۆ.

قارەمان: چۆن ئەگەین، ئێمە ئەسپمان پێ نییە سواری بین.

ئاسک: پێویستمان بە ئەسپ نییە... وەرە سەر پشتم و ناوی خوای لێ بێنە. چاک خۆت بگرە چونکە ئەفڕم... (دەنگ و ڕووناکی بەرز ئەبێتەوە، ون ئەبن... حیکایەتخوان بەپەلە پەردە دائەداتەوە).

***

حیکایەتخوان: (بە هەمان ئیقاع دەست بە گێڕانەوە ئەکات) ئاسکیش وەکو ئەزانن خێرا ڕائەکات. وەکو ڕۆکێت... دوای ئەوەی قارەمانی خستە سەرپشتی، فڕین... زۆر بەگورجی بیابان و دەریایان تەی کرد. ڕێگەی مانگێکیان بە ڕۆژێک بڕی. تاکو گەیشتنە ئەم شوێنە (ئاسک و قارەمان دێن).

***

ئاسک: (سڵ ئەکات) گەیشتین... (دەوروبەر تاقی ئەکاتەوە).

قارەمان: بەڕاست ئێمە لەکوێین؟

ئاسک: قارەمان گوێ بگرە... لەو دیو ئەو پەردەیەوە باخێک هەیە. لە باخەکەدا درەختێک هەیە. لەسەر درەختەکەیش قەفەزێکی زێڕین هەیە... لەناو ئەو قەفەزە زێڕینەشدا، مەلی ئاوات ئەبینی بەندکراوە.

قارەمان: (بەخۆشییەوە) بەڕاست؟

ئاسک: وس س... دەنگ هەڵمەبڕە.

قارەمان: (بە چپە) بەڕاست؟

ئاسک: بەڵێ پەلەمەکە، جوان جوان گوێم بۆ شل کە. لەو قەفەزە زێڕینەدا مەلی ئاوات ئەبینی بەند کراوە.

قارەمان: چاکە، دەبابڕوین ڕزگاری کەین.

ئاسک: چاوەڕوان بە... پەلە مەکە، لە دواییدا بۆ خۆت باش نییە... گوێ بگرە... کە چوویتە باخەکەوە. ئاوڕ مەدەرەوە. نە بەلای ڕاستا نە بەلای چەپا... ڕێک بڕۆ ڕێک...

قارەمان: نە بەلای ڕاستا و نە بەلای چەپا. ڕێک... باشە لەبەرچی؟

ئاسک: چونکە هەر کە لات کردەوە، ئەبی بە درەخت... ئەبی بە درەخت و ئیتر جارێکی کە نابیتەوە بە ئینسان. تێگەیشتی؟

قارەمان: هەر ئەوەندە نییە هێشتا ماوێتی.

قارەمان: چیی کەی ماوە؟

ئاسک: هەر کە چوویتە باخەکەوە، گوێت لە زۆر دەنگ ئەبێ... دەنگەکان بانگت ئەکەن بۆ ئەوەی ئاوڕ بدەیتەوە تۆ چی ئەکەی؟

قارەمان: من... ڕێک ئەڕۆم لا ناکەمەوە.

ئاسک: ئافەرم شێر... تەنانەت گوێت لە دەنگی دایک و باوکیشت بوو هەر نابێ لا کەیتەوە!

قارەمان: دایک و باوکم؟

ئاسک: ئا... دەنگی دایکت و باوکت، ئاگاداربە... ئاوڕ نەدەیتەوە... تا ئەگەیتە قەفەزی زێڕین کە مەلی ئاواتی تیا بەندکراوە.

قارەمان: ئاوا... قەفەزەکە ئەهێنم و لە باخەکە دێمە دەرەوە بێ ئەوەی نە بەلای ڕاست و نە بەلای چەپا ئاوڕ بدەمەوە.

ئاسک: نا... نا... وا نابێ... قەفەزی زێڕین ناهێنی. دەستی لێ نادەی و پەنجەت بەری ناکەوێ... تەنیا مەل ئەهێنی بە ڕووتی تێگەیشتی؟

قارەمان: تێگەیشتم.

ئاسک: پەنجەت نابێ بەر قەفەزەکە بکەوێ. ئێستاش دەنگت لێوە نەپە... وس س...
(حیکایەتخوان لەسەرخۆ دێت. بەوریایی سەیری دەوروبەری خۆی ئەکات. لە پشت پەردەوە باخێک دەرئەکەوێ... ڕۆشنایی زۆرە... ڕەنگاو ڕەنگە؛

درەختەکان ئەجووڵێنەوە... لەناو ئەم جیهانە ڕەنگاو ڕەنگەدا قەفەزی زێڕین ئەبینرێ... مەلی ئاواتی – ڕووناکی تێدایە. قارەمان بە هێمنی دێت... ترس باڵ ئەکێشێ بەسەریا و دێت... دەنگی بەند لە شوێنی جۆراوجۆری باخەکەوە هەڵئەسێ).

دەنگەکان: قارەمان... چاوەکەم قارەمان ئاوڕ بدەرەوە. سەیرم کە بزانە کێم؟
(قاقای پێکەنین و قارەمان ئەوەستێ) سەیرکە، سەیرکە سێوێکی چەند خۆشم لەلایە... وەرە قارەمان... وەرە... وەرە من مەلی ئاواتت بدەمێ. (قارەمان جارێکی کە ئەوەستێ).

دەنگێکی ژنانە: قارەمان، من دایکتم. وەرە بۆ لام... وەرە کورم... وەرە چاوەکەم.

دەنگێکی پیاوانە: کورم قارەمان، تۆ بۆ نایەی بۆ لام؟ ئەی من باوکت نیم... خۆشم ئەوێی کورم... دەی بزانم وەرە... ئاوڕ بدەرەوە کورم... «قارەمان لە شوێنی خۆی وشک ئەوەستێ». ئاوڕ بدەرەوە... ئاوڕ بدەرەوە... (دوای ئەم دەنگانە بەردەوام ئەبێ لە ڕۆیشتنا، بێ ئەوەی ئاوڕ بداتەوە... ئەگاتە لای قەفەزە زێڕینەکە. لەبەر دەمیا ئەوەستێ).

قارەمان: مەلی ئاوات... مەلی ئاوات. ئەوە چی تۆی گەیاندە ئێرە؟ ئەی تۆ مەلێکی ئازاد نیت؟

دەنگی مەل: بێدەنگ بە، با پاسەوانەکان گوێیان لێت نەبێ.

قارەمان: (بەچپە) ها... ببوورە... ئەحواڵت چۆنە؟ زۆرت بەدوادا گەڕام.

دەنگی مەل: سوپاست ئەکەم.، تۆ هاوڕێیەکی باشی... ئەم دێوە جارێکی کەیش گرتمی و لە قەفەزدا بەندی کردم... بۆ ئەوەی تەنیا موڵکی خۆی بم... ئەیەوێ بمدا بە شا ئەفروون و بمگۆڕێتەوە بە ئەسپە زێڕینەکەی.

قارەمان: (پەڕەکە دەرئەهێنێ نیشانی ئەدات) ئێستا ئەبێ بێی لەگەڵما... مەلی ئاوات سەرنج بدە، ئەمە پەڕی خۆتە. زۆر وڵاتت بە شوێنا گەڕام. لە چەند دەریا پەڕیمەوە... دۆڵ و چیام بڕی... خۆم خستە مەترسییەوە... ئێستاش بۆ کوێم بوێ ئەبێ بێی لەگەڵما!!

دەنگی مەل: قەیناکا... ئەبێ لەم بەندییە ڕزگارم کەی تاکو سەربەست بم، ئەوسا لە گەڵتا ئەفڕم و شاری ڕاوچییەکان لە پەتا ڕزگار ئەکەم...

(قارەمان دەست بۆ قەفەزەکە درێژ ئەکات و مەلیش هاواری لێ ئەکات)... بوەستە. چاوەڕوان بە... بیرت چوو؟ نابێ دەستت بەر قەفەزەکە بکەوێ.

قارەمان: ها... ئەرێ وەڵڵا... هەر باش بوو دەستم بەری نەکەوت. (فیکە لێ ئەدات) باشە، چۆن دەرگای قەفەزەکە بکەمەوە دەرت بێنم؟

دەنگی مەل: بەو پەڕەی دەستت دەرگای قەفەزەکە بکەرەوە.

قارەمان: زیانی نییە؟ مەبەستم ئەوەیە هیچ مەترسییەکی بۆ من یان بۆ تۆ تیا نییە؟

دەنگی مەل: نەء... هیچ شتێک ڕوونادات. چونکە دەستتی بەرناکەوێ.

قارەمان: ئاوا...

دەنگی مەل: بەڵام ئاگاداربە. نەکەی دەستت بەری بکەوێ، دەنگیشت لێوە نەیەت. (قارەمان بەقسەی ئەکات. بەوریایی بەپەڕەکە دەرگای قەفەزەکە ئەترازێنێ. مەلی ڕووناکی بە وریایی ئەگرێت و ئەیخاتە توێی جلەکانێوە).

قارەمان: مەلی ئاوات.

دەنگی مەل: (لە توێی جلەکانەوە ها... چیتە)؟

قارەمان: ئێستا چۆن لە باخەکە دەرچم... ئەترسم ئاوڕ بدەمەوە و ببم بە درەخت؟

دەنگی مەل: نەکەی ئاوڕ بدەیتەوە. بگەڕێوە دواوە، لا نەکەیتەوە تا ئەگەیتە دەرگای باخەکە. (قارەمان هەنگاوێ بۆ دواوە ئەڕوات و گوێی لە دەنگی مەل ئەبێ). گوێ بگرە وا خەریکە ئەخنکێم... ماوەم بدە با نەختێ هەوا هەڵمژم.

قارەمان: (وەکو خوتووکەی بدەن) دەبوەستە. بوەستە خوتووکەم مەدە.

دەنگی مەل: خوتووکەت نادەم... بەڵام تەنگە نەفەس بووم.

قارەمان: باشە نەختێ ئارام بگرە. (لەگەڵ خۆیا بێ ئەوەی مەل گوێی لێ بێ) ئەم قەفەزە زۆر جوانە بۆ نەیهێنم و مەلیشی تێ نەخەم. کە گەیشتمە شار ئەوسا مەل دەرئەهێنم. (دیسان بەرەو پێشەوە ئەڕوات).

دەنگی مەل: ها بۆ کوێ... ئەڵێی بۆ قەفەزەکە گەڕایتەوە؟ نا قارەمان نا... دەست لە قەفەزەکە نەدەی ئامان!

قارەمان: ترست نەبێ. دەستی لێ نادەم. بەم پەڕەدا هەڵی ئەواسم هەڵی ئەگرم. تۆ بچۆرەوە ناو قەفەزەکە. منیش تۆ و قەفەزەکە هەڵئەگرم... تاکو بحەسێیتەوە. کە گەیشتینە شار دەرت ئەهێنم. (مەڵ ئەخاتەوە قەفەزەکە و سەرلەنوێ دەرگای لەسەر دائەخاتەوە... بە پەڕەکە قەفەزەکە دائەگرێ. هەر کە ئەیخاتەوە سەر زەوی زەنگ لێ ئەدا... پاسەوانەکانی بۆ دێن. چەکدارن. ئابلووقەی قارەمان ئەدەن... شەڕ بەرپا ئەبێ... قارەمان شمشێرەکەی بەکار دێنێ. پاسەوان سەرئەکەون... لەم کاتەدا حیکایەتخوان پەردە لەسەر دیمەنی دەسگیرکردنی

قارەمان دائەداتەوە).

حیکایەتخوان: خۆ بینیتان... بینیتان چۆن قارەمان ئامۆژگارییەکەی نەگرتە گوێ؟... ئەمیشمان چوو... ئەویشمان چوو.

ئاسک: ئەوە قارەمان بۆ کوێ ئەبەن؟

حیکایەتخوان: ئەیبەن بۆ لای دێو. ئیتر خوا ئەزانێ چی لێ ئەکات.

ئاسک: بەڕای تۆ چی لێ ئەکات؟

حیکایەتخوان: لەوانەیە بیخوات... لەوانەیە فڕێی داتە دەریاوە. لەوانەشە بیکا بە درەخت چووزانین.

ئاسک: ئاخ... ئەگەر خۆمی لە گەڵا ئەبووم. نەم ئەهێشت قەفەزەکە لە جێی خۆی داگرێ... ئێستا چۆن سۆراخی بکەین... چۆن هەواڵی بزانین؟... ها؟

حیکایەتخوان: هەر ئەبێ ئەم پەردەیە لابەم تاکو چاومان لێ بێ... ئەڵێی چی؟... لایبەم یان وازی لێ بێنم؟

ئاسک: بێ قەزابی قسە بە پیاو ئەکەی... دە لایبە با چاومان لێ بێ.

حیکایەتخوان: چاکە... چاکە... تووڕە مەبە... کۆشک و تەختی دێو ئەوەتا لەپشت ئەم پەردەیەوە. فەرموو... (پەردە لائەبات. بارەگای دێو دەرئەکەوێ. پاسەوان دەوری داوە... قارەمان لەبەردەمیا پەلبەست کراوە قەفەزەکەیش بەمەلی ئاواتەوە لەوێیە).

دێو: تۆ کێیی؟ خەڵکی کوێی؟ بۆچی ئەتەوێ موڵکی تایبەتیم لێ داگیر بکەی؟

قارەمان: من قارەمانم... هاتووم بەدوای مەلی ئاوات ئەگەڕێم. چونکە پەڕێکی ئەوم پێیە و مافی ئەوەم هەیە لەگەڵ خۆم بیبەم.

دێو: چۆن ئەو مافە بە خۆت ڕەوا ئەبینی؟

قارەمان: چونکە گەڕام و ماندوو بووم تا مەلی ئاواتم دۆزییەوە.

دێو: بۆ ئەتەوێ لەگەڵ خۆتا بیبەی؟

قارەمان: چونکە ئەو شارەی لێوەی هاتووم پەتای تیا بڵاو بۆتەوە... کەس ڕزگار ناکات مەل نەبێ... ئێستاش ئەبێ بیبەم و بگەڕێمەوە... بەر لەوەی شارەکە کاول ببێ.

دێو: بەڵام تۆ هەڵسوکەوتت جوان نییە... وەکو دز دەستت بەسەر باخەکەما گرت و ویستت مەل بدزیت.

قارەمان: من دز نیم، من مافی خۆمە مەل ببەم. ئێستا ئەگەر لە خۆیت بپرسیایە ئەتزانی چۆنت وەڵام ئەداتەوە.

دێو: تۆ دزیت و کردەوەت باش نییە. ئەبێ هەر سزات بدەم.

قارەمان: تۆیش هەر کردەوەت خراپە. بەبێ ویست و ئارەزووی خۆت مەلت بەندی قەفەز کردووە. خۆشت زۆر چاک ئەزانی ئەم مەلە ئەگەر بەند کرا ئەبێ بە ڕووناکی تاکو لە شەڕ و خۆپەرستیی تۆ خۆی دەربازکات.

سەرۆک پاسەوان: (بە چەک هەڕەشە لە قارەمان ئەکات) تۆ چۆن پرکێشی ئەکەی ئەم جۆرە قسانە لە ڕووی دێوی پاشامانا ئەکەی؟

دێو: ڕاوەستە... وازی لێ بێنە... ئەمە لەوە ئەچێ منالێکی ئازا و نەترس بێ... قسەکانت تەواو کە.

قارەمان: باڵندەی وەک مەلی ئاوات، لە قەفەزدا بەند ناکرێ چونکە کەڵکی بۆ خەڵکی هەیە... چاکیان ئەکاتەوە. هەژار و ڕاوچییەکان خەنی ئەکا... ئیتر چۆن تۆ لەقەفەزا بەندی ئەکەی؟ وای لێ ئەکەی خێر لە ژیانی خۆی نەبینێ؟

دێو: تەواوە... تۆ قسەکانت ڕاست و ئازایانە و بەرەوڕوون منیش کەسانی ئازام خۆش ئەوێ... بەڵام چونکە تۆ بە هەڵەدا چوویت و بە دزییەوە چوویتە باخەکەمەوە. بێ ئەوەی گوێ بدەیتە ئامۆژگاریی ئامۆژگاریکەران، کە پێیان وتی نابێ دەست لە قەفەزەکەوە بدەی. منیش سزات ئەدەم.

قارەمان: ئەو سزایە چییە؟... لەوانەیە لەبەر ئەوەی دێوی بمخۆی؟!

دێو: گوایە ناترسی لەوەی ئەگەر بمەوێ بتخۆم؟

قارەمان: نا ناترسم. تۆ هەر ئەوەند دەستم بکەرەوە و شمشێرەکەم بدەرەوە.

جا بزانە چۆن لەگەڵ خۆت و پاسەوانەکانت بەشەڕ دێم.

دێو: (پێئەکەنێ) تۆ بەجەرگی.. دەستی بکەنەوە.. من نە ئەتخۆم. نەزیانیشت پێ ئەگەیێنم.. چونکە ئازایەتییەکەت چووە بە دڵما.

قارەمان: (دوای ئەوەی پاسەوان دەستی ئەکەنەوە) کەواتە مەلم ئەدەیتێ و ماوەم ئەدەی بڕۆم.

دێو: نا.. نا.. وەکو پێم وتی.. سزات ئەدەم.

قارەمان: سزاکەت چییە؟

دێو: تۆ ئەبێ بچی بۆ ئەوپەڕی دنیا. بۆ قەڵەمڕەوی شا ئەفروون.. لەوێ ئەسپە زێڕینم بۆ بێنی.

قارەمان: ئەسپە زێڕین؟

دێو: بەڵێ ئەسپە زێڕین. کە هی شا ئەفروونە.. ئەگەر چوویت و بە سەلامەتی ئەسپی

زێڕینت بۆ هێنام. ئەوسا منیش مەلی ئاواتت ئەدەمێ و ڕێگات ئەدەم بڕۆی.. قایلی؟

قارەمان: قایلم..

دەنگی مەل: نەکەی قارەمان قایل نەبی.. نەچی بەدوای ئەسپا!

قارەمان: مەبەستم تۆیە، ئەبێ هەرتۆ لەقەفەز ڕزگارکەم ئەبێ ئەو پەیمانەش بەرمە سەر کە دابووم بە ڕاوچی و بە شارەکەی.

دێو: ناترسی بچیت بۆ ئەوپەڕی دنیا. بۆ شوێنێ کە شارەزای نیت؟

قارەمان: نەء ناترسم.

دێو: باشە. دەفەرموو هەر ئێستا پێی لێ بکە بە پشتا بۆ وڵاتی شا ئەفروون.

حیکایەتخوان: (دوای ئەوەی پەردە لەسەر دیمەنەکە دائەداتەوە) ئای.. قارەمانی بەستەزمان.. چەند ئازار ئەکێشێ تاکو بەڵێنەکەی بەرێتە سەر. بەڵام ئەو کوڕێکی بە جەرگە. ئێستاش بەردەوامین لە چیرۆکەکەمانا. بەڵام بوەستن. لەوە ئەترسێم ماندوو بووبن. داوای پشوو بکەن؟ (لێرەدا حیکایەتخوان بە قسەی خەڵکی ناو هۆڵەکە ئەکات. بەڵام بە زۆری وەڵامیان ئاوا ئەبێ – پشوومان ناوێ).

باشە کەواتە بەردەوامین.. کە قارەمان لە کۆشکی دێو چووە دەرێ. زۆریش دڵتەنگ بوو.. هات بۆ ئێرە، ئاسکی بینی. ئەوەی لە نێوان خۆی و دێوەدا ڕووی دا، هەمووی بۆ گێڕایەوە.

ئاسک: بۆچی بە ئامۆژگارییەکەت نەکردم؟ بەڵام قەی ناکا. گوێ مەدەرێ. سواری پشتم بە. من ئەتگەیێنمە وڵاتی شا ئەفروون. (قارەمان سواری پشتی ئاسک ئەبێ) ناوی خوای لێ بێنە و توند دەست بگرە. (دەنگ و ڕووناکی تێکەڵ بە ڕۆیشتنی ئاسک و قارەمان ئەبێ. حیکایەتخوان چاوی بەدوای فڕینی ئاسکەوەیە بە ئاسمان).

حیکایەتخوان: (بە دەست خواحافیزی لە قارەمان و ئاسک ئەکات) خواتان لەگەڵ.. فڕین.. وەک ڕۆکێت.. دوای ئەوەی ڕۆژێک و دووان و سیان فڕین.. ئێوە بڵێن گەیشتنە وڵاتی کێ؟.. هی ئەفروون. لە نزیک تەویلەی ئەسپەکانەوە دابەزین.. کە ئەسپە زێڕینی تێدابوو. (ئاسک و قارەمان دێن).

ئاسک: قارەمان گوێ بگرە.. جوان گوێ بگرە و قسەکەمت بیر نەچێ.. هەر کە چوویتە تەویلەکەوە ئەسپە زێڕین ئەگری و ئەگەڕێیتەوە.

قارەمان: بۆچی بێجگە لە ئەسپە زێڕین هیچی کە هەیە. وشیاربە دەستی بۆ درێژنەکەی و توخنی نەکەوی.. خۆ چاک گوێت لێ بوو؟

قارەمان: ئا چاک گوێم لێ بوو.

ئاسک: ئێستا هەر کە چوویتە ژووریٚ گوێت لە حیلەی ئەسپ ئەبێ. غارغارێن و ڕمبازێن. وریابە نەترسی دوودڵ نەبی.. چونکە هەر لەگەڵ ترسای ئیتر ئەسپەکەت دەسگیر نابێ.

قارەمان: چاکە.

ئاسک: با بزانین (بۆ حیکایەتخوان) ناوی خوای لێ بێنە. تەویلەکەمان نیشان دە.

حیکایەتخوان: هەر ئێستا.. فەرموون.. (پەردە لائەبا. ئەسپی باڵ زێڕین، لغاوی زێڕین دەرئەکەوێ هەڵواسراوە.. قارەمان ئەچێتە تەویلەکە.. حیلەی ئەسپ بەرز ئەبێتەوە.. لەدوور دەنگی چوار ناڵەی ئەسپ دێ.. قارەمان بەردەوامە، بەوریایی ئەڕوات.. دەنگەکان بەرزتر ئەبن.. ئەگاتە ئەسپەکە.. دەست بەسەر پشتیا ئەهێنێ. چاوی بە لغاوەکە ئەکەوێ.. سەری سووڕ ئەمێنێ).

قارەمان: ئەڵلا.. چەن لغاوێکی نایابە؟.. بۆ نەیکەمە سەری ئەسپەکە؟

(ئەیەوێ دەست لە لغاوەکە بدات، ئەگەڕێتەوە، بەڵام بڕیار ئەدات و لغاوەکە ئەبات)

(جۆرەها دەنگ بەرز ئەبێتەوە.. بەپەلە سەربازەکانی شا ئەفروون ئەکەن بە ژوورا و قارەمان ئەگرن. قارەمان بەرگری ئەکات.. دەنگ و هەرایەک بەرز ئەبێتەوە حیکایەتخوان بەپەلە پەردە دائەداتەوە).

ئاسک: (بۆ حیکایەتخوان) ها چی قەوماوە؟

حیکایەتخوان: نازانم.. ئەبێ دیسانەوە وەکو جاری پێشوو، قارەمان ئامۆژگارییەکەی لە گوێ نەگرتبێ.. گیرابێ.

ئاسک: باشە. ئێستا چار چییە؟

حیکایەتخوان: جا چووزانم چییە؟

ئاسک: باشە تۆ بۆ بەرت نەدا؟ هەر وەستابووی سەیرت ئەکرد؟

حیکایەتخوان: کێ وتی من سەیرم ئەکرد؟ بەڵام من بۆم نییە خۆمی تێ هەڵقورتێنم.

ئاسک: بۆچی نابێ خۆتی تێ هەڵقورتێنی؟

حیکایەتخوان: ئەی ئێمە ڕێنەکەوتین کە من تەنیا بەسەرهاتەکە بگێڕمەوە.. ئاخر ئەگەر بەشداریم کرد و قارەمانم دەربازکرد، زوو بەسەرهات و نواندنەکە تەواو ئەبێ. هیچ نابینین و ئەو برادەرانەیش هەر هیچ نابینن.

ئاسک: ئێستا ئێمە نازانین قارەمان چی بەسەردێ.. باشە ئێستا دایک و باوکی چی ئەڵێن ئەگەر بگەڕێتەوە بۆلایان.

حیکایەتخوان: نەختێ پشووت درێژبێ جەنابی ئاسک. تووڕەش مەبە جارێ باپشوویەک بدەین و بحەسێینەوە.. بابرادەرانیش وچان بدەن و ساردییەک بخۆنەوە. دوای پشوو بزانین بەسەرهات بە چی ئەگات.. بێ ئەرک چرای هۆڵەکە داگیرسێنن.. پشوو.. پشوو.

***

(چرای هۆڵەکە ئەکوژێتەوە، حیکایەتخوان و ئاسک دێن)

ئاسک: زۆر خەمی قارەمانمە. بۆ نەچین بە دوایا بگەڕێین.

حیکایەتخوان: ئاوا.. یاڵلا.. ئابوەستە.. نەختێ چاوەڕوان بە.

ئاسک: چی لە گۆڕێیە؟

حیکایەتخوان: بابزانین ئەو کوڕە ئیفلیجە، هەر خەوتووە یان خەبەری بۆتەوە؟

ئاسک: کوڕی باش.. هۆ ئیفلیج.. ئاخر ئێمە ئەچین بە دوای قارەمانا.

حیکایەتخوان: دەتۆ وەرە، هەمووی تاوێکە. پاشان ئەچین بە شوێن قارەمانا.

(بە وریایی دێتە پێشێ. بۆ ئەو شوێنە کە مناڵە ئیفلیجەکەمان لێ بەجێ هێشت خەوی ئەبینی.. حیکایەتخوان لەسەرخۆ پەردە لائەبا. لە پشتەوە مناڵەکە دەرئەکەوێ، لە ناوکورسییە گەڕۆکەکەدایە، نوستووە. لە هەمان شێوەی یەکەم جاردایە بە هێمنی پەردە دائەداتەوە و دوور ئەکەوێتەوە).

ئاسک: ئەمە کێیە؟

حیکایەتخوان: ئا ئەمەیە کوڕە ئیفلیجەکە. لە ناو کورسییەکەدا نوستووە و ئێمە لە خەوا ئەبینێ.

ئاسک: مانای چییە ئێمە لەخەوا ئەبینێ.. تێناگەم؟

حیکایەتخوان: مانای وایە ئێمە بوونمان نییە.. ئێمە تەنیا لەخەودا هەین.

لەخەوی ئەو کوڕەدا کە ئێستا نوستووە. خەوەکەیش ئەم چیرۆکەیە کە ئێمە ئێستا لەسەر شانۆ نیشانی ئەدەین.

ئاسک: ئاوا.. تێگەیشتم.

حیکایەتخوان: ئێستا هەر ئەو خەبەری بێتەوە ئیتر ئێمە نامێنین.

ئاسک: بۆ نامێنین؟

حیکایەتخوان: چونکە خەوەکە تەواو ئەبێ. کە خەوەکە تەواو بوو ئێمەش تەواو ئەبین.

ئاسک: ئێ ئێ ئەمجا تێگەیشتم. تەنیا یەک پرسیارم هەیە. ئەبینم قارەمان، پاڵەوانی چیرۆکەکە لەم کورە ئەچێ، چییەتی؟! برایەتی؟

حیکایەتخوان: ئا.. ئەی ئاخر ئەم منداڵە نەخۆشە، لە خەوەکەیدا خۆی بە پاڵەوانی چیرۆکەکە ئەزانێ. نەخۆشە و ئەیەوێ ئەو خەڵکە چاک بکاتەوە شاری ڕاوچییەکانیش لە نەخۆشی ڕزگار بکات. ژنی ڕاوچییەکەیش چاک بکاتەوە.. بەسە، بابڕۆین بزانین قارەمان کەوتۆتە کوێوە.. (بەرەو پەردەی شانۆکە ئەڕۆن). تۆ ئالێرە بوەستە. من ئەچمە کۆشکی شا ئەفروونەوە. بزانم چی هەیە و چی نییە.. (پەردە لائەبات) قارەمان لە نێوان دوو سەربازدایە لە ناوەڕاستی هۆڵەکەدا).

***

شا ئەفروون: (بەتووڕەییەوە) تۆی ئاوەکی و نامۆ.. چۆن پرکێشی ئەکەیت بێیتە وڵاتمانەوەو ئەسپەکانم بدزی؟

قارەمان: من دزێم تاکو ئەسپەکانت بدزم. من لە دوورەوە بۆ مەلی ئاوات هاتووم.

شا ئەفروون: مەلی ئاوات چییە؟

قارەمان: مەلی ئاوات ئەتوانێ هەموو شتێ بکات. ژمارەیەکی زۆر لە خەڵکی هەژار پێویستییان پێی هەیە. ئەبێ بیبەم بۆیان تاکو ڕزگاریان کات و شارەکەشیان لە پەتا پاک کاتەوە.

شا ئەفروون: باشە مەلی ئاوات هەقی بەسەر ئەسپە زێڕینی منەوە جییە؟

قارەمان: ئاخر مەلی ئاوات لای دێو بەندە. دێویش ئەسپە زێڕینی لێم ئەوێ تا مەلی ئاواتم بداتێ.. ئەسپە زێڕینیش لای ئێوەیە. منیش هاتووم بیبەم بۆ دێو تاکو مەلی ئاواتی لێ بسێنم.

شا ئەفروون: کەواتە تۆ ئێستا لەو وڵاتە دوورەوە، لە وڵاتی دێوەوە هاتووی ئەسپەکەم ببەی.

قارەمان: بەڵێ.

شا ئەفروون: بەڵام ئەو وڵاتە زۆر دوورە دەستە. دیارە تۆ زۆر ماندوو بوویت و زۆریشت تاڵاو نۆشیوە تا گەیشتوویتەتە ئێرە.

قارەمان: من لە شارێکەوە هاتووم زۆر لەولای وڵاتی دێوەوەیە.

شا ئەفروون: لە کوێوە؟

قارەمان: لە شاری ڕاوچییە هەژارەکانەوە. ئەبێ لە وڵاتی دێوەوە سێ چوار مانگ بیکوتی ئەمجا ئەیگەیتێ.

شا ئەفروون: چاکە.. تۆ لەوە ئەچێ منداڵێکی ئازا و نەترس بی. بەڵام ئەگەر بهاتیتایە و داوای ئەسپەکەت لێ بکردمایە ئەمدا پێت.. بێ ئەوەی هەوڵ بدەی بەزۆر داگیری کەی. سەربارى ئەوەش ویستت لغاوی زێڕین ببەی.. من ئەسپەکەت ئەدەمێ. بەڵام مەرجێکم هەیە.

قارەمان: مەرجەکەت چییە؟

شا ئەفروون: ئەتوانی مەرجەکەم بۆ جێبەجێ کەی؟

قارەمان: مەرجەکەت ئاشکراکە.. ئەتوانم.

شا ئەفروون: چاکە، وڵاتێکی زۆر دوور ماوە پێی ئەڵێن وڵاتی چین و ماچین شازادەی شۆخوشەنگ لەوێ ئەژی. شازادە میدیا.

قارەمان: شازادە میدیا؟

شا ئەفروون: بەڵێ شازادە میدیا. ئەو شازادەیەم خۆش ئەوێ. ئەویش منی خۆش ئەوێ. بەڵام شا هێلانی باوکی قایل نابێ بیخوازم. کچەش ماوەیەکە خەمبارە. نە پێئەکەنێ و نە قسە لەگەڵ کەسا ئەکا.. ئەگەر توانیت یارمەتیم بدەی میدیا بخوازم، ئەوا منیش ئەسپی زێڕینت ئەدەمێ قایلی؟

قارەمان: قایلم. بەڵام پێویستە خۆت و ئەسپە زێڕین، لەگەڵما بێن بۆ وڵاتی چین و ماچین.

شا ئەفروون: چۆن چۆنی بێم؟ ئاخر شا هێلان ناهێڵێ بچمە وڵاتەکەیەوە.

قارەمان: ئاسانە... ڕوخسارت بگۆڕە... بەرگی گەدایی بپۆشە تاکو نەتناسنەوە. منیش پەیمانت ئەدەمێ یارمەتیت بدەم تاکو میدیا بخوازی.

شا ئەفروون: (بۆ پاسەوان) بیکەنەوە. بەرگی گەداییم بۆ ئامادەکەن لەگەڵ ئەسپە زێڕیندا.

(حیکایەتخوان ئەچێتە دەرەوەی کۆشک و پەردە دائەداتەوە).

ئاسک: (بۆ حیکایەتخوان) ها... ئەوە قارەمان لە کوێیە؟

حیکایەتخوان: شا ئەفروون مەرجێکی نوێی لێ داوا ئەکات.

ئاسک: چییە ئەو مەرجە؟

حیکایەتخوان: ئەبێ بڕوات بۆ وڵاتی چین و ماچین ... وڵاتێکی زۆر دووریشە. ئەوەتا وا قارەمان هات. (قارەمان و شا ئەفروون دێن).

ئاسک: ها قارەمان ؟ پێم نەوتی واز لە لغاوی زێڕین بێنە؟

قارەمان: ها... ئاخر من... من...

ئاسک : ناوی خوای لێ بێنە... یاڵڵا... گوێ مەدەرێ ... ئەو مەرجە چییە کە شا ئەفروون داوای ئەکات؟ ئەی ئەمە کێیە لەگەڵت؟

حیکایەتخوان: ئا ئەمەیە شا ئەفروون... لەگەڵمانا دێ بۆ وڵاتی چین و ماچین. وەکو بۆتی باس ئەکەم ئەبێ بێ بۆ وڵاتی چین و ماچین... یارمەتی شا ئەفروون ئەدەین هەتا شازادە میدیا بخوازێ. چونکە ئەفروون خۆشی ئەوێ ئەویش ئەمی خۆش ئەوێ... بەڵام باوکی نایداتێ تا ئەسپە زێڕینی دەست نەکەوێ.

قارەمان: باشە تۆ چۆن ئەمەت زانی؟

حیکایەتخوان : ئەزانم منیش لەوێ بووم.

قارەمان: لە کۆشک بووی؟ ئەی باشە بۆ نەمبینیت؟

حیکایەتخوان: خۆم شاردبۆوە وتم هەرکە مەترسی ڕووی تێکردی یان شا ویستی ئازارت بدا، خێرا ڕزگارت ئەکەم.

قارەمان: سوپاست ئەکەم... ئەرێ وڵاتی چین و ماچین کەوتۆتە کوێوە؟

حیکایەتخوان: ئەبێ سەیری کتێبی جوگرافیا بکەین لەسەر نەخشە بیدۆزینەوە.

ئاسک: پێویست بە کتێبی جوگرافیا ناکات. خۆم شارەزام سەرکەوە سەر پشتم. من ئەتبەم. (قارەمان و ئاسک دەرئەچن و شا ئەفروون سواری ئەسپە زێڕین ئەبێ).

***

حیکایەتخوان: بەم شێوەیە هاوڕێ ئازیزەکانم ئاسکەکە ڕۆیی قارەمانی سوار ببوو... شا ئەفروونیشیان لەگەڵ بوو. چەند شەو و چەند ڕۆژ بەڕێوە بوون تاگەیشتنە وڵاتی چین و ماچین. ئەو شوێنەی شازادەی خەمبار میدیای لێ ئەژیا... کچی شا هێلان... کاتێ گەیشتنە وڵاتەکە سەیریان کرد هەر بەڕاستی شارەکە خەمبارە و خەڵکەکەیش هەموو خەمبارن... (حیکایەتخوان پەردە لا ئەبات وڵاتی چین و ماچین دەرئەکەوێ. دانیشتوان خەمبارن بەڵام بە فیکە قسە ئەکەن. واتە لەسەر ئیقاعی قسەکان لە نێوان خۆیاندا فیکە لێ ئەدەن، وەکو پرسیار و وەڵام... هتد)

قارەمان: ئەم بەزمە چییە؟ ئەمانە فیکە لێ ئەدەن؟

ئاسک: بەخوا نازانم قارەمان با پرس بە حیکایەتخوان بکەین.

(بۆ حیکایەتخوان) بیکە بە خاتری خوا بۆمان ساغ ناکەیتەوە مەسەلەکە چییە... خۆ ئەوە خەڵکەکە هەتا فیکە شارەزان؟

حیکایەتخوان: ئەمانە فیکە ناکێشن. ئەوە زمانیان وایە.

قارەمان: بڵێ قسەیان بە فیکەیە. باشە چۆن لەیەکتری بگەین؟!

حیکایەتخوان: ئەوان ئەگەر کەسێکی نامۆ بێتە ناویان بە زمانی ئەو قسە ئەکەن. ئێستا هەر بتانبینن دێن گفتوگۆتان لەگەڵ ئەکەن. هەموو شتێ ئەگۆڕێ و زمان ئەبێتە یەک زمان. سەیرکەن وا کەژاوەی شازادە میدیای خەمبار هات.

قارەمان: ئەی شا ئەفروون لە کوێیە؟

حیکایەتخوان: پێم وتووە خۆی بشارێتەوە، ئەترسم لێرە لەگەڵ شازادە میدیا پێکەوە بیانبینن و ئازاری هەر دوو لایان بدەن. ئێمەش نک و نائومێد بگەڕێینەوە.

قارەمان: چاکت کرد. (کەژاوەی شازادە میدیا دێت. خەم باڵ ئەکێشێ. جاڕچی شا دێتە ژوورێ).

حیکاتەتخوان: (ئیشارەت بۆ جاڕچی ئەکات) ئەوە جاڕچیی شا هێلانە فرمانی شا ئەخوێنێتەوە.

جاڕچی: (لە پارچە ئاوریشمێکی سەوزی درێژا ئەیخوێنێتەوە) ئەی دانیشتوانی وڵاتی چین و ماچین، گوێ بۆ فەرمانی شا هێلان بگرن. شازادە میدیای کچیان خەمبارە شارەکەشی پێوە خەمناکە، ئەوەی بتوانێ شازادەی خەمبار بێنێتە پێکەنین و خەمی لە دڵ دەرکا، ئێمەی شا ئەیخەینە نازی نیعمەتەوە و هەزار پارچە زێڕی ئەدەینێ... یاخود شازادەی ئەدەینێ ببێتە خێزانی و خۆیشی ئەبێتە میری بەشێک لە وڵاتی چین و ماچین).

(جاڕچیی ئەڕوات و بانگەوازەکەی بە شێوەیەکی خەمناک دووبارە ئەکاتەوە).

قارەمان: چی بکەین؟ چۆن لەگەڵیان ڕێکەوین ئەوان هەموو خەمبارن؟

ئاسک: ئارام بگرە. با نەختێ بیر بکەینەوە... بیری ڕووناک بگە فریام... بۆم ڕۆشن بکەرەوە ڕێگام... ڕوو لە کوێ کەم... کاری ئاڵۆز و نەبەکام، بەکام شێوە جێبەجێ کەم؟... گوێ بگرە... دۆزیمەوە!

پێویستە هەر ئێستا کەڵەشێری ئەفسووناوی پەیدا کەین!

قارەمان: کەڵەشێری ئەفسووناوی؟ چیی لێ بکەین؟

ئاسک: کەڵەشێری ئەفسووناوی خۆی کارێک ئەکات شازادەی خەمبار، شازادە میدیا بخاتە پێکەنین و دڵشادی بکات.

قارەمان : باشە ، کەڵەشێری ئەفسووناوی لەکوێ پەیدا کەین؟

ئاسک: هەر ئێستا حیکایەتخوانی هاورێمان پەیدای ئەکات.

(حیکایەتخوان کەڵەشێرێکی گەورەی ڕەنگاوڕەنگیان ئەداتێ، کە پێشتر لە ناو یارییەکانی مناڵە نەخۆشەکەدا بووە، لە ژوورەکەی خۆی).

قارەمان: چاکە... چیی لێ بکەین ئێستا؟

ئاسک: ئێستا تێتەگەیێنم. ئەم کەڵەشێرە هەرکەسێ بیبینێ، ئارەزووی ئەکات و ئەیەوێ پەڕێک لە کلکە جوانەکەی بکاتەوە.

قارەمان: چاکە.

ئاسک: تۆ ئاگادارییی ئەکەیت و ئا لەوێدا ئەوەستی لەسەر ڕێگاکە... هەرکەسێ داوای پەڕی کلکەکەی کرد. تۆ پێی ئەڵێی فەرموو. (ئالێرەوە، قسەکان ئەبن بە چیبە. هەرسێکیان ئاسک و قارەمان و حیکایەتخوان سەر ئەنێن بە یەکەوە ئەڵقەیەک دروست ئەکەن).

تێگەیشتی؟

قارەمان: زۆر چاک تێگەیشتم... (قارەمان پەتێکی ڕەنگاوڕەنگ ئەکاتە ملی کەڵەشێرەکە و لە چەقی ڕێگادا، لە وڵاتی چین و ماچین ئەوەستێ سەیری ڕێبوارەکان ئەکات. پیاوێک دێ شەخسییەتێکی کاریکاتێریی، جیاوازی هەیە. کۆڵێکی هەڵگرتووە. بە ڕێگەی خۆیا ئەڕوات. کەڵەشێرەکە ئەبینێ. ئەوەستێ. ئەوەی کە هەڵیگرتووە دایئەنێ، سەرنجی کەڵەشێرەکە (ئەدات).

پیاو: ئەڵڵا... ئەمە چۆن کەڵەشێرێکە؟ چەن پەڕێکی جوانی هەیە؟ یارمەتی هەیە پەڕێک لە کلکی بکەمەوە؟

قارەمان: ئا... فەرموو مامە...«پیاوەکە دێت و کلکی ئەگرێ... قارەمان ئەقیرێنێ) کەڵەشێر بیگرە.

(دەستی پیاوەکە ئەنووسێ بە کلکی کەڵەشێرەکەوە)

پیاو: (هاوار ئەکات، ئەمجا باز ئەدات خۆی ڕزگار کات) ئاخ... ئەمە چییە؟ دەستم بەردە... دەستم بەردە... خەڵکینە فریام کەون... خەڵکینە ڕزگارم کەن... ئاخ... (بەردەوام هاوار ئەکات و هەڵئەبەزێتەوە. ئەیەوێ خۆی ڕزگار کات... ئافرەتێک بەڕاکردن دێ بە دەنگێوە).

ئافرەت: ئەوە چی قەوماوە؟... مەسەلەکە چییە؟ چی ڕووی داوە؟

پیاو: پێوەی نووساوم... وەرە خوشکێ بە قوربانە لەم کەڵەشێرە ڕزگارم کە.

ئافرەت: شتی وا چۆن ڕووئەدات؟ بۆچی ئەمە چییە؟ کەڵەشێرێکی ئاسایییە... ئادەی دەستت بێنە. (دێتە پێشەوە لێی بکاتەوە. هەرکە دەستی ئەگرێ خێرا قارەمان ئەقیرێنێ).

قارەمان: کەڵەشێر بیگرە. (ژنەکە بە دەستی پیاوەکەوە ئەنووسێ. هەوڵ ئەدا خۆی دەربازکات).

ئافرەت: بەرمدە ... دەستم بەردە... خوا خوا بە زیایی خێری نەکا. خۆ من هاتم بەخێر تۆ ڕزگارکەم... ئەوە عەیب ناکەی؟ ئەیەڕۆ!

پیاو دەسەڵاتی منی تیا نییە... منیش وەکو تۆ لە خوتوخۆڕایی تووشی ئەم بەڵای ناگەهانە بووم... ئازابە و خۆت بەرەڵڵاکە.

ئافرەت: (ئەقیرێنێ) فریام کەون... هۆ خەڵکینە ... بیکەن بە خاتری خوا ڕۆژێکە و ئەمڕۆ بگەنە فریام... دڵم تەقی کرد!

(خەڵووزکەر دێ. ئەم دیمەنە ئەبینێ، قاقا پێئەکەنێ ... دێتە پێشێ).

خەڵووزکەر: ئەوە چیتانە؟... چی بووە؟ ... چی قەوماوە؟

ژن و پیاو: لە ڕایی خوادا لەم بەڵای خوایە ڕزگارمان کە.

خەڵووزکەر: لە چی ڕزگارتان کەم.

پیاو: لە کەڵەشێر... ئەی نابینی؟

خەڵووزکەر: توخوا ئەوە تۆ شەرم ناکەی؟... خۆشت بە پیاو ئەزانی و ئەڵێی وەرە لە دەست کەڵەشێر ڕزگارم کە... دەک موبارەک نەبێ (پێئەکەنێ).

ئافرەت: دەتۆ یەکەمجار ڕزگارمان کە، ئەوسا پێمان پێ بکەنە.

خەڵووزکەر: بۆچی تۆیشی گرتووە؟ ... نا بابە نا... ئەترسم دەستم بەرتان بکەوێ و منیش وەک ئێوەم بەسەربێ... بەخوا بابە هەقم نییە.

قارەمان: ها، ترسای؟... ئەڵێی من پیاوم و ناترسم... کەچی ئەوەندەش لە کەڵەشێر ئەترسی؟ غیرەت سەگ بتخوا...

خەڵووزکەر: وانییە بابە وانییە... بێ گومان من پیاوم و ئەویش کەڵەشێرە... چییە... قابیلە لێی بترسم؟

پیاو: زۆر چاکە... ئەمە ئەرز و ئەمە گەز... ئەگەر لە کەڵەشێر ناترسی فەرموو وەرە ڕزگارمانکە لێی. (خەڵووزکەر دێتە پێشێ. دەستی ئافرەتەکە ئەگرێ تاکو لەگەڵ پیاوەکەدا ڕایانکێشێ. قارەمان هاوار ئەکا)

قارەمان: کەڵەشێر بیگرە. (خەڵووزکەریش بەدەردی ژن و پیاوە ئەچێت) وەرن لەم

بەڵایە ڕزگارمان کەن. بەم کەڵەشێرەوە نووساوین (قارەمان بەو شوێنەدا ئەسووڕێتەوە).

خەڵووزکەر: بگەنە فریام... هۆ خەڵکینە... کێ ڕەحمی خوای لە دڵایە. (هەرسێکیان هەڵئەبەزنەوە و هاوار ئەکەن)

حیکایەتخوان: (لەگەڵ ئاسک دێت)... هاهاها... سەیری ئەم کەڵەشێرەکە... وام زانی یاریی منالآنە... کەچی سیحرباز دەرچوو... تۆ بڵێی منیش بگرێ؟

ئاسک: وەڵڵاهی بڵێم چی... تاقیی کەرەوە.

حیکایەتخوان: بەڵام باوەڕناکەم بمگرێ... ئەزانی بۆ؟... چونکە ئەمناسێ.

ئاسک: لە کوێ ئەتناسێ؟

حیکایەتخوان: چۆن لە کوێ ئەمناسێ؟ هەردووکمان لە کۆگایەک کڕراوین... ئەوە چەن ساڵە ئەیناسم... سەیرکە... ئێستا دەست ئەدەم لە خەڵووزکەر و ناشمگرێ...

(خەڵووزکەر دێتە پێشەوە، حیکایەتخوان خەڵووزکەر ئەگرێ).

(خەڵووزکەر: ئەی خوا لە دەرد و بەڵالاتدا... وەرە ڕزگارمان کە.

قارەمان: کەڵەشێر بیگرە (حیکایەتخوانیش پێوە ئەبێ... لەم کاتەدا دوو سەرباز و جارچیی شا هێلان دێن)

جارچی: بوەستن... ئەوە چی ڕوویداوە؟... ڕێگە چۆڵ کەن... ڕێگە بەردەن بۆ کەژاوەی شازادە میدیا... ڕێگە بەردەن بۆ شازادەی خەمبار.

(کۆمەڵەکە و کەڵەشێر بە دەوری خۆیاندا ئەسووڕێنەوە. جارچی لە حیکایەتخوان نزیک ئەبێتەوە، تاکو لە چەقی ڕێگاکە دووری بخاتەوە، هەر دەستی بەر ئەکەوێ و قارەمان هاوار ئەکات).

قارەمان: کەڵەشێر بیگرە... (جارچیش پێوە ئەبێ)

جارچی: ئاخ... ئای... دەربازم کەن... پاسەوان وەرن بە هانامەوە.

دوو سەربازەکە دێن جارچی ئەگرن تاکو دەربازی کەن).

قارەمان: کەڵەشێر بیانگرە. (دوو سەربازەکەیش پێوە ئەبن... ئەم کۆمەڵە خەڵکە لە پشت قارەمان و کەڵەشێرەوە بەو ناوەدا باز ئەدەن هاوار ئەکەن و گەڕەلاوژەیانە. کەژاوەی شازادە میدیا دێت... هەرکە ئەم دیمەنە ئەبینێ قاقا پێئەکەنێ).

هەموو: (هەلهەلە ئەکێشن) هێی... شازادە پێکەنی ... شازادەمان پێکەنی... شا هێلان دێ، شازادە ئەبینێ پێئەکەنێ ... ئەویش دەست بە پێکەنین ئەکات... هەموو

ئەوانەش کە دێن پێئەکەنن. وای لێ دێ قاقای پێکەنین هەموو شارەکە ئەگرێتەوە... بۆ ماوەیەک بەردەوام ئەبێ ... دوای پێکەنین هەموو لەگەڵ سەمایەکی شادیدا سروودێکی کورت ئەڵێن).

کۆرس:

دەی خێراکەن منالآن
وەرنە دەرێ بۆ کۆڵان
بەرگی شادی لەبەرکەن
پەژارە لە دڵ دەرکەن
بیکەن بە ساز و سەما
شازادەی خۆشەویستمان
خەمی لە دڵا نەما
پێئەکەنێ شازادە
شازادە دڵی شادە

***

هێلان: ئەوە کێ بوو میدیای کچمانی هێنایە پێکەنین؟

حیکایەتخوان: (لە شوێنی خۆیەوە، لە ناو ڕیزەکەوە) ئەم کوڕەلاوە بوو... قارەمان.

هێلان: سوپاست ئەکەم کوڕم... قارەمان ئەزانی ئەوەی شازادە میدیای کچمان بێنێتە پێکەنین خەلآتی چییە؟

قارەمان: نازانم...

شاهێلان: بە ئارەزووی خۆت هەڵبژێرە. یان هەزار پارچە زێڕ... یان میدیا ئەخوازی و ئەبیتە میری بەشێک لە وڵاتی چین و ماچین.

قارەمان : نانا هەزار پارچە زێڕم ناوێ!

شاهێلان: کەواتە ئەتەوێ میدیا بخوازی و ببی بە میر؟

قارەمان: گوێ بگرن، ئەی پاشای وڵاتی چین و ماچین. ئەی خاوەن شکۆ هێلان... من میدیام بۆ خۆم ناوێ.

شاهێلان: ئێمە قسەمان تیا کردووە بەڵێنمان داوە. بەڵێن... ئەوەی میدیا بێنێتە پێکەنین بۆی هەیە. بیخوازێ و ببێ بە میر. ئێستاش تۆ هێناوتەتە پێکەنین. بۆیە میدیا هی تۆیە و مافی خۆتە ببی بە میر.

قارەمان : کوا ئاسک؟ (ئاسک لە لایەکەوە دێتە ناوەوە کە ئەیبینن هەموو ئەترسن، تەنانەت شاهێلانیش).

کەس نەترسێ ئەمە ئاسکی هاوڕێمە. وەرە پێم بڵێ بزانم ئێستا چی بکەم؟... چۆن میدیا بخوازم؟... ئەبێ ئەو بەڵێنەی دابوومان بە شا ئەفروون بیبەینە سەر، یارمەتیی بدەین، بە خۆشەویستەکەی شادبێ... تاکو بتوانین ئەسپە زێڕینی لێ وەرگرین.

ئاسک: ئێستا بە شاهێلان بڵێ. من میدیام ئەوێ کە بوو بە هی منیش ئەوا سەربەستم چی لێ ئەکەم. جا دوایی لە شا ئەفروونی خۆشەویستی خۆی مارە بکە.

قارەمان: (بۆ شاهێلان) باشە ئەی خاوەن شکۆ من میدیام ئەوێ.

خەڵوزکەر: ئەی پاشای وڵاتی چین و ماچین... ئەی خاوەن شکۆ شاهێلان.

جارچی: فەرمان بدە بە قارەمان، با لە کلکی ئەم کەلەشێرەمان بکاتەوە.

شاهێلان: (بە پێکەنینەوە) قارەمان لە کلکی کەلەشێریان بکەرەوە.

قارەمان: ها؟... بیانکەمەوە؟... تۆزێ لەسەرم بوەستە (بۆ ئاسک) وەرە ئاسک چۆن چۆنی بیانکەمەوە؟

(ئاسک داردەستێکی جوان و بچووکی ئەداتێ)

ئاسک : ئەم داردەستە، کامیانت ئەوێ بیکەیتەوە بەم دارە لێی دە. ئیتر خۆی بەر ئەبێ.

قارەمان: ئامادەبن (یەکە یەکە لێیان ئەدا... یەکە یەکە بە هێز دەرئەپەڕن).

شاهێلان: ئێمە پاشای وەخت و وڵاتی چین و ماچین شاهێلان ڕائەگەیێنین کە شازادە میدیای کچمان دا بە قارەمانی کوڕەلاو. (هەلهەلە).

شا ئەفروون: (خۆی گۆڕیوە) ڕاوەستن... نابێ ... ناهێڵم جگە لە خۆم کەس میدیا بخوازێ!

شاهێلان: ئەمە کێیە؟ ئادەی پاسەوان بیگرن!

قارەمان: نەء... بوەستن... ئەمە شا ئەفروونە.

هەموو: ئەفروون!؟

قارەمان: بەڵێ ئەفروون دڵداری شازادە میدیا.

(شا ئەفروون بەرگی گەدایی فڕێ ئەدات)

میدیا: ئەفروون! (بەرەو ڕووی ئەچێ بەڵام هەندێ کەس ئەیگرن).

ئەفروون: میدیا!... (بەرەو ڕووی ئەچێ بەڵام پاسەوان ئەیگرن)

شاهێلان: ئەمە ناپاکییە، کاری وەها نەبووە و ناکرێ. قارەمان ئەبێ تۆ بیخوازی... دوای ئەوەش من کچی خۆم نادەم بە شا ئەفروون!

قارەمان: لەبەرچی؟

شاهێلان: چونکە چۆلەکەی وڵاتەکەی کە ئەگەن بە چۆلەکەی وڵاتی ئێمە بەر دەنووکیان ئەدەن. ئازاریان ئەدەن و چاو بە گریان یەنەوە بۆ لامان.

ئاسک: (پێئەکەنێ) زۆر ئاسانە... ئەگەر ئێوە ڕێکەوتن. چۆلەکەکانیش چاویان لێیە و، ئەوانیش لە ناو خۆیان ڕێ ئەکەون.

قارەمان: دوای ئەوەش نابێ من میدیا بخوازم چونکە نە ئەیناسم و نە ئەمناسێ دووەم من لە تاقمی ئەم چیرۆکە نیم، هەر تەواو بوو ئیتر ئەگەڕێمەوە بۆ دنیای خۆم، بۆ لای دایک و باوکم... سێ یەم، پێویستە ئێمە پرس بە میدیا بکەین بزانین کێ هەڵئەبژێرێ. چوارەم ئەبێ من بگەڕێمەوە.

شاهێلان: لەبەرچی؟... بۆ کوێ ئەگەڕێیتەوە؟

قارەمان: ئەگەڕێمەوە بۆ شاری ڕاوچییە هەژارەکان. لەوێ چاوەڕوانن مەلی ئاواتیان بۆ بێنم... تاکو ڕزگاریان کا... شارەکەیان لە پەتا ڕزگار کا؟

شاهێلان: برۆ بیبە. ئێمە هەقمان چییە... کە تۆ خۆت نە هەزار پارچە زێڕت ئەوێ و نە ئەتەوێ میدیا بخوازی. بۆت هەیە شارەکەمان بەجێ بێڵی و برۆی.

قارەمان: ئەی شا ئەفروون و میدیا و ئەسپە زێڕین؟!

شاهێلان: کام ئەسپە زێڕین... نەبرایەوە؟

قارەمان: ئەسپە زێڕینی لەمەڕ شا ئەفروون. ئەگەر ئەو میدیا نەخوازێ مانای وایە ناتوانم بیبەم. ئەگەر ئەسپەکە نەبەم بۆ دێو مانای وایە ناتوانم مەلی ئاواتی لێ بسێنم. ئەگەر مەلی ئاواتیش لەگەڵ خۆم نەبەم بۆ شاری ڕاوچییە هەژارەکان مانای وایە ژنی ڕاوچی ئەمرێ و هەموو خەڵکی شارەکە ئەمرن ئێستاش ئەبێ تۆ میدیا لە شا ئەفروون مارەکەیت و ئەوەندە کەللە ڕەق نەبی.

شاهێلان: نا... قایل نیم... ئەگەر ئەتەوێ لەخۆتی مارەکە... بە تەنیا لێرە بمێنەرەوە. ئەگەر ئەشتەوێ برۆی، خۆت بە تەنیا برۆ.

شا ئەفروونیش ئەبێ لە شارەکەمان بچێتە دەرەوە، جارێکی کە سەری پیا نەکاتەوە... پاسەوان شا ئەفروون بەرنەوە بۆ شاری خۆی. (میدیا خۆی لەوانە دەرباز ئەکات کە گرتوویانە لە باوکی ئەچێتە پێشەوە)

میدیا: بابە... ماوەم بدە پەرێکی جوان لە هی ئەم کەڵەشێرە بە دیاری بدەم بە شا ئەفروون پێش ئەوەی بینێرنەوە بۆ شاری خۆی.

قارەمان: ماوەی بدە... ئەمە دواجارە شا ئەفروون ببینێ.

شاهێلان: قەیناکا... ماوەی ئەدەم... فەرموو... (میدیا ئەچێ بۆ لای کەڵەشێر).

قارەمان: (هاوار ئەکا) کەڵەشێر بیگرە... (میدیا بە کەڵەشێرەوە ئەنووسێ)

میدیا: بابە... بابە... کەڵەشێر گرتمی... (شا ئەیەوێ کچەکەی ڕزگار کات).

قارەمان: (هاوار ئەکا) کەڵەشێر بیگرە... (شا بە کچەکەیەوە ئەنووسێ).

(قارەمان بەو شوێنەدا ئەسووڕێتەوە... جارچی و سەرباز ئەیانەوێ شا ڕزگار کەن... قارەمان هەڕەشەی کەڵەشێریان لێ ئەکات. دوور ئەکەونەوە).

شاهێلان: وەرن ڕزگارم کەن. دەی سەربازینە دەی خەڵکینە بگەنە فریام.

هەموو: کێ ئەوێرێ دەستت بۆ بێنێ. ئەتەوێ ئەمجارەیش بمانگرێ.

قارەما: ئێستاش ئەی پاشای وەخت و وڵاتی چین و ماچین ئەی خاوەن شکۆ شا هێلان... تۆ و میدیا لەگەڵ خۆما ئەبەم.

شاهێلان: ئەی وڵاتەکەم...؟ ئەی کێ لێرە بمێنێتەوە...

قارەمان: کەواتە بڕیار بدە و میدیا بدە بە شا ئەفروون.

شاهێلان: قایلم هەر بمکەنەوە.

قارەمان: ڕەزامەندیی خۆت ئاشکرا کە ئەمجا لە کەڵەشێرت ئەکەمەوە .

شاهێلان: من پاشای وەخت و وڵاتی چین و ماچین شاهێلان. ئاشکرای ئەکەم کەوا میدیای کچم دا بە شا ئەفروون. (قارەمان بە دارە ئەفسووناوییەکەی دارێک لە پاشا و دارێک لە شازادە میدیا ئەدا و لە کەڵەشێریان ئەکاتەوە. میدیا بەپەلە بەرەو ڕووی شا ئەفروون ئەچێ... هەموو ئەیکەن بە سەما)

شا ئەفروون: منیش ئاشکرای ئەکەم. فرمانێک بۆ چۆلەکەی وڵاتەکەم دەرئەکەم کە نابێ توخنی چۆلەکەی وڵاتی چین و ماچین بکەون... هەروەها ئاشکرای ئەکەم کە ئەسپی زێڕین بوو بە موڵکی قارەمانی کوڕەلاو (حکایەتخوان ئەسپی زێڕین ئەهێنێ و لە ناوەڕاستی شوێنەکەدا ئەیوەستێنێ).

قارەمان: ئێمەش، من و هاوڕێکانم. حیکایەتخوان و ئاسک... لەگەڵ ئەسپە زێڕین بەجێتان ئەهێڵێن... بمێنن بەخێر... ئەبێ بگەڕێینەوە کارەکەمان تەواوکەین. بمێنن بە خێر... (قارەمان و ئاسک و ئەسپ لە پێشەوە ئەڕۆن، ئەوانی کە دوایان ئەکەون و دوعا خوازی ئەکەن).

***

حیکایەتخوان: وەکو ئەزانن. قارەمان بەڵێنی دا بە دێو ئەسپی بۆ بێنێ تاکو بە پەلە

مەلی ئاواتی لێ بسێنێ. قارەمان سواری ئەسپ بوو، لەگەڵ ئاسکی دڵسۆزا باڵیان گرت تاگەیشتنە وڵاتی دێو. دەمودەست ئەسپیان دایە و مەلی ئاواتیان بە قەفەزەوە هێنا و دووبارە لەگەڵ ئاسکا ڕێیان گرتەبەر... شاری ڕاوچیە هەژارەکان لە کوێی خۆت بگرە و هاتین.

(قارەمان و ئاسک قەفەز دێنن قارەمان ماندوو دیارە)

ئاسک: ها... ماندوو دیاری؟

قارەمان: ئا ماندوو بووین.

ئاسک: (بە پێکەنینەوە) من ماندوو نەبووم، بەڵام تۆ زۆر ماندوو بوویت. چونکە گەڕانەوەت بە دوای مەلدا درێژەی کێشا و ئازاری دای.

قارەمان: ئاسکی ئازیز. تۆیش زۆرت یارمەتی دام، ئەرکی زۆرت کێشا من زۆر سوپاست ئەکەم (ماچی ئەکات).

ئاسک: ئێستا لە لای ئەو درەختە وچانێ ئەدەین... ئیتر دوای ئەوە وچان نادەین... بەردەوام ئەبین.

قارەمان: (دائەنیشێ) ئەگەر نەختێ ئاو هەبوایە... لێی نییە... نە ڕووبارێ نە کانییەک...

ئاسک: ئەوە تینووتە؟ بیرێک هەیە لەلای ئا ئەو گردە ئێستا ئەچم نەختێکت بۆ دێنم و یەمەوە. (ئاسک ئەڕوات، قارەمان بە تەنیا ئەمێنێتەوە... قەفەزەکە بە مەلەوە، بە درەختەکەدا هەڵئەواسێ. ماندووە، خەو ئەیباتەوە دوای ماوەیەک بە دزییەوە چەتۆ و سەرکۆ دێن. بەسواری ئەسپەوەن بە حەپەساوی بەرامبەر بە قارەمان و مەل ئەوەستن).

چەتۆ: (بە چپە) ئەوە چییە؟

سەرکۆ: ئەوە مەلی ئاواتە...

چەتۆ: لەسەرخۆبە... خەبەری نەکەیتەوە.

سەرکۆ: ئەوە لە کوێ مەلی ئاواتی دەسکەوتووە؟... باچینێکی لێدەین مەلی ئاوات ببەین و بڕۆین؟ (هەردووکیان شمشێرە تەختەییەکەیان ڕائەکێشن).

چەتۆ: بوەستە سەرکۆ.

سەرکۆ: چییە؟

چەتۆ: با لە پێشەوە ڕێکەوین.

سەرکۆ: لەسەر چی ڕێکەوین؟

چەتۆ: ئەبێ مەل و قەفەزەکە بەشکەین.

سەرکۆ: باشە مەلەکە بۆ من قەفەزەکە بۆتۆ.

چەتۆ: بەخوا جوانە... بۆ مەلەکە بۆ تۆ بێ؟... ئەتەوێ خۆت بە تەنیا بچی تیماری قەراڵ بکەی و خۆت ببی بە میر؟ شتی وا ناکەین من مەلەکە ئەبەم با قەفەزەکە بۆ تۆ بێ.

سەرکۆ: من مەلەکە ئەبەم.

چەتۆ: نا من ئەیبەم. (شمشێر ئەکێشن و ئامادەی شەڕ ئەبن). گوێ بگرە، بوەستە ئێمە ئەگەر ئێستا بیکەین بە شەڕ، قارەمان بە خەبەر دێ. ئەوا ئیتر هیچمان دەس ناکەوێ.

سەرکۆ: تەواوە... کەواتە وەرە پێکەوە مەل و قەفەزەکە ئەبەین. پێکەوە تیماری قەراڵ ئەکەین... پێکەوە ئەبین بە میر...

چەتۆ: ڕێکەوتین... (بە وریایی قەفەزەکە ئەبەن سواری ئەسپ ئەبن و ئەڕۆن).

(ئاسک ئەگەڕێتەوە ئاوی پێیە... قارەمان هەر نوستووە)

ئاسک: قارەمان، قارەمان... (نەختێ ئاوی لێ ئەپرژێنی قارەمان بەخەبەر دێ)

قارەمان: ئا، ئا... ئەوە چییە؟

ئاسک: کوا مەل؟

قارەمان: نازانم... ئەترسم بە قەفەزەکەوە فڕیبێ!

ئاسک: (سەرنجی شوێن پێ ئەدات) بوەستە... دوانن، هاتوون مەلیان بردووە و ڕۆیشتوون... لەم ڕێگەیەوە بۆی دەرچوون.

قارەمان: چۆنت زانی؟

ئاسک: ئەوەتا شوێن پێی خۆیان و شوێن سمی وڵاخیان.

قارەمان: ئێستا چار چییە؟... چی بکەین باشە؟

ئاسک: ئەبێ شوێن پێیان هەڵگرین و بیانگرینەوە... یەڵلا... (ئەڕۆن)

(هۆڵێک لە کۆشکی قەراڵ دەرئەکەوێ قەراڵ لەسەر کورسییەک درێژ بووە دەستوپێوەند و پاسەوانی لە دەورە، پەردەدار دێتە ژوورێ).

***

پەردەدار: قەراڵی مەزن... دووان لە بەر دەرگان، ئەڵێن... مەلی ئاواتمان هێناوە.

دەستوپێوەن: مەلی ئاوات... ئاوا؟!

قەراڵ: مەلی ئاوات مانای چییە؟

پەردەدار: مەلی ئاوات گەورەم، ئەڵێن ئەتوانێ نەخۆش وەک گوێزی ساغ لێ بکات و پێویستییەکانی خەڵکی دابین بکا.

قەراڵ: مەل و بتوانێ ئەم کردەوانە بکات؟... کێ هێناویەتی؟

پەردەدار: چەتۆ و سەرکۆ... کوڕانی ڕاوچییەکە.

قەراڵ: لە کوێن... چەتۆ و سەرکۆ؟

پەردەدار: لە دەروازەی کۆشک وەستاون. چاوەڕوانی فرمانی بەڕێزتان ئەکەن تاکو بێنە ژوورێ.

قەراڵ: بابێنە ژوورێ.

پاسەوان: (بانگ ئەکات) چەتۆ، سەرکۆ... وەرنە ژوورێ بۆ خزمەت قەراڵی مەزنمان. (دێنە ژوورێ، مەلیان پێیە لە قەفەزایە... کڕنووش ئەبەن).

چەتۆ و سەرکۆ: گەورەمان قەراڵی مەزن. ئا ئەمە مەلی ئاواتە... کە لە نەخۆشی ڕزگارت ئەکات.

قەراڵ: ئەم مەلە بچووکە چۆن ئەتوانێ چاکم کاتەوە. لە کاتێکا هەموو دوکتۆرەکان نەیانتوانی!

چەتۆ: گەورەم ئەم مەلە خاوەنی هێزێکی وەهایە، نەخۆش بەبێ دەرمان چاک ئەکاتەوە.

قەراڵ: چۆن مەلی وەها لە وڵاتی منا هەیە و نەمبیستووە؟

سەرکۆ: گەورەم ئەم مەلە هی لای خۆمان نییە. لە وڵاتێکی دوورەدەستەوە هێناومانە... زۆر دوور.

قەراڵ : باشە ... پیشانم دەن، بزانم ئەم مەلە چۆنم چاک ئەکاتەوە.

چەتۆ: ئەبێ کەس دەنگی لێوە نەیە... (بێدەنگی)... دەی مەلی ئاوات گۆرانی بڵێ... (ماوەیەک بێدەنگی).

سەرکۆ: دەی مەلی ئاوات گۆرانی بڵێ و قەراڵمان چاک بکەرەوە.

دەنگی مەل: نا گۆرانی ناڵێم...

قەراڵ: ئەوە کێ بوو قسەی کرد؟... ئەبێ کەس قسە نەکا.

پەردەدار: قەراڵی مەزن کەس قسەی نەکردووە.

قەراڵ: خۆم گویم لەیەکێ بوو قسەی کرد... کێ بوو قسەی کرد؟

دەنگی مەل: من بووم، مەلی ئاوات. من قسەم کرد.

قەراڵ: تۆ، قسەیش ئەکەیت؟

دەنگی مەڵ: بەڵێ... بەڵام گۆرانی ناڵێم... تەنیا بۆ یەکێ نەبێ پەڕێ لە پەڕەکانمی لابێ.

قەراڵ: پەڕ؟... پەڕێک...؟ پەڕەکە لە کوێیە؟

چەتۆ: پەڕێک... بەڵێ پەڕێک ... سەرکۆ کوا پەڕەکە؟... خێرا دەری بێنە.

(سەرکۆ بۆ پەڕەکە ئەگەڕێ، ئەیدۆزێتەوە... ئەیدا بە چەتۆ).

دەستوپێوەن: ئەوە خۆ گۆرانی ناڵێ تا چاوی لە پەڕەکە نەبێ- ئەمە چۆن پەڕێکە؟! ئەڵڵا!!

چەتۆ: بێدەنگی... دەی مەلی ئاوات گۆرانی بڵێ. ئەمە پەڕەکەت. ئەمەتا... دێتەوە یادت؟

دەنگی مەل: گۆرانی ناڵێم، پەڕە نوێکەم ئەوێ ئەوەی دام بە قارەمان.

قەراڵ: کام قارەمان؟ کام پەڕە نوێیە؟ چییە مەسەلەکە؟

دەنگی مەڵ: مەسەلەکە... ئەوانە هەردووکیان درۆ ئەکەن.

چەتۆ، سەرکۆ: نا ئێمە درۆ ناکەین. ئەمە مەلی ئێمەیە و، ئێمە لە وڵاتی دێوەوە هێناومانە.

قەراڵ: دێو؟... مەبەست ئەو دێوە ... ئەم...

چەتۆ: بەڵێ گەورەم ئەو دێوە... چووین بۆ وڵاتەکەی لەگەڵی بەشەڕ هاتین... بە سەریا زاڵ بووین و مەلەکەمان هێنا.

قەراڵ: مەلی ئاوات، ئەمە ڕاستە؟

دەنگی مەل: نا ئەمە درۆیە. من نە هی ئەوانم و نە هی هیچ کەسێکم. بەڵام گۆرانی ناڵێم و یارمەتی خەڵکی نادەم تا ئەو کەسە خۆی ئامادە نەبێ کە لە پێناوما ماندوو بووە و ڕەنجی کێشاوە... بە تەنیا قارەمان مافی ئەوەی هەیە بمهێنێتە گۆرانی وتن.

قەراڵ: کام قارەمان؟

قارەمان: (لەگەڵ ئاسک دێن) من قارەمانم...

دەنگی مەل: ئەمە قارەمان خۆیەتی... هاوڕێی ڕاستەقینەمە.

چەتۆ، سەرکۆ: گەورەم ئەمە درۆ ئەکا... ئەم مەلە هی ئێمەیە.

قارەمان: ئەگەر هی ئێوەیە، فەرموو وابکەن گۆرانی بڵێ و قەراڵ چاکاتەوە.

قەراڵ: ها... وا بکەن گۆرانی بڵێ... دەی یەڵلا... (بێدەنگی) قارەمان، تۆ ئەتوانی وا

بکەی گۆرانی بڵێ؟

قارەمان: گوایە چۆن؟

قەراڵ: پیشانمان بدە بزانین چۆن؟

قارەمان: یەکەم، ئەبێ لە قەفەزی دەربێنین. چونکە ئەم مەلە قەفەزی پێ خۆش نییە... لە دەرەوەی قەفەزیش نەبێ گۆرانی ناڵێ.

قەراڵ: بیهێنە دەرەوە.

قارەمان: من بە دەستی خۆم دەری ئەهێنم.

قەراڵ: بەڵام لەوە ئەترسم بفڕێ!

قارەمان: نا نافڕێ... ئەگەر پێش ئەوەی من بێم دەرتانبێنایە لە مێژ بوو فڕیبوو. ئیتر نەشئەگیرایەوە. شارەکەشتان هەروا بە پەتاوە ئەمایەوە. (قارەمان پەڕە نوێکە دەرئەهێنێ) ئا ئەمەیە پەڕی مەلی ئاوات... (مەلی ڕووناکی لە قەفەز دەرئەهێنێ... ئەیخاتە جێیەکی بەرز... شوێنەکە پڕ ئەکات لە گۆرانییەکی خۆش وردە وردە قەراڵ لە جێگاکەیا دەست بە جووڵە جووڵ ئەکات وردە وردە هەڵئەسێ ئەمجا بە پێوە ئەوەستێ. پاشان دەستوپێوەن هەلهەلە ئەکێشن).

قەراڵ: (دەنگەکەی پێ خۆشە) ئەڵڵا... مەلێکی مەزنە! قارەمان شایانی ئەوەی ببی بە میر؟

قارەمان: جەنابی قەراڵ من ناتوانم لە کۆشکی ئێوەدا بمێنمەوە... لە وڵاتەکەشتانا...

قەراڵ: لەبەر چی؟

قارەمان: ئەبێ لەگەڵ مەلی ئاواتی هاوڕێما بڕۆم بە دوای ماڵی ڕاوچییە هەژارەکان بگەڕێم، نەخۆش و هەژارەکانیش... پاشان ئەچمەوە شارەکەی خۆم.

قەراڵ: ئەگەر میرایەتی ناکەی و ناتەوێ لە وڵاتەکەما بمێنیتەوە، سەرپشک بە ئێمە ئەتوانین پاسەوانت لەگەڵ بنێرین تا شارەکەی خۆت ڕەوانەت کەن، مەلیش لێرە لای خۆمان ئەمێنێتەوە.

قارەمان: نا... قەراڵی مەزن... ئەمە کاری کردە نییە... ئەم مەلە ناتوانێ لەیەک شوێن جێگیر بێ.

قەراڵ: لەبەر چی؟

قارەمان: چونکە هەموو جیهان شوێنی ئەمە... هەموو خەڵکیی هاوڕێی ئەمن... بۆیە ئەبێ بفڕێ بۆلایان، داخوازی و پێویستییەکانیان ڕاپەڕێنێ و یارمەتییان بدات.

قەراڵ: ئەی ئەگەر ئێمە جارێکی کە نەخۆش کەوتین، چی بکەین؟

قارەمان: ئەگەر نەخۆش کەوتن و پێویستیتان بە مەلی ئاوات بوو... یەت و جارێکی کە چاکتان ئەکاتەوە... ئێوەش وەکو ئەم خەڵکە.

ئێستاش قەراڵی مەزن، مەلی ئاوات ئەبێ بە پەلە بفرێ بۆ شار و، گۆرانی بۆ هەموو شارەکە و هەموو ڕاوچییە هەژارەکان بڵێ.

قەراڵ: باشە ... ئەو جووتەیش، ئەبێ سزایان بدەین... چونکە دزن.

قارەمان: نا ، قەراڵی گەورەمان، ئەوانە با گوێ لە مەلی ئاوات بگرن بەڵکو لە پەتای خۆپەرستی چاکیان کاتەوە... (قارەمان مەلی ئاوات ئەگرێ ئەمجا بەرەڵلای ئەکات) بفڕە، بفڕە مەلی ئاوات... ئەوەی خەمبارە دڵشادی کە... (جارێکی کە گۆرانیی مەل ئەبیسرێ، لەو دەمەدا کە بە ئاسمانا ئەفڕێ، دەنگی مەل بەرز ئەبێتەوە).

دەنگی مەل: قارەمان ... قارەمان... قارەمان...

(دەنگەکە نامێنێ کاتێ گۆی ئاوێنەبەند واتە ڕووناکی خەوبینینەکە جارێکی دی دەست بە سووڕان ئەکات و، شوێنەکە ڕۆشن ئەکاتەوە. لە هەمان کاتا ئەکتەرەکان- بووکە شووشەکان- دەست بە یاری ئەکەنەوە... شوێنەواری شانۆ و حیکایەتخوان و ژیانی بووکە شووشەکانی نامێنێ... وردە وردە ئاوێنەکان ئەوەستن... ڕووناکی بەچڕیی ئەچێتە سەر مناڵە نەخۆشەکە ... کە لەسەر هەمان دەقی پێشووی نووستووە. لەناو کورسییە گەڕۆکەکەدا خۆی ئەکێشێتەوە... لە خەو هەڵئەسێ. سەر لەنوێ بە ناو یارییەکاندا ئەگەڕێ... شوێنی نواندنەکە بە چۆڵی ئەبینێ. ڕوو ئەکاتە بووکە شووشەکان. سەیر ئەکا لە شوێنی خۆیان وشک وەستاون... بە دڵتەنگییەوە بیر ئەکاتەوە).

مناڵ: کوا ئاسکی هاوڕێم؟ کوا دێو...؟

کوا ڕاوچی و مەلی ئاوات؟ کوا مەلی ئاوات؟

(بیر ئەکاتەوە و ڕووی لە هیچ شوێنێ نییە)

ئەگەر یەکێکتان مەلی ئاواتی بینی تکا ئەکەم با بیهێنێ بۆم.

***

سەرچاوە: مجلة (المسرح والسينما) العراقية العدد الاول- السنة الاولى تشرين الثاني- ١٩٧٠